

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

**O SARCINĂ PRIORITARĂ PENTRU
TOATE FUNCȚIILE ÎNTREPRINDERII**

**programul
de export**

„Sindicatul asigură prezența activă și participarea largă a clasei muncitoare, a maselor de oameni ai muncii la dezbaterile și elaborarea măsurilor care privesc îndeplinirea planurilor economice, joacă un rol tot mai însemnat în conducerea tuturor domeniilor vieții noastre economice și sociale, a întregii societăți. Se poate spune că în elaborarea politicii interne și externe, în dezvoltarea economico-socială a țării noastre nu există domenii în care sindicatele, ca organizații ale oamenilor muncii să nu-și exercite rolul și atribuțiile de mare însemnătate ce le revin în măreața operă de făurire a socialismului”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Sindicatetele - puternică verigă a democrației noastre socialiste

CONGRESUL Uniunii Generale a Sindicatelor din România, puternică manifestare a democrației muncitorești, a participării active a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, la conducerea societății constituie un nou și remarcabil eveniment al vieții politice, economice și sociale a patriei noastre socialiste. Avind loc la numai trei luni de la încheierea cincinalului 1976—1980, etapă importantă în împlinirea Programului partidului, la început de nou cincinal decii, Congresul sindicatelor i-a revenit sarcina de mare răspundere de a face o analiză profundă a drumului parcurs, de a stabili obiectivele organizațiilor sindicale în noua etapă pe care o parcurgem, rolul și sarcinile lor în urcarea și mobilizarea maselor de oameni ai muncii în opera de ridicare a României pe trepte tot mai înalte de civilizație și progres. În acest scop, cuvântarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la deschiderea lucrărilor Congresului, profunda analiză a evoluției multilaterale a vieții populului, a noilor sale direcții de dezvoltare, se dovedește un document de o excepțională importanță pentru perfecționarea tuturor domeniilor de activitate, pentru continuarea neabătută a mersului nostru înainte.

O retrospectivă a operei de edificare a noii orînduiri ne dă imaginea luminoasă a drumului enorm parcurs prin munea plină de abnegație a poporului nostru, sub conducerea partidului comunist. Producția industrială a țării este de 48 de ori mai mare, iar venitul național de 14 ori mai mare decît în perioada antebelică. Numai în deceniul trecut producția globală industrială a crescut de 2,9 ori, producția netă de 3 ori, producția globală agricolă de circa 1,6 ori, volumul comerțului exterior de 3 ori. Această intensă dezvoltare economică a constituit baza traicnică și sănătoasă a unei creșteri fără precedent a nivelului de trai: în perioada amintită veniturile bănești ale populației au crescut de 2,3 ori, iar veniturile din fondurile sociale de consum s-au dublat. Sînt realizări care demonstrează cu elocvență că în societatea noastră tot ceea ce se împlătește este destinat oamenilor muncii, că bunăstarea și fericirea lor este țelul suprem al întregii politici a partidului, esența însăși a societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o împlăteam în România.

În același timp, în conștiința fiecărui cetățean al patriei, fără deosebire de naționalitate, succesele istorice pe care le-am dobîndit în construcția socialistă, în materializarea politicii Partidului Comunist Român sînt indisolubil asociate cu numele și personalitatea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Conducător iubit și stimat al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut și are o contribuție hotărîtoare, inestimabilă, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare cu idei și teze novatoare izvorîte din cea mai profundă cunoaștere și înțelegere a teoriei socialismului științific, a cerințelor contemporaneității, a condițiilor proprii țării noastre: permanent, secretarul general al partidului a acționat cu consecvență pentru perfecționarea, organizării și conducerii societății, pentru a imprima un spirit nou democrației, promovînd ferm principiile nobile ale umanismului, ale eticii și echității socialiste, a stimulat, prin întreaga sa activitate neobosită pusă în slujba propășirii patriei, efortul creator al întregului popor în construirea unei României noi, moderne, cu o economie și o viață socială înfloritoare, capabilă să apere marile sale eucerii, independența și suveranitatea națională. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită: „Toate remarcabilele realizări obținute sînt rodul împlinirii neabătute în viață a politicii partidului nostru comunist, care aplică creator adevărurile generale ale socialismului, concepția materialist-dialectică la condițiile concrete din România, unind și orientînd forțele și energiile creatoare ale întregului nostru popor într-o direcție unică — aceea a făuririi societății socialiste și comuniste pe pămîntul patriei. Marile succese pe care

le-am dobîndit în această perioadă confirmă, încă o dată, cu putere, forța și trăinicia orînduirii socialiste pe care o edificăm, faptul că politica partidului nostru comunist corespunde pe deplin intereselor vitale ale întregii națiuni”.

Democrația sindicală în continuă perfecționare

ROLUL, POZIȚIA ȘI RĂSPUNDERILE pe care sindicatetele le au astăzi în societatea noastră se bazează pe bogatele tradiții revoluționare ale mișcării muncitorești, ale clasei muncitoare din țara noastră, tradiții în care activitatea sindicală se înscrie pe un loc de frunte, atît înainte cît și în procesul edificării noii orînduiri. „Unitatea clasei muncitoare în sindicate preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu, a constituit un factor determinant pentru realizarea unității politice a clasei muncitoare, pentru desfășurarea cu succes a întregului proces de transformări revoluționare și făurire a socialismului în România”.

Desigur, în noile condiții, odată cu transformarea clasei muncitoare din clasă asuprită, lipsită de mijloace de producție, în clasă conducătoare în societate, stăpînă pe mijloacele de producție, producătoare și beneficiară, împreună cu întregul popor, a tot ceea ce se realizează, rolul și misiunea sindicatelor s-au schimbat fundamental, lor revenindu-le sarcina de înaltă răspundere de a organiza clasa muncitoare, pe toți oamenii muncii fără deosebire de naționalitate, în vederea participării lor la conducerea tuturor domeniilor de activitate. Prin această prismă se definește și rolul conducător al partidului. Dacă sindicatetele sînt chemate să asigure îndeplinirea neabătută a rolului istoric al clasei muncitoare în conducerea societății, în asigurarea dezvoltării și creșterii bunăstării ei, în asigurarea independenței și suveranității naționale, partidul comunist, ca partea cea mai înaintată a clasei muncitoare, conduce nu în numele, ci împreună cu clasa muncitoare, cu întregul popor. „Afirmarea și recunoașterea rolului conducător al partidului comunist în societatea noastră, sublinia secretarul general al partidului, nu diminuează în nici un fel rolul sindicatelor sau al altor organizații de masă și obștești; dimpotrivă, activitatea politică a partidului duce și trebuie să ducă la creșterea rolului acestora în toate domeniile de activitate”. Și mai departe: „În elaborarea concepției sistemului democrației noastre noi am pornit de la faptul că producătorii de bunuri materiale și spirituale, clasa muncitoare — clasa conducătoare a societății — trebuie să fie prezentă nemijlocit în toate organele de conducere ale statului, în organizațiile obștești, în partidul nostru, în conducerea sa. Aceasta asigură în fapt îndeplinirea rolului clasei muncitoare de clasă conducătoare a întregii națiuni”.

În această viziune dialectică, sindicatetele le revin răspunderi tot mai largi în împlinirea democrației muncitorești, a autoconducerii și autogestunii întreprinderilor și instituțiilor. Păstrîndu-și întreaga autoonomie ca organizație de masă, ele asigură participarea largă, activă, a clasei muncitoare, a celorlalți oameni ai muncii, la dezbaterile, elaborarea și îndeplinirea hotărîrilor privind activitatea economico-socială, la conducerea tuturor domeniilor de activitate, acționînd pentru împletirea armonioasă a intereselor generale ale societății cu cele ale oamenilor muncii. O expresie a creșterii rolului sindicatetele în sistemul democrației noastre o constituie și faptul că președintele sindicatului din întreprinderi este și președintele adunării generale a oamenilor muncii, ceea ce conferă sindicatului atribuții importante în luarea deciziilor și controlul îndeplinirii lor, situație de care sindicatetele se bucură și prin participarea lor la activitatea consiliilor populare sau a consiliilor de judecată. Prin toate acestea sindicatetele se dovedesc

a fi o verigă deosebit de importantă, de puternică, a sistemului democrației noastre, iar activitatea lor se perfecționează odată cu perfecționarea și aprofundarea democrației noastre socialiste în ansamblul său. În acest sens, după cum a reieșit din lucrările Congresului, pornind de la rolul nou al sindicatelor în societatea noastră, de la faptul că practic nu există sector de activitate în care acestea să nu manifeste o prezență activă se impune, pentru o cit mai bună îndeplinire a atribuțiilor și răspunderilor care le revin, perfecționarea activității lor, a stilului și metodelor de muncă, a combativității și spiritului de răspundere ale activiștilor sindicali, care să manifeste mai multă inițiativă și competență în exercitarea drepturilor și îndatoririlor pe care le au, să-și dezvolte capacitatea de organizare și mobilizare a oamenilor muncii la îndeplinirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru. Esențial pentru buna funcționare a cadrului democratic larg ce a fost creat este ca și activitatea tuturor organelor sindicale să se desfășoare în strinsă legătură cu masele largi de oameni ai muncii. „Trebuie să facem astfel, insistă tovarășul Nicolae Ceaușescu, încât nici un comitet sindical să nu acționeze fără a asigura în prealabil consultarea membrilor sindicatului, fără a avea acordul lor, iar activitatea trebuie să o desfășoare împreună cu toți membrii sindicatului. Aceasta este una din cerințele democrației muncitorești, ale democrației sindicale — și ea este valabilă până la Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, până la președintele sindicatelor“. Cu cit sindicatele își vor îndeplini mai bine sarcinile mari ce le revin în viața economico-socială a țării, cu atât participarea clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea întregii societăți, va fi mai bine asigurată. Aceasta presupune însă și dezvoltarea conștiinței socialiste, a spiritului muncitoresc, revoluționar, educarea și formarea omului nou, cu o atitudine înaintată față de muncă și societate, domeniu în care, de asemenea, sindicatelor le revin răspunderi deosebite.

Prin toate acestea sindicatele își materializează contribuția de mare importanță la definirea sistemului democrației profunde și reale a orânduirii noastre, la asigurarea accesului larg al oamenilor muncii la conducerea societății. Esența conducerii democratice a societății, spunea secretarul general al partidului, nu constă în existența unui număr mai mare sau mai mic de partide politice, ci în crearea și asigurarea organismelor și formelor celor mai corespunzătoare în cadrul cărora clasa muncitoare, țărâimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii, să-și poată spune în mod organizat cuvântul asupra tuturor problemelor privind dezvoltarea țării.

Sarcini sporite în mobilizarea oamenilor muncii la îndeplinirea obiectivelor economice și sociale

EVIDENT, ca organizație care reunește și asigură participarea clasei muncitoare, a celorlalți oameni ai muncii la elaborarea și punerea în practică a deciziilor economico-sociale, organele și organizațiile sindicale au adus și aduc o contribuție însemnată la toate marile realizări obținute de clasa muncitoare, de poporul nostru sub conducerea partidului. Cu atât mai mult se amplifică rolul și răspunderile sindicatelor în această etapă în care realizarea programului de dezvoltare economico-socială a țării elaborat de Congresul al XII-lea al partidului în vederea trecerii de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la acela de țară cu dezvoltare medie impune o nouă calitate în toate domeniile activității; aceasta presupune afirmarea puternică a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, valorificarea la un nivel superior a resurselor materiale și umane ale țării, sporirea substanțială a productivității muncii, creșterea puternică a eficienței muncii, a bogăției naționale.

În concordanță cu aceste obiective, cu hotărârile Congresului al XII-lea al partidului, pe primul plan al preocupărilor se află creșterea producției interne de materii prime și resurse energetice, precum și a producției agricole, sectoare având rolul hotărâtor în dezvoltarea economiei, a societății noastre. Sporirea producției materiale, creșterea venitului național cu 42,5% în actualul cincinal, constituie baza realizării unui nou și amplu program de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, materializat într-o creștere cu 23% a veniturilor reale totale ale populației, în ridicarea nivelului consumurilor de bunuri alimentare și nealimentare, în îmbunătățirea condițiilor de muncă, de locuit și de odihnă, a stării de sănătate și a nivelului cultural. „Trebuie să fim pe deplin conștienți, menționa secretarul general al partidului în cuvântarea rostită la Congresul sindicatelor, că realizarea marilor obiective pe care ni le propunem în actualul cincinal cere o puternică concentrare a forțelor și energiilor întregului popor, o activitate intensă în toate domeniile vieții economice și sociale. De aceasta depind creșterea continuă a gradului de civilizație și bunăstare a poporului, întărirea tot mai puternică a independenței și suveranității patriei, înaintarea fermă a României pe calea socialismului și comunismului“.

În acest spirit, și așa cum s-a subliniat în repetate rânduri în cursul lucrărilor în plen sau pe secțiuni ale Congresului, în treaga muncă politică, organizatorică și educativă desfășurată de sindicate va trebui subordonată mobilizării și concentrării eforturilor oamenilor muncii spre realizarea unei noi calități și eficiențe sporite în toate domeniile de activitate, o condiție hotărâtoare pentru aceasta fiind aplicarea cu fermitate a noului mecanism economico-financiar, așezarea întregii activități pe principiile autogestiuunii și autofinanțării. Factor hotărâtor în organizarea și desfășurarea întrecerii socialiste, organizațiile sindicale trebuie să acționeze cu toată răspunderea, alături de celelalte organizații de masă, de conducerile întreprinderilor, pentru mobilizarea oamenilor muncii în vederea realizării exemplare a prevederilor planului la producția fizică, netă și producția marfă vândută și încasată, a ridicării calității și nivelului tehnic al produselor, sporirii volumului și eficienței exportului, reducerii consumurilor materiale și energetice, ridicării productivității muncii, în general a eficienței întregii activități. Un accent deosebit este necesar să fie pus pe depășirea planului în sectoarele producătoare de materii prime și în special a producției de cărbune și petrol, a producției agricole vegetale și animale. În domeniul investițiilor eforturile sindicatelor vor trebui dirijate pentru concentrarea forțelor în vederea terminării lucrărilor începute și atingerea în cel mai scurt timp a parametrilor proiectați, pentru realizarea integrală și la termen a tuturor obiectivelor de investiții prevăzute pentru acest cincinal.

— În strinsă legătură cu activitatea sindicatelor pentru dezvoltarea economico-socială, pentru creșterea eficienței economice, pentru sporirea avuției naționale sînt preocupările lor susținute pentru îndeplinirea politicii sociale a partidului și statului nostru. Așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu „Ca organizații ale oamenilor muncii, în cadrul diviziunii muncii întreprinderilor diferite organisme ale societății, sindicatele au datoria să acorde o atenție deosebită condițiilor de muncă și de viață ale celor care muncesc, în general tuturor problemelor sociale, participând activ la elaborarea legilor și hotărârilor necesare îndeplinirii în cele mai bune condiții a programului adoptat de Congresul al XII-lea al partidului în vederea creșterii bunăstării oamenilor muncii“.

În vederea îndeplinirii acestui obiectiv, sindicatele contribuie în fiecare unitate economică la aplicarea justă a principiilor socialiste de retribuție în spiritul eticii și echității socialiste, veghează la asigurarea unor condiții cit mai bune de muncă, la respectarea normelor de securitate și protecție a muncii, la îmbunătățirea asistenței sanitare, la organizarea odihnei, la buna funcționare a tuturor dotărilor sociale — cămine, cantine etc., — la justa și echitabilă repartizare a locuințelor, la perfecționarea pregătirii profesionale și tehnice a oamenilor muncii în concordanță cu noile cuceriri ale științei și tehnicii. Odată cu trecerea la generalizarea în acest an a săptămînii de lucru de 46 ore și în cursul cincinalului a celei de 44 ore, sindicatelor le revin sarcini sporite și pentru asigurarea condițiilor necesare realizării acestor obiective.

Acționînd neabătut pentru îndeplinirea politicii interne a partidului și a statului, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România, sindicatele continuă și dezvoltă, totodată, bogatele tradiții de solidaritate internațională ale clasei noastre muncitoare, desfășoară o vie activitate în direcția promovării politicii externe românești de colaborare egală între toate națiunile lumii, de independență și pace. În spiritul acestei politici sindicatele din România își intensifică relațiile de solidaritate cu organizațiile sindicale din țările socialiste, din țările în curs de dezvoltare, din țările capitaliste dezvoltate, militează pentru întărirea unității și solidarității lor — garanție a succesului luptei de înnoire a societății, de lichidare a oricăror forme de exploatare și de aspirare națională și socială, a asigurării drepturilor fiecărei națiuni la dezvoltare economico-socială neîngrădită, la pace, la existență liberă și independentă.

LUCRĂRILE CONGRESULUI SINDICATELOR au făcut o amplă și temeinică analiză în spirit critic și autocritic a activității desfășurate și, pe această bază, au tras concluziile necesare pentru lichidarea lipsurilor, pentru ridicarea activității lor la nivelul exigențelor actualei etape de dezvoltare. Congresul a constituit un nou prilej de afirmare a încrederii tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în politica Partidului Comunist Român, a atașamentului de neclintit față de partid, a unității lor, a dragostei și stimei față de secretarul general al partidului, a stimulată energiile creatoare ale poporului în munca pentru îndeplinirea hotărârilor celui de al XII-lea Congres al partidului. „Să acționăm astfel spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în încheierea cuvîntărilor sale, încît Congresul să marcheze un nou moment în dezvoltarea activității sindicale și a democrației socialiste, în întreaga activitate pentru îndeplinirea cu succes a programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, pentru întărirea continuă a forței patriei noastre socialiste, a independenței și suveranității sale“.

Dezvoltarea economico-socială armonioasă a tuturor județelor țării

MARILE ÎNFĂPTUIRI din perioada celor 60 de ani ce s-au scurs de la făurirea Partidului Comunist Român reprezintă o strălucită ilustrare a capacității de luptă și a forței de gândire și creație a unui popor, a unui partid care, unit cu poporul, într-o singură voință, a transformat idealurile de libertate, independență și suveranitate, de progres și prosperitate într-o realitate a vieții de zi cu zi a tuturor locuitorilor, fără deosebire de naționalitate, din toate zonele și localitățile țării. Realizările mărețe obținute de țara noastră în dezvoltarea economico-socială în anii socialismului, și mai ales în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului — rezultat nemijlocit al efortului propriu, al muncii fără preget, eroice a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, din toate zonele și localitățile țării — constituie o minunată manifestare a forței creatoare a întregului popor, a hotărârii sale nestrămutate de a traduce în viață obiectivele grandioase ale politicii științifice a partidului.

Totodată, ele demonstrează faptul că partidul își îndeplinește cu cinste rolul istoric de forță politică conducătoare a întregii națiuni, aplicând în mod creator principiile socialismului științific la condițiile concrete din România, unind eforturile poporului într-o singură direcție — aceea a înfloririi neconținute a societății noastre socialiste. Un merit deosebit în fundamentarea și aplicarea strategiei de dezvoltare economico-socială a țării și a fiecărei zone și localități în parte, în condițiile complexe ale vieții internaționale actuale, revine secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a adus și aduce o contribuție esențială la elaborarea și îndeplinirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Orientare esențială a politicii partidului

COMPONENTĂ DE BAZĂ a politicii de optimizare a dezvoltării economico-sociale, repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării are ca scop să permită valorificarea superioară a întregului potențial al țării, să accelereze procesul dispariției deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre activitatea agricolă și industrială, să determine omogenizarea crescândă a societății noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități în toate cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație al întregului nostru popor⁽¹⁾. Fundamentând în mod științific, realist, strategia și tactica optimizării dezvoltării economico-sociale a țării în concordanță cu necesitățile și posibilitățile de progres rapid și multilateral al acesteia, și pe baza luării în considerare a criteriilor de raționalitate social-economică, tehnico-științifică și ecologică, Partidul Comunist Român a conceput modelul de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, în perspectiva unui orizont larg de timp. Caracteristica dominantă a politicii partidului nostru se materializează în faptul că optimizarea dezvoltării pe ramuri și sectoare a economiei se împletește organic cu repartizarea rațională, echilibrată, eficientă a forțelor de producție pe teritoriu. În acest fel, s-au pus bazele modelului făuririi unui complex economic național echilibrat, cu o structură tehnico-productivă eficientă, în cadrul căruia procesul de amplasare armonioasă a forțelor de producție se desfășoară în strinsă legătură cu exigențele impuse de realizarea optimului proporțiilor fundamentale ale reproducției lărgite și cu politica de sistematizare teritorial-administrativă a țării.

Ca urmare a îndeplinirii consecvente a politicii de industrializare socialistă a țării, în perioada realizării primelor trei planuri cincinale au fost obținute o serie de rezultate pozitive în repartizarea teritorială a forțelor de producție. Cu toate acestea, se mențineau încă mari decalaje între nivelurile de dezvoltare economico-socială a diferitelor zone și lo-

calități ale țării. Asemenea tuturor domeniilor vieții economico-sociale, cursul inoitor, dinamic imprimat de istoricele hotărâri ale Congresului al IX-lea s-a resimțit puternic și în domeniul dezvoltării teritoriale, prin fundamentarea și aplicarea unei strategii unitare și de lungă perspectivă pentru îndeplinirea progresului rapid și multilateral al tuturor zonelor și localităților patriei.

Strategia repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriu a urmărit să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă existente în fiecare zonă, sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale, crearea tuturor condițiilor ca egalitatea în drepturi de care se bucură cetățenii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, să se întemeieze pe fundamentul trainic al creșterii potențialului economic al tuturor județelor. Ea a fost subordonată îndeplinirii țelului suprem al societății noastre socialiste — ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului de civilizație a întregului popor.

Un moment de mare însemnătate în procesul dezvoltării și modernizării structurilor tehnico-productive în profil teritorial l-a constituit Conferința Națională a partidului, din decembrie 1967, care a fundamentat și aprobat un complex de măsuri privind perfecționarea conducerii economiei naționale și îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării. Prin reorganizarea administrativ-teritorială a țării din anul 1968 s-a întărit rolul unităților teritoriale de bază — orașul și comuna — eliminându-se verigile intermediare și ridicând la un nivel superior conducerea în profil teritorial, s-a creat cadrul organizatoric favorabil îndeplinirii politicii de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, asigurând ridicarea rapidă, economică și social-culturală, a unor zone mai puțin dezvoltate. Pe baza hotărârilor Conferinței Naționale a P.C.R. din anul 1972 s-a stabilit cadrul previzional al amplasării teritoriale a forțelor de producție. S-a trecut, pentru prima oară, la elaborarea planului național unic, nu numai în profil de ramură și departamental, ci și teritorial, creindu-se astfel condiții mai bune pentru accelerarea procesului de ridicare economico-socială a tuturor zonelor țării.

Toate aceste măsuri au fost completate de instituționalizarea, în anul 1976 a Congresului consiliilor populare, a Conferinței pe țară a președinților consiliilor populare, a Conferințelor pe județe ale deputaților consiliilor populare municipale, orașenești și comunale, precum și de crearea Camerei Legislative a consiliilor populare — organisme democratice ce dispun de largi prerogative în proiectarea și realizarea dezvoltării în profil teritorial.

Pornind de la obiectivul fundamental al cincinalului 1981—1985 stabilit de Congresul al XII-lea al partidului — continuarea operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, intrarea societății noastre socialiste într-o fază nouă, superioară a dezvoltării sale — Programul-directivă privind dezvoltarea în profil teritorial prevede introducerea indicatorului producția globală pe locuitor, din domeniile industrial, agricol, construcții, transporturi, servicii și alte ramuri productive și a indicatorului populația ocupată la 1000 de locuitori. Desfășurarea activității în lumina acestor indicatori noi — introduși în metodologia de planificare din indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — va permite accelerarea procesului de dezvoltare armonioasă a tuturor județelor, de utilizare judicioasă a resurselor de materii prime și energie. Pe această bază se creează noi condiții pentru omogenizarea crescândă a societății noastre socialiste.

Progrese pe calea dezvoltării armonioase a județelor

ÎN ÎNTREAGA sa politică de dezvoltare teritorială, partidul a avut în vedere necesitatea de a crea în fiecare județ o economie variată, multilateral dezvoltată, echilibrată, care să fie aptă să încorporeze cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, să asigure o valorificare superioară, eficientă a resurselor natural-materiale și de muncă existente, și, pe această

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, București, Ed. politică, 1979, p. 40

Gruparea județelor după valoarea fondurilor fixe productive, în perioada 1966—1980.

Valoarea fondurilor fixe productive	Numărul județelor			
	1965	1970	1975	1980
Pînă la 10 miliarde lei	35	23	8	3
10,1—20,0 miliarde lei	4	13	16	7
20,1—25,0 miliarde lei	—	2	7	7
25,1—30,0 miliarde lei	—	1	2	4
Peste 30 miliarde lei	1	1	7	19

la 1 870 miliarde lei în 1980, într-un ritm mediu anual de 9,2 la sută a avut ca rezultat crearea a 2 491 capacități de producție. Pe această bază s-au creat peste 1 milion de noi locuri de muncă, numărul mediu al personalului muncitor din toate ramurile economiei naționale a fost în 1980 de 7 340 mii persoane, față de 6 300 mii persoane în 1975, 5 108 mii persoane în 1970 și de 4 305 mii persoane în 1965. Concomitent, s-a asigurat sporirea gradului de înzestrare tehnico-productivă a muncii în toate unitățile, din toate zonele și județele țării — condiție hotărâtoare pentru creșterea productivității muncii. Sporirea continuă a numărului locurilor de muncă, îndeosebi în județele rămase în urmă din punct de vedere economic, a avut efecte pozitive directe asupra creșterii nivelului de trai al populației țării.

În cincinalul actual, dezvoltarea industriei din fiecare județ trebuie îndeplinită în condițiile economiei riguroase de energie și materii prime, ale utilizării în acest scop a resurselor și posibilităților locale; trebuie promovate acele activități care atrag și fructifică cu randamente superioare aceste disponibilități, contribuind astfel la acoperirea, în condiții de economicitate, a necesarului material și energetic al dezvoltării, la consolidarea echilibrului balanțelor energetice și materiale constituite la nivelul ansamblului economiei naționale. Și, în felul acesta, se asigură ridicarea activității din industria fiecărui județ la nivelul exigențelor pe care le impune îndeplinirea noii calități în întreaga activitate economică.

În strînsă legătură cu dezvoltarea industriei și în raport cu condițiile naturale existente în fiecare județ, optimizarea repartizării teritoriale a forțelor de producție a cuprins și agricultura — ramură de bază a economiei naționale. Ca urmare a eforturilor făcute de statul nostru pentru crearea unei puternice baze tehnico-materiale în această ramură, pentru irigații și amenajări funciare, în general pentru crearea condițiilor necesare creșterii recoltelor, a rezultatelor în agricultură, numărul județelor care au o producție globală agricolă apropiată de limita superioară este din ce în ce mai mare, ceea ce evidențiază accentuarea procesului de omogenizare a dezvoltării economico-sociale și din acest însemnat punct de vedere. O importanță deosebită în această direcție o au prevederile adoptate recent privind asigurarea (în cea mai mare parte) a necesarului de produse agro-alimentare din fiecare județ pe baza propriilor producții obținute. Îndeplinirea unui asemenea obiectiv este condiționată de realizarea unei profunde revoluții agrare pe întreg perimetrul agriculturii românești. Punerea în valoare a rezervelor existente impune, între altele, creșterea inițiativei unităților, a fiecărui lucrător din agricultură pentru a se obține producții la nivelul sarcinilor pe care agricultura le are în această etapă a dezvoltării noastre.

Dezvoltarea industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale producției materiale în toate județele țării se exprimă sintetic în evoluția indicatorului comparabil — **producția globală pe locuitor** — indicator înscris în prezent, pe primul plan, în practica planificării și conducerii economiei în profil teritorial.

Față de 18 328 lei cât era media producției globale pe locuitor în anul 1965, nivelul minim al acestui indicator era de 8 657 lei, adică de peste 2,1 ori mai redus față de media pe țară. Reducerea decalajului absolut dintre nivelul mediu pe țară și nivelul minim la indicatorul de bază — producția globală pe locuitor — caracterizează o primă etapă de omogenizare a dezvoltării economice în profil teritorial. Această tendință se va accentua în cincinalul 1981—1985 când, față de 27 de județe care aveau în 1980 o producție globală pe locuitor de pînă la 70 mii lei, în anul 1985 sub această limită nu va mai fi nici un județ; cea mai mică producție globală pe locuitor va fi cu numai 23 la sută mai redusă față de media pe țară, ceea ce reflectă procesul de apropiere a județelor în ce privește nivelul dezvoltării lor industriale, agricole ș.a.

dr. Dumitru CIUCUR
di. Constantin POPESCU

bază, să asigure condiții materiale și spirituale pentru ridicarea nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții locuitorilor din toate zonele și județele țării.

Una din caracteristicile însemnate ale procesului de omogenizare a repartizării forțelor de producție în profil teritorial și de reducere treptată a decalajelor care existau în nivelul de dezvoltare economico-socială a zonelor și județelor constituie îmbunătățirea repartizării teritoriale a industriei. Repartizarea investițiilor în vederea sporirii forței productive a județelor a fost astfel dimensionată încît să răspundă cât mai bine condițiilor specifice ale fiecărei zone, în funcție de nivelul de dezvoltare, de resursele existente, de cerințele integrării armonioase a zonei respective pe fondul echilibrului structural dinamic al complexului economiei naționale. Pe această bază a fost posibil ca, paralel cu dezvoltarea în ritm susținut a industriei pe ansamblul economiei naționale, să se asigure accentuarea procesului de repartizare teritorială a industriei, distribuirea judicioasă a acestei ramuri în spațiu, înregistrarea unor ritmuri medii anuale de creștere a producției industriale în județele mai puțin industrializate, superioare mediei pe țară. De exemplu, în deceniul 1966—1975, față de ritmul mediu de creștere a producției industriale — de 12,4% — s-au înregistrat valori superioare în județele Olt — 23%, Buzău — 18,9%, Argeș — 18,3%, Ialomița — 17,5%, Iași și Sălaj — 16,9%, Mehedinți — 16,6%, Dolj și Teleorman — 16%, ceea ce a determinat nemijlocit o intensificare a procesului de reducere a decalajelor care existau în nivelul de dezvoltare industrială a județelor. În cincinalul 1976—1980, prin construirea unor unități noi în județele mai puțin industrializate, ritmurile medii anuale de creștere a producției industriale au continuat să fie superioare celui obținut pe țară. Astfel, față de ritmul mediu anual de creștere a producției industriale de 9,5%, realizat pe ansamblul țării, în cincinalul 1976—1980 ritmurile medii anuale de creștere în județele mai puțin industrializate au fost de: 21,4% în Bistrița-Năsăud, 20,7% în Sălaj, 17,8% în Covasna, 16,7% în Vilcea, 16,1% în Tulcea, 16,0% în Botoșani, 15,4% în Vaslui, 14,7% în Buzău, 12,5% în Vrancea, 12,3% în Dimbovița și 12,0% în Harghita.

Rezultatul nemijlocit al acestui proces îl constituie schimbările pozitive intervenite în structura județelor după valoarea producției industriale (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Gruparea județelor după producția industrială realizată, în perioada 1966—1980.

Valoarea producției industriale	Numărul județelor			
	1965	1970	1975	1980
Pînă la 2 miliarde lei	14	5	1	—
2,1—4,0 miliarde lei	13	11	4	—
4,1—10,0 miliarde lei	9	15	14	8
10,1—15,0 miliarde lei	3	5	7	7
15,1—25,0 miliarde lei	—	3	10	14
Peste 25 miliarde lei	1	1	4	11

După cum rezultă din datele tabelului, față de anul 1965, cînd 36 de județe aveau o producție industrială pînă la 10 miliarde lei și numai 4 județe peste 10 miliarde lei, la sfîrșitul cincinalului 1976—1980 în toate județele țării existau capacități pentru o producție industrială anuală de cel puțin 10 miliarde lei, îndeplinindu-se astfel unul din principalele obiective stabilite de Congresul al XI-lea al partidului. Mai puțin de două județe ale țării și acestea nu dintre cele mai dezvoltate, produc în prezent întreaga producție industrială a României din anul 1938, iar fiecare dintre cele 25 de județe mai dezvoltate produc, în medie, cu mult peste ceea ce se obținea în industria aceluiași an.

Un fapt foarte semnificativ este că, prin realizările remarcabile ale cincinalului 1976—1980, se constată creșterea numărului județelor cu o producție industrială de peste 15 miliarde lei, de la 1 în 1965 la 25 la sfîrșitul anului 1980.

Urmare a procesului de îmbunătățire a repartizării teritoriale a industriei, a crescut baza tehnico-materială a producției în toate județele țării și cu deosebire în județele mai puțin dezvoltate. Analiza evoluției fondurilor fixe productive pe județe, în ultimii 15 ani, cu deosebire în cincinalul 1976—1980, evidențiază accentuarea și aprofundarea procesului de omogenizare a repartizării și dezvoltării aparatului tehnico-productiv pe județe (vezi tabelul nr. 2).

După cum rezultă din datele tabelului nr. 2, la sfîrșitul cincinalului 1976—1980 numărul județelor în care valoarea fondurilor fixe productive depășea 20 miliarde lei era de 30, față de 16 în 1975, 4 în 1970 și 1 în 1965. Creșterea volumului fondurilor fixe pe economia națională de la 1 203 miliarde lei în 1975,

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, a efectuat o vizită de lucru în unități agricole din județele Mureș și Harghita, analizând, împreună cu oamenii muncii, cu specialiști, mersul lucrărilor campaniei de primăvară, modul în care se îndeplinesc obiectivele stabilite pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii în acest an, în actualul cincinal.

Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social

EXIGENȚE ȘI POSIBILITĂȚI ALE CREȘTERII PRODUCȚIEI AGRICOLE

ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII economico-sociale a țării, agriculturii îi revin sarcini de o deosebită însemnătate. Ea constituie o bază importantă de materii prime pentru industrie, oferind, de asemenea, posibilități pentru realizarea unui export avantajos. În planul cel mai însemnat, cerința creșterii producției agricole este însă legată de asigurarea, în condiții tot mai bune, a hranei populației. Așa cum este cunoscut, sporirea de 3,65 ori a producției agricole în intervalul 1950—1979 a permis creșterea de câteva ori față de perioada antebelică a consumului mediu anual pe locuitor la produse agro-alimentare de bază: față de 1938, în 1979 s-a consemnat mărirea de 2,8 ori a consumului la carne și produse din carne, de 2,4 ori la grăsimi, de 1,64 ori la lapte și produse din lapte, de 3,7 ori la ouă, de peste 5 ori la zahăr și produse din zahăr, de 3,1 ori la legume și produse din legume etc.

Întreaga populație a țării, ale cărei cote de bunăstare, dar și de educație și spiritualitate sînt incomparabil mai înalte față de cele din trecutul României, tinde astăzi spre un model de consum alimentar structurat tot mai pronunțat în favoarea produselor cu o valoare nutritivă ridicată; ea posedă chiar mijloacele financiare necesare în acest scop, veniturile totale reale ale populației înregistrînd o creștere de aproape 6,2 ori în 1979 față de 1950. Cum un sold deficitar în comerțul exterior cu produse agricole prezintă dezavantaje, iar economia nici nu și-l poate permite, este evident, că se impune asigurarea unei producții agricole sensibil mai mari, creșterea calității vieții fiind nemijlocit condiționată de acest proces. Pentru a oferi o imagine asupra sporului de producție agricolă pe care îl pretinde satisfacerea unui model de calitate și deopotrivă rațional de consum alimentar, se poate arăta că, potrivit unor ipoteze, este necesară creșterea nivelului actual al producției agricole cu încă jumătate, fără a se lua în calcul amplificarea cerințelor de consum generate de sporirea populației.

Alături de cele arătate, dezvoltarea puternică a producției agricole, pe întregul teritoriu al țării, necesitatea de a implica

în acest proces fiecare gospodărie, utilizîndu-se în întregime condițiile existente (suprafețe de teren necultivate în curți, posibilități de creștere a animalelor), dobîndesc accente particulare pornind de la alte două elemente. Primul: diminuarea accentuată a autoconsumului de produse agricole (realizat pentru aproape 80% din populația României antebelice). Transformarea producătorului agricol în cumpărător este reflectată, între altele, de însăși ponderea ridicată, de peste 63% în 1979, pe care o ocupă cheltuielile cu alimentația¹⁾ în totalul cheltuielilor de consum ale familiilor de țărani cooperatori. Este un proces care generează o încordare a cererii de produse agroalimentare și a cărei înlăturare solicită, firesc, antrenarea fiecărei familii, a fiecărui om al muncii în efortul pentru dezvoltarea mai accentuată a agriculturii. În fapt, autoconsumul poate exista doar acolo unde există producție.

Cel de al doilea element, legat de altele de primul, se referă la creșterea distanțelor de transport a produselor agricole, de la locul de producție la cel de consum. În condițiile date de producție, transport și desfacere, pe lângă cheltuieli și consumuri energetice suplimentare, amplificarea distanțelor respective determină o sporire a riscului de perisabilitate a produselor agricole, a riscului de apariție a unor disfuncționalități în aprovizionare²⁾.

ESTE O REALITATE, în agricultura noastră se consemnează randamente de producție la ha, sau pe cap de animal mai mici, uneori cu mult, decît cele care se obțin, în general, în țări dezvoltate ale lumii. Deși există unele diferențe defavorabile nouă în ce privește gradul de înzestrare a agriculturii cu mijloace mecanizate de muncă, cantitatea de îngrășăminte aplicată la ha etc., rezultatele mai slabe obținute în producția noastră agricolă pot fi explicate doar în mai mică măsură ca urmare a acestei situații³⁾. De exemplu, în numeroase cazuri se vădesc diferențe apreciabile între rezultatele unor unități agricole (C.A.P. și chiar I.A.S.), care își desfășoară activitatea în condiții asemănătoare

de teren agricol, mecanizare, îngrășăminte utilizate, irigații etc. Asupra posibilităților de creștere a producției în C.A.P.-uri și I.A.S.-uri pledează și faptul că producția obținută în gospodăriile individuale, în gospodăriile personale ale membrilor C.A.P., cit și în gospodăriile celorlalte categorii de oameni ai muncii — sector care deține (primele două componente) circa 16% din totalul suprafeței agricole a țării și are o înzestrare tehnică și de calificare inferioare celor din unitățile socialiste — asigură, în acest cîncinal, o parte însemnată din totalul producției agricole pe țară. În condițiile în care suprafețele de teren ce revin gospodăriilor amintite sînt exploatate intensiv cu contribuția unei forțe de muncă care, de regulă, își desfășoară activitatea de bază în unități socialiste din agricultură ca și în industrie, transporturi, construcții, etc. în acest sector se realizează 12% la cereale boabe, 12,5% la plante anuale de nutreț, 30% la legume, 34% la carne, 45% la lapte vacă⁴⁾.

Tabelul nr. 1
Ponderea în volumul total de investiții a investițiilor care revin la 1 procent din populația ocupată în agricultură (și silvicultură) și la 1 procent din venitul național creat în agricultură (și silvicultură)* — în România comparativ cu alte țări

Indicatori țări	Cehoslovacia	R.D.G.	Ungaria	R.S.R.
Partea de investiții care revine la 1 procent din populația ocupată în agricultură	0,86	0,97	0,70	0,42
Partea de investiții care revine la 1 procent din venitul național creat în agricultură	1,46	1,07	0,94	0,89

*) Calculele respective exprimă raportul între partea de investiții care revine din total agriculturii și silviculturii și ponderea în total a populației ocupate în agricultură și silvicultură, respectiv ponderea veniturii național creat în agricultură și silvicultură.
Sursa: Anuarul Statistic al R.S.R., 1980, p. 642; 643; 682 și calcule ale autorului.

Rezerve deosebit de însemnate pentru creșterea producției agricole în unitățile socialiste se vădesc, deci, în planul conducerii, organizării și finalizării activităților agricole. Cum altfel decît în această lumină ar putea fi explicată dinamica accentuată a investițiilor destinate agriculturii și alocate cu deosebire sectorului socialist — o creștere de 41 ori în 1979 față de 1950, comparativ cu sporirea cu mult mai lentă a producției agricole — o creștere, în același interval, de 3,65 ori? După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de-al II-lea Congres al țării noastre, se impune lămurit cît mai grabnic conducerea doar prin hîrtii, doar prin dispoziții și instrucțiuni elaborate departe de realitățile producției agricole, conducere care diminuează spiritul de inițiativă și răspunderea unităților agricole, a lucrătorilor de pe ogoare și astfel rezultatele în muncă. Este necesar un contact larg, direct al factorilor de răspundere din agricultură cu unitățile, cu realitățile acestora, deplasarea în mai mare măsură a activității de planificare a producției și aprovizionare tehnico-materială la consiliile unice agro-industriale, la unitățile economice înseși, bune cunoscătoare ale producției.

Deopotrivă, este evident că un sistem corespunzător de stimulare a lucrătorilor de pe ogoare, la nivelul celui din alte sectoare ale economiei, dezvoltarea complexă a activităților din

unitățile agricole, promovarea în aceste unități, în general în mediul rural a industriilor mici, artizanale, sînt în măsură să permită creșterea rezultatelor economice și financiare, atragerea tineretului în activitatea din agricultură, diminuarea exodului spre industrie, construcții, spre oraș și stabilizarea în mai mare măsură a forței de muncă de la sate, din agricultură. Tocmai în acest cadru de cointeresare materială, în direcția valorificării mai bune a rezervelor de creștere a producției agricole acționează recenta actualizare a prețurilor de livrare, de contractare și achiziții la produsele agricole, act cu efecte benefice și în ce privește constituirea resurselor financiare necesare dezvoltării economice a unităților. Toate aceste elemente se înscriu drept premise apte să permită creșterea gradului de folosire a mijloacelor din dotare, practic amplificarea eficienței care se obține de la fondurile de investiții agricole.

PENTRU CĂ, ÎN FAPT, agricultura națională are încă nevoie de însemnate fonduri de investiții, cu condiția ca acestea să fie îndreptate în direcții oportune și concretizate în mijloace de care efectiv este nevoie pentru creșterea producției agricole, cu condiția ca aceste mijloace să fie mai bine utilizate, să fie superior valorificate. Unele repere privind necesitatea creșterii investițiilor în producția agricolă se relevă și din aceea că un procent din totalul de procente care reprezintă populația ocupată în agricultură (și silvicultură), ca și un procent din totalul de procente care constituie partea de contribuție a agriculturii (și silviculturii) la crearea veniturii naționale concentrează pentru țara noastră (anul 1978) niveluri investiționale mai mici comparativ cu indici similari din țări cu un grad mai ridicat de dezvoltare economică, cum sînt Cehoslovacia, Republica Democrată Germană sau Ungaria — vezi și tabelul nr. 1⁵⁾.

O contribuție efectivă în direcția sporirii eficienței fondurilor de investiții destinate agriculturii considerăm că ar putea să o prezinte **desfășurarea activității de planificare a cerințelor și posibilităților de creștere a producției agricole, a dimensiunilor acestei producții, în cadrul unui perimetru mai larg decît cel departamental, de ramură sau teritorial.** Avem în vedere planificarea pe domenii, în speță **domeniul agriculturii.** Acest domeniu ar cuprinde activitatea propriu-zisă din agricultură, ca și segmente însemnate din industrie, transporturi, construcții, comerț etc. care deservesc agricultura.

O asemenea manieră de planificare ar putea avea urmări pozitive. Este cunoscut că în practica agricolă, chiar foarte adesea din păcate, se ivesc neconcordanțe — în timp și spațiu — între volumul obținut al producției agricole și capacitățile de recoltare, de transport, de distribuție, de prelucrare industrială a acestei producții. Asemenea necorelări au efecte negative în toate sferile amintite, determină irosirea în diverse ipostaze — pe cîmp, în timpul transportului, pe suprafețele de depozitare, în unitățile industriale și comerciale etc. — a unor valori create cu eforturi considerabile în agricultură, strict necesare populației, economiei. Asemenea stări de lucruri demonstrează că se impune o corelare cît mai riguroasă între dimensiunile producției agricole și necesarul respectiv de mijloace tehnice, de transport, frigorifice, de distribuție ș.a. — necesar care trebuie dimensionat corespunzător atît ca volum cît și din punct de vedere tehnic, calitativ și alocat în momentele optime. În sistemul actual de planificare există preocuparea pentru o asemenea corelare. Însă granițele artificiale care apar în acest cadru între industrie, agricultură, transporturi, comerț etc., determinate — cel mai adesea — de interese specifice de ramură, departamentale, teritoriale au drept consecință faptul că în detalii și în practică, corelarea concepută inițial nu se mai manifestă la nivelul cerut, generînd consecințe de natura celor amintite mai sus. Aprecierea agriculturii în procesul de planificare — ca de altfel și în cel de realizare a planului — nu numai ca ramură a economiei despărțită de celelalte sectoare, ca activitatea strict circumscrișă din punct de vedere organizatoric unui organ sau altul, ci în mod larg, ca un domeniu complex care cuprinde realizarea producției agricole, cerințele diverse impuse de acest obiectiv, transportul, prelucrarea, distribuția producției respective ar fi, deci, în măsură să înlăture multe din neajunsurile arătate. În fond, pe această cale s-ar răspunde exigențelor impuse de caracterul unitar al procesului reproducției — bine cunoscut dar nu întotdeauna luat în seamă, reproducție care include nu numai producția ci, strîns interfebrate cu aceasta, și distribuția, circulația, consumul, proces care nu poate fi divizat în momente rupte unul de altul fără a provoca risipă și multe alte consecințe dintre cele mai serioase⁶⁾.

După cum s-a arătat adeseori, este necesar ca agriculturii să i se asigure cadre corespunzătoare, în corelație cu sarcinile însemnate pentru creșterea producției și a productivității care îi

Dan POPESCU

(Continuare în pag. 15)

Analiza economică

în sprijinul

unor noi opțiuni

Aspecte ale sporirii eficienței în producția de carne

ÎN CADRUL procesului complex de ridicare pe o treaptă calitativ superioară a activității desfășurate în zootehnie, ca de altfel în întreaga noastră agricultură unităților de îngrășare a taurinelor pentru carne le revin sarcini deosebit de importante, cu semnificații profunde în ceea ce privește eficiența producției agricole, echilibrarea ca volum și structură a consumului alimentar al populației și a altor necesități ale economiei naționale etc. Activitatea de îngrășare a taurinelor — desfășurată pe întreg cuprinsul țării, într-un număr mare de unități specializate, dar diferențiate din punctul de vedere al capacității, gradului de intensificare a producției (sistem intensiv, semiintensiv, gospodăresc), formei de proprietate (unități I.A.S., asociații economice intercooperatiste) etc. — se caracterizează printr-un caracter complex al procesului de producție și printr-o mare diversitate a rezultatelor economice.

Studiul pe care îl prezentăm și-a propus să evidențieze eficiența comparativă a îngrășării taurinelor în această mare diversitate de condiții și, pe această bază, să identifice rezervele potențiale de sporire a eficienței acestei activități.

Analiza a pornit de la constatarea că rezultatele nesatisfăcătoare obținute de unele unități sînt determinate de cauze de ordin subiectiv, ce țin de însăși calitatea muncii desfășurate de conducerea și colectivele de lucrători respective.

Tabelul nr. 1 prezintă comparativ eficiența activității desfășurate de 6 unități grupate după forma de proprietate.

Datele prezentate în tabel evidențiază faptul că între cele trei unități de stat sînt diferențe destul de sensibile, în ceea ce privește nivelul indicatorilor comparați avuți în vedere. În primul rînd se remarcă lipsa unei orientări generale privind mărimea efectivelor de animale rulate. În al doilea rînd, iese

Tabelul nr. 1

Efecte economice comparative pe forme de proprietate

Indicatori tehnico-economiei	Întreprinderi agricole de stat			Asociații economice intercooperatiste		
	30 Decembrie	Iernut	Rîșnov	Bărcănești	Cuci	Săciulati
Efectiv mediu furajat (capete)	6 920	7 860	9 740	6 697	4 671	5 200
Spor mediu zilnic (gr.)	602	774	560	621	845	705
Consum de ore-om pe tona de spor	17,5	10,0	...	27,0	25,3	...
Cheltuieli pe kg spor (lei)						
— retribuire	1,34	0,83	1,03	2,74	1,51	1,19
— furaje	10,51	10,43	12,79	10,73	10,42	10,83
Cheltuieli cu furajele pe animal (lei)	2 307	2 939	2 616	1 725	3 215	2 784
Cost pe kg (lei)						
— greutate vie	15,54	13,34	16,26	14,70	14,05	14,01
— spor	16,75	14,50	18,74	16,80	15,07	16,71

în evidență legătura semnificativă între sporul mediu zilnic și majoritatea indicatorilor economici (costul pe kg spor, cheltuielile cu furajele și retribuirea muncii pe kg spor etc.), fapt ce se verifică pentru fiecare unitate în parte (înregistrînd cele mai bune valori pentru I.A.S. Iernut)

În ce privește eficiența comparativă a celor 3 unități aparținînd asociațiilor economice intercooperatiste se poate aprecia că, în linii generale, ea urmează aceleași caracteristici ca și în I.A.S. Astfel, și în acest caz efectivele medii de animale diferă destul de mult de la o unitate la alta și, de asemenea, se poate evidenția — chiar dacă nu așa de pregnant — legătura dintre sporul mediu zilnic și mărimea celorlalți indicatori.

Apreciem că, abaterile care au apărut în acest caz, au la bază particularitățile acestor unități privind asigurarea cu furaje și forță de muncă.

goriile de unități crescătoare. A rezultat că, în general, îngrășătoriile din sistemul A.E.I. au rezultate sensibile mai bune decît cele din categoria I.A.S. Astfel, chiar dacă sporul mediu zilnic este relativ asemănător, costul unui kg spor și cheltuielile materiale pe kg spor sînt mai mici în A.E.I. Nivelul ridicat al consumului de ore-om și al cheltuielilor cu retribuirea pe kg spor din aceste unități sînt consecința gradului mai redus de mecanizare a lucrărilor, comparativ cu I.A.S. Aceste aspecte reflectă faptul că prin generalizarea experienței unităților din sistemul A.E.I. și prin creșterea în limite optime a gradului de înregistrare tehnică a muncii se poate realiza o îmbunătățire substanțială a rezultatelor economice obținute de îngrășătorii.

Eficiența comparativă a îngrășării taurinelor în funcție de gradul de intensificare a producției, reflectat de sistemul de creștere: industrial (intensiv)

Tabelul nr. 2

Efecte economice comparative pe sisteme de creștere

Indicatori tehnico-economici	Sistemul de creștere		
	Intensiv	Semiintensiv	Gospodăresc
Efectiv mediu furajat (capete)	6 848	2 967	636
Spor mediu zilnic (gr.)	639	532	620
Cheltuieli pe kg spor (lei)			
— retribuire	1,32	1,49	3,25
— furaje	11,02	10,92	8,80
Cheltuieli cu furajele pe animal (lei)	2 570	2 149	1 992
Cost pe kg (lei)			
— greutate vie	14,18	18,30	12,93
— spor	16,38	17,63	17,59

Diferențierile nivelului indicatorilor analizați, manifestate în cadrul aceleiași categorii de unități, confirmă faptul că eficiența îngrășătorilor de taurine depinde de eforturile proprii ale fiecărei unități.

Pentru a putea releva rezervele de îmbunătățire a rezultatelor acestei activități, s-a urmărit reliefațiunea particularităților creșterii taurinelor între cate-

semiintensiv și gospodăresc, rezultă din tabelul nr. 2.

Chiar dacă datele prezentate se re-

Gh. FRAȚILA
Gh. N. IOSIF
V. ZAHIU

(Continuare în pag. 18)

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Producția fizică îndeplinită ritmic, la toate sortimentele

INFĂPTUIREA SARCINILOR DE PLAN la toate sortimentele producției fizice reprezintă un obiectiv de maximă importanță, menit să contribuie la asigurarea produselor solicitate de continua dezvoltare a economiei naționale, la reducerea importurilor și creșterea exporturilor, la aprovizionarea populației cu bunuri de consum diversificate și de calitate. În acest scop, în întrecerea socialistă ce se desfășoară în întîmpinarea celei de-a 60-a aniversări a creării partidului, în unitățile economice din cadrul Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei (C.I.P.C.I.) se depun eforturi orientate cu prioritate în direcția realizării programului de înnoire și modernizare a producției, organizării optime a proceselor de fabricație și a muncii, utilizării depline a mijloacelor și a forței de muncă de care dispun întreprinderile.

Orientările privind **creșterea volumului și structurii producției fizice pe 1981** în cele 56 de întreprinderi din cadrul centralei au avut în vedere satisfacerea într-un grad sporit a necesităților beneficiarilor în condițiile reducerii consumurilor specifice la materiile prime de bază, valorificării superioare a acestora, utilizării la indici înalți a capacităților de producție prin eliminarea locurilor înguste, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție.

Pe baza acestor orientări s-au produs schimbări importante față de anul trecut în structura producției fizice la principalele poziții. Astfel, în primul trimestru al acestui an, producția de încălțămintă din piele naturală reprezintă 97 la sută față de realizările aceleiași perioade din anul trecut, încălțămintă din înlocuitori a crescut cu 27,3 la sută, din care cea cu fețe din țesături textile cu 11,5 la sută, iar cea din cauciuc cu 1,83 la sută. A crescut, de asemenea, ponderea producției de încălțămintă din piele sintetică realizată cu poliuretani indigeni (Moldotan) la peste 25 la sută.

Totodată, preocuparea permanentă a compartimentelor tehnice din întreprinderile de încălțămintă, în scopul utilizării mai largi a materialelor recuperabile prin crearea de modele cu caracteristici funcționale și estetice, prin croire combinată de încălțămintă pentru adulți și copii, ca și prin combinarea diverselor materiale sintetice cu piei naturale, a condus la creșterea producției de încălțămintă din materiale recuperabile cu 7,1 la sută față de aceeași perioadă a anului trecut.

În sectorul producției de semifabricate din piei naturale pentru încălțămintă, confecții de piele și articole tehnice (piei moi) obținerea unei structuri mult îmbunătățite față de perioada corespunzătoare din 1980 s-a realizat în acest an prin sporirea cu 4,3 la sută a producției de piei fețe naturale pentru încălțămintă din piei bovine, realizându-se și depășindu-se sortimentele de box fată — naturală și nappa, deosebit de solicitate în producția de încălțămintă pentru fondul pieței și pentru export.

Dintre măsurile mai importante care au condus la obținerea acestor rezultate trebuie reliefate ● aplicarea la Tăbăcăria minerală Corabia a dublei spălături a pieilor bovine. ● producerea de spalt velur canat la I.R.P. Timișoara ● realizarea de sortimente superioare de piei-fețe din materii prime inferioare, prin aplicarea unor finisaje îmbunătățite la întreprinderile „Clujana”, „Drum Nou” — Satu Mare, Agnita și altele.

REZULTATELE CONSEMNAȚE pe întregul trimestru încheiat de curînd sînt valoroase: ele consemnează depășirea planului la încălțămintă din textile, din cauciuc, la articole de marochinărie etc. În același timp însă aceste rezultate nu dau încă întreaga măsură a potențialului întreprinderilor care, în aceste luni, s-au confruntat și cu unele dificultăți: acestea au diminuat realizările pe ansamblu și au acționat în sens nefavorabil asupra fabricării la nivelul stabilit a unor sortimente, în primul rînd de încălțămintă din piele naturală. Nerealizările față de plan se situează între 10,7 la sută (încălțămintă din piele sintetică) și 1,6 la sută (la încălțămintă din piele naturală).

Cauzele restanțelor constau, în principal, în:

1 Deficiențe în pregătirea temeinică a contractelor de aprovizionare tehnico-materială. Deși a existat timpul necesar de clarificare a condițiilor contractuale cu beneficiarii, unele întreprinderi au întîrziat definitivarea contractelor și deci posibilitatea de a-și asigura materiile prime la timp. Această a făcut ca în primul trimestru să se înregistreze o diminuare a stocului de balanță la piei brute de bovine, datorită nerealizării stocurilor de piei planificate la început de an. Pe de altă parte, unitățile din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nu au livrat față de prevederile din contracte (pînă la 20 martie a.c.) 405 tone de piei porcine, iar întreprinderi ale Ministerului Industriei Chimice înregistrau, în același interval, restante de 85 t Nadolsin P.E., 100,750 t P.V.C. emulsie și circa 100 t auxiliari chimici pentru tăbăcării. Din această enumerare apare limpede că aici acționează nu numai unele cauze obiective (dificultăți în importul de piei bovine, ca urmare a prețurilor mereu crescînde pe piața mondială), dar și altele, a căror natură nu trebuie căutată numai în exterior.

În aceste condiții se impune ca atât M.A.I.A., cît și M.I.Ch. să acționeze neîntîrziat, prin compartimentele și întreprinderile specializate, pentru livrarea ritmică, conform graficelor stabilite, a tuturor materiilor prime și materialelor contractate cu întreprinderile de încălțămintă. În același timp, dat fiind că încălțămintă textilă este solicitată mult în acest sezon, este necesar ca fur-

nizorii din centralele industriale: a bumbacului, a lînii, a mătăsii, inului și cînepei, a tricotajelor să ia măsuri suplimentare pentru livrarea integrală și chiar în avans a materialelor textile, în special a semifabricatelor nou introduse în fabricație, pentru satisfacerea în mai mare măsură a nevoilor de producție ale întreprinderilor de încălțămintă și cerințelor pieței.

2 Insuficiența fundamentare a dimensiunii și programării producției pentru primele luni ale anului. Un factor hotărîtor în acest sens îl constituie gradul scăzut de acoperire cu comenzi pentru această perioadă, cu mult sub posibilitățile de producție și de livrare la unele sortimente. O parte importantă de „contribuție” la această situație o are întreprinderea specializată din cadrul centralei („Arpimex”), care ar fi trebuit să prospecteze mai intens și eficient piețele externe, să efectueze studii de marketing mai temeinice pe baza cărora să se coreleze mai bine sarcinile de producție pentru export cu cele pentru fondul pieței*). Nu este lipsit de importanță să arătăm, în acest context, că de realizarea integrală a sarcinilor pentru export depinde și aprovizionarea cu unele materiale de bază (piei brute în principal) din import.

Răspunderea majoră, după opinia noastră, în acest complex de împrejurări revine însă compartimentelor de resort din centrală și întreprinderi (plan, producție, tehnic, export), care trebuiau să conlucreze mai strîns, mai operativ în corelarea mai realistă a sarcinilor de plan pe perioade scurte cu modificările impuse de structura sortimentală, de cererile concrete ale piețelor externă și internă. Este vorba, în fond, de mai multă mobilitate în redistribuirea comenzilor existente pe întreprinderi, de adaptarea programelor de producție, a aprovizionării cu materii prime și materiale, a liniilor tehnologice și a tehnologiilor la situații nu totdeauna previzibile. În acest fel s-ar fi putut evita, dacă nu în totalitate, în mai mare măsură dereglările în aprovizionarea tehnico-materială și utilizarea sub posibilități a unor capacități de producție, așa cum s-a întîmplat pe parcursul lunilor ianuarie-martie anul curent, îndeosebi în acele secții ale întreprinderilor producătoare de sortimente de încălțămintă din piele naturală și din unii înlocuitori.

Printre altele, se face din ce în ce mai simțită nevoia de a întocmi colecții de produse de rezervă (adequate liniilor tehnologice destinate producției de export) din resurse mai ușor de procurat, elaborîndu-se din timp documentația de aprobare a prețurilor pentru desfacerea imediată a produsului.

Gheorghe DRĂGHICI

*) Vezi și articolul „Programul de export — sarcină prioritară pentru toate funcțiile întreprinderii” din acest număr.

DEZBATERI ÎN
MARI UNITĂȚI ECONOMICE

VALORIFICAREA
RESURSELOR MATERIALE
ȘI ENERGETICE REFOLOSIBILE

PROBLEMA DE IMPORTANȚĂ MAJORĂ, economisirea materiilor prime, combustibilului și energiei constituie o preocupare constantă a specialiștilor, din toate întreprinderile industriale. Pentru unitățile metalurgice însă, care sînt mari consumatoare de energie și de materii prime din import, gospodărirea rațională și economisirea resurselor reprezintă obiective prioritare. În acest scop au fost stabilite din vreme programe de măsuri care vizează, pe de o parte, reducerea substanțială a consumurilor tehnologice specifice, iar pe de altă parte, recuperarea și folosirea eficientă a resurselor refofosibile. Se estimează astfel ca pe întreaga ramură să se realizeze în acest an economii de ordinul a sute de mii tone combustibil convențional și, totodată, să se obțină o însemnată producție suplimentară de metal.

Continuînd seria dezbaterilor în mari unități industriale, pe probleme majore ale creșterii economice, revista noastră își propune în cele ce urmează să prezinte acțiunile ce se întreprind în direcția utilizării eficiente a resurselor materiale, de combustibil și energie la una din cele mai mari unități metalurgice din țară — **Combinatul siderurgic Galați** —, relevînd, totodată, cu sprijinul specialiștilor, principalele modalități de acțiune pentru realizarea producției de metal cu costuri materiale de fabricație cît mai reduse, cu o eficiență sporită.

Dimensiuni și eficiență în acțiunea de reciclare a energiei

UNA DIN PROBLEMELE puse în centrul dezbaterii specialiștilor a constituit-o gospodărirea mai eficientă a energiei primare, prin recuperarea resurselor energetice recuperabile. În această direcție combinatul gălățean deține o valoroasă experiență, materializată în decursul ultimului cincinal în organizarea unor acțiuni cu soluții eficiente, de punere în circuitul productiv a resurselor combustibile și termice pe care le reprezintă căldura, aburul, gazele, apa caldă etc., rezultate din procesele tehnologice ale elaborării metalului.

Așa cum s-a subliniat în cadrul dezbaterii, pentru atragerea deplină și eficientă a întregului potențial de resurse energetice refofosibile în circuitul producției s-a trecut la elaborarea unor studii, au fost întocmite programe cu termene concrete de soluționare, s-au prevăzut mijloacele financiare și tehnice necesare. Toate acestea au fost cuprinse în bilanțurile e-

nergetice pe agregate, secții, fabrici și pe combinat. Pe parcursul dezbaterii s-a reliefat că multe probleme au putut fi rezolvate, îndeosebi la agregatele și utilajele noi puse în funcțiune, care au fost prevăzute — încă din faza de proiectare — cu instalații de recuperare și valorificare a resurselor refofosibile. De asemenea, prin efort propriu au fost realizate o serie de instalații recuperatoare, concomitent cu modernizarea unor arzătoare și cazane, toate asigurînd creșterea randamentelor energetice pe diferitele instalații. **Pe ansamblul combinatului, nivelul resurselor energetice refofosibile valorificate a crescut de la 2,05 Gcal/tonă oțel brut realizat în anul 1976, la 2,13 Gcal/tonă oțel brut în anul 1980, ceea ce a dus, împreună cu alte măsuri, la o reducere corespunzătoare a consumului de energie primară (de la 7,02 Gcal/tona de oțel brut în anul 1976, la 6,46 Gcal/tona de oțel brut în anul 1980).** Față de consumul total de energie, resurselor energetice refofosibile le-a revenit o pondere din ce în ce mai mare, de la 22,6 la sută la 24,8 la sută.

Așa cum a releșit din dezbateri, în cadrul programului de măsuri de economisire, eforturile au fost orientate cu prioritate în următoarele direcții:

— **reducerea consumurilor tehnologice prin distribuția gazelor de furnal și a gazului de cocs la valori sub cele proiectate**, ceea ce a permis să se producă și să se utilizeze o cantitate suplimentară de resurse combustibile de circa 17 000 tcc/an;

— **creșterea producției specifice de gaz furnal și gaz cocs, ca urmare a reducerii pierderilor de gaz brut**, măsură prin care s-au putut valorifica circa 20 000 tcc/an;

— **punerea în funcțiune, pentru prima oară în țară, a instalațiilor de stingere uscată a cocsului**, procedeu modern, prin care se recuperează în cea mai mare parte căldura fizică a cocsului produs. Aceste instalații produc 60 000—80 000 tcc/an sub formă de abur la parametri ridicați, utilizabili în secțiile proprii de producție;

— **introducerea de boylere de termoficare care utilizează aburul produs în cazanele recuperatoare de la oțelăriile LD**, reducîndu-se în mod corespunzător cantitatea de energie preluată de la Sistemul național energetic echivalentă cu circa 12 000 tcc/an.

Cu aceleași resurse, o cantitate sporită de produse

PORNIND DE LA EXPERIENȚA ACUMULATA, colectivul combinatului

gălățean și-a propus noi obiective care vizează atingerea unor trepte calitativ superioare în mobilizarea rezervelor disponibile, îndeosebi a celor de natură energetică. În acest scop au fost elaborate, în urma unor aprofundate studii și analize, măsurile necesare pentru reducerea continuă a consumului global de energie, care trebuie să scadă pînă la sfîrșitul anului 1985 sub 5,9 Gcal/tona oțel brut, nivel care va permite apropierea de consumurile obținute de țările industrializate.

Pornind de la faptul că în prezent s-a ajuns ca resursele refofosibile de combustibil să se recupereze și să se valorifice în întregime, preocupările au fost concentrate în direcția celorlalte resurse, de natură termică și de suprapresiune. Astfel, în urma studiilor efectuate a reieșit că la sfîrșitul anului 1985 cantitatea acestor resurse se va prezenta după cum urmează:

— total resurse termice și de suprapresiune recuperabile	710 000 tcc/an
— pentru producerea de energie electrică	135 000 tcc/an
— pentru economisirea energiei primare	215 000 tcc/an
— pentru producerea de energie termică sub formă de abur, apă fierbinte sau caldă	360 000 tcc/an

1. Pentru reducerea consumului de energie electrică se prevede, în primul rînd, **montarea unor turbine de detentă care să utilizeze energia de suprapresiune a gazului de furnal**. Întreprinderilor constructoare de mașini specializate le revine sarcina să conceapă, să asimileze și să introducă în producție aceste tipuri de turbine. Totodată, specialiștii au arătat că există **mari posibilități ca economia de energie primară să sporească considerabil prin montarea de preîncălzitoare care să utilizeze în mai mare măsură căldura gazelor arse de la toate agregatele combinatului**. În acest scop, alături de recuperarea energiei aferente aerului de combustie, apare necesară o preocupare sporită și pentru preîncălzirea gazelor combustibile, în special a amestecurilor de gaze sărace, dat fiind că prin aceasta se poate reduce în mare măsură consumul de gaze naturale la agregatele respective. În vederea realizării cît mai operative a acestor preîncălzitoare în țară este necesar ca în întreprinderile de specia-

litate să sporească eforturile de asimilare a materialelor cu caracteristici superioare, rezistente la temperaturi de 650—700°C.

2. În ceea ce privește **recircularea energiei termice**, aceasta se face în mare parte prin montarea de cazane recuperatoare de abur, apă fierbinte sau caldă, utilizând căldura de potențial mai scăzut a gazelor arse. În această direcție, în cadrul M.I.C.M. au fost proiectate și asimilate o serie de cazane recuperatoare care au dat rezultate satisfăcătoare, însă problema cea mai importantă care trebuie rezolvată este găsirea soluțiilor pentru utilizarea acestei energii termice în special pe timp de vară.

3. Studiile întreprinse pînă în prezent s-au referit numai la utilizarea aburului de potențial mai ridicat pentru producerea de energie electrică sau termică. **Există însă și importante resurse termice de potențial mai scăzut, atît pe platforma C.S.G. cît și în cadrul municipiului Galați**, pentru a căror valorificare ar trebui să se intensifice preocupările. Este adevărat că, în colaborare cu Universitatea din Galați, se întreprind în prezent studii și cercetări pentru utilizarea acestor resurse la creșterea intensivă a peștelui de crescătorie, pentru producerea frigului, cît și pentru utilizarea pompelor de căldură. Tot atît de adevărat este însă și faptul că aceste studii se cer finalizate și aplicate în producție cît mai operativ. Pentru că, deși sînt cunoscute de pe acum unele soluții noi ce permit o recuperare sporită, totuși aplicarea lor în practică întârzie nepermis de mult, uneori datorită întârzierilor în asimilarea la producătorii de echipamente și tehnologii de recuperare, altele din lipsa de interes a beneficiarului în aplicare, sau din insuficiența unor pîrghii adecvate de cointeresare a tuturor factorilor implicați în recuperare.

Măsurile la care ne-am referit vor duce în final la reducerea simțitoare a consumului de energie primară în cadrul combinatului sub formă de coals metalurgic și gaze naturale. În acest sens, se poate arăta că **în cincinalul încheiat, consumul de coals tehnic la furnale a scăzut cu peste 30%**. În ceea ce privește gazele naturale, primele studii și proiecte preconizau un consum de 2 miliarde mc/an pentru producerea a 5 mil. tone oțel/an. Dar, prin măsurile aplicate, **s-a reușit ca la o producție de circa 7 milioane tone consumul de gaze să se situeze la numai 60% din cel prevăzut inițial**. În actualul cincinal prin continuarea acțiunilor de extindere a **recirculării resurselor refolosibile va fi posibil să se elaboreze o cantitate de 10 milioane tone oțel/an cu un consum situat sub 2 miliarde mc/an**. Așadar, cu același consum de resurse primare se va realiza în acest cincinal o producție dublă de oțel.

Față de nivelul resurselor recuperabile încă nevalorificate, se impune totuși precizarea că la nivelul Combina-

tului siderurgic din Galați există însemnate rezerve care se cer atrase mai rapid în circuitul producției, printr-un efort creativ tehnologic și organizațional sporit, în vederea reducerii în continuare a consumurilor energetice într-o perioadă scurtă, la nivelul celor mai bune realizări obținute pe plan mondial.

Utilizarea superioară a tuturor resurselor de metal

ÎN CONDIȚIILE ACTUALEI CONJUNCTURI privind asigurarea bazei de materii prime necesare industriei metalurgice, în lumina hotărîrilor adoptate de cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, au crescut substanțial sarcinile de recuperare și valorificare a materialelor metalice refolosibile. La combinatul gălățean, așa cum s-a subliniat în dezbateri, urmează să se valorifice în acest an deșeurile metalice refolosibile în valoare de peste 1,7 mld. lei, structura acestora fiind următoarea :

— deșeurile de oțel	1 560 mii tone
— deșeurile de fontă	258 mii tone
— deșeurile de metale neferoase	2 200 mii tone

Pentru îndeplinirea acestor sarcini au fost întreprinse acțiuni speciale pe tot fluxul tehnologic. Se are în vedere ca toate pierderile de metal rezultate din procesul tehnologic de elaborare a fontei, oțelului și a laminatelor să fie recuperate și valorificate. Pe această cale urmează să se realizeze o creștere a indicelui scoaterii de metal pe tonă de lingou de la 76% în 1976 la peste 83% în 1981. În sprijinul acestei acțiuni s-a extins, începînd cu acest an, activitatea de recuperare a metalului din halda de zgură, valorificîndu-se astfel atît resturile de fontă scăpate în oalele de zgură, cît și metalul rezultat din demolări. De asemenea, pentru reducerea efortului valutar necesar achiziționării din import a feroaliajelor (cu Ni și Cr) folosite la fabricarea oțelurilor inoxidabile și refractare, s-a realizat o instalație de brichetare a șpanului și pulberilor de metal rezultate la polarizarea sleburilor inoxidabile, materialele respective fiind reintroduse în circuitul economic. Pentru recuperarea și valorificarea integrală a metalelor neferoase refolosibile s-a organizat activitatea de colectare, sortare și prelucrare atît a șpanului cît și a pieselor uzate. Prin eforturi proprii se asigură și recuperarea și valorificarea metalelor neferoase din cablurile uzate.

Analiza economică asupra posibilităților de valorificare superioară a deșeurilor metalice, a capetelor de rulouri, a straiurilor de tablă și chiar a pieselor uzate scoate în evidență faptul că este mai eficientă folosirea acestora

în starea în care se găsesc decît să fie trimise la retopire. De aceea, încă din 1980 au fost demarate ample acțiuni care asigură valorificarea capetelor, a tablelor scurte și a straiurilor de tablă prin bazele județene de aprovizionare și desfacere. Pentru piesele uzate, înainte de a se lua decizia de retopire, se verifică, de o comisie tehnică, care din acestea pot fi refolosite în starea respectivă sau cu recondiționări. Totodată, pentru evitarea consumurilor energetice necesare retopirii metalului, o bună parte din declassatele rezultate din laminare și capete de tablă sînt supuse unui proces de recondiționare și ajustare pentru a fi folosite în continuare pentru satisfacerea unor cerințe ale industriei.

Acțiunile întreprinse pentru recuperarea și valorificarea metalelor reutilizabile pot da rezultatele scontate dacă în perioada imediat următoare se vor lua și unele măsuri privind creșterea gradului de mecanizare a acestor operațiuni. În acest sens, în cadrul dezbaterii, specialiștii au evidențiat **necesitatea asigurării prelucrării scoartelor din oțel în instalații tehnice corespunzătoare atît la combinat cît și la unitățile din țară specializate în prelucrarea fierului vechi**. De asemenea, ținînd seama de volumul relativ mare de fier vechi existent la Combinatul siderurgic Galați — peste 500 000 tone — se impune cu necesitate asigurarea vagoanelor de transport pentru realizarea unui flux către întreprinderile prelucrătoare în ritm de 3 000 tone/zi.

O PRIVIRE DE ANSAMBLU asupra eficienței cu care se desfășoară acțiunea de valorificare a resurselor reciclabile (de energie sau de metal) pune în evidență necesitatea ca astfel de preocupări să se manifeste încă din faza de proiectare a produselor finite. Luarea în considerare încă în etapa de concepție a proceselor tehnologice a unor soluții de recirculare a resurselor materiale și energetice permite valorificarea lor în mai mare măsură, cu cheltuieli mai reduse, datorită faptului că în acest fel se evită reorganizările ulterioare de fluxuri tehnologice, deplasările de utilaje etc. Cu atît mai mult cu cît, din păcate, această cerință nu este întotdeauna respectată; au fost și mai sînt cazuri, nu puține la număr, cînd se pun în funcțiune capacități noi pe platformele combinatului, fără însă a se prevedea execuția și conectarea instalațiilor recuperatoare de resurse refolosibile pe motivul, fie al depășirii cheltuielilor de deviz, fie al necesității urgentării punerii în funcțiune a instalațiilor conducătoare în fluxurile tehnologice. O astfel de optică se cere schimbată, avînd în vedere că refolosirea resurselor energetice și materiale reprezintă o acțiune de înaltă eficiență și interes pentru întreaga economie națională.

Vasile BOESCU
Bogdan PADURE

PROGRAMUL DE EXPORT —

sarcină prioritară pentru toate funcțiile întreprinderii

LEGEA nr. 12/1980 pentru întărirea autoconducerii muncitorești și a autogestiei economice și financiar-valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională se înscrie în ansamblul de măsuri luate de conducerea partidului și statului pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar într-unul din sectoarele economice care trebuie să aducă o contribuție de seamă la îndeplinirea Programului și a hotărârilor celui de al XII-lea Congres al partidului.

O problemă de prim ordin o reprezintă producția pentru export, realizarea acesteia de către întreprinderile producătoare în condiții tehnice și la parametri calitativi cât mai înalți trebuind să răspundă cerințelor competitivității internaționale. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii: „Odată cu realizarea planului de producție, în centrul activității tuturor unităților și ministerelor, a întreprinderilor de comerț exterior și Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale trebuie să stea realizarea cu prioritate a producției de export, a exportului”.

Dimensiunea activității de export impune revizuire de optică în întreprinderi

ULTIMELE trei decenii au marcat o creștere impresionantă a volumului comerțului exterior românesc (ajuns de 42 ori mai mare în 1980 față de anul 1950), dinamică caracteristică și exportului realizat în această perioadă. Desigur că acest proces nu s-a produs și nici nu trebuia să se producă uniform în toate ramurile sau subramurile economiei. Corespunzător modificărilor în structura economiei românești, a avut loc o majorare sensibilă a ponderii exportului în totalul producției industriale, cu accent pe unele subramuri ale industriei prelucrătoare. Mutațiilor intervenite în exportul unor subramuri, luate cu titlu de exemplu, în tabelul alăturat, semnifică orientarea cu preponderență a producției către piața internă în numeroase subramuri și, respectiv, unități industriale.

Problema care se ridică însă este în ce mod o structură microeconomică proiectată și orientată spre îndeplinirea unor funcții de producție pentru piața internă poate satisface la nivelul exigențelor actuale funcția de exportator, adeseori de mare exportator mondial. Atunci când producția de export a întreprinderii atinge două treimi din ca-

pacitatea de producție, nu mai putem vorbi despre o întreprindere cu livrări la export, ci despre o întreprindere exportatoare, care livrează și pentru piața internă.

Dimensiunea exportului în producția industrială a unităților producătoare, în momentul în care desemnează activitatea de bază a întreprinderii, impune adaptarea organizatorică pentru realizarea acestui obiectiv, adaptare ce con-

Ponderele exportului (%) în producție

Produsul	1965	1979
Tractoare	21,5	67,0
Rulmenți	30,0	63,0
Fibre și fire sintetice	1,4	18,3
Materiale plastice	1,6	27,3
Încălzitoare din piele	10,6	37,0

diționează bunul mers al activității fiecărei unități economice, dezvoltarea întregii economii naționale, legată în mod cel mai direct de realizarea exportului.

Cincinalul 1981—1985, parte integrantă a „deceniului științei, tehnologiei, calității și eficienței”, găsește marea majoritate a întreprinderilor noastre industriale în plin proces de creștere a exportului pe piețele externe. Se pune, desigur, problema: cum sint pregătite pentru a face față acestor sarcini sporite întreprinderile noastre specializate pentru export? Optica de exportator a devenit dominantă pentru fiecare funcție a întreprinderii? Fără nici o îndoială că optica de producător pentru o piață internă planificată, cu desfaceri „asigurate” nu poate avea mari șanse de succes pe piața internațională.

Rezolvarea acestei aparente contradicții nu implică însă modificări în cadrul organizatoric-juridic de funcționare a întreprinderilor, ci numai aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar și a principiilor autoconducerii muncitorești, una din condițiile esențiale ale creșterii contribuției activității de comerț exterior și de cooperare economică internațională la dezvoltarea economico-socială a României.

Încă cu trei ani în urmă, având la bază importante documente adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, prin Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat s-au prevăzut pentru întreprinderile producătoare atribuții sporite în ceea ce privește fundamentarea și elaborarea planului de comerț exterior și de cooperare economică internațională, asigurarea necesarului de comenzi și contracte pe pe-

rioadă cât mai lungi, participarea, împreună cu întreprinderile specializate de comerț exterior, la prospectarea pieței externe, la negocierea și încheierea contractelor ferme, contractelor-cadru, comenzilor etc. Totodată, întreprinderilor producătoare li s-a dat dreptul de a participa la cooperarea în producție cu firme și organizații din străinătate — direct (dacă sint autorizate în acest scop) sau prin întreprinderi specializate de comerț exterior. De asemenea, ele pot iniția, trata și încheia, în limitele competențelor ce le revin, acțiuni de cooperare, inclusiv participarea la înființarea de societăți mixte. Acest ansamblu de prevederi ale Legii 5/1978 (Capitolul I, pct. c) a permis întreprinderilor producătoare să se apropie și să se implice mai direct în complicatul proces al relațiilor economice externe, îndeosebi în ceea ce privește activitatea de export. În acest context se înscriu, în legea amintită, și obligațiile sporite privind organizarea corespunzătoare a producției destinate exportului, realizarea și livrarea fondului de marfă destinat exportului în conformitate cu termenele și clauzele contractuale, introducerea în fabricație pentru export a produselor care asigură o valorificare superioară a materiilor prime, reînnoirea continuă a produselor destinate exportului, asigurând, totodată, un nivel tehnic și calitativ competitiv și costuri de producție cât mai reduse, extinderea exporturilor care valorifică concepția proprie românească sub formă de licențe, documentații tehnice și livrări complexe.

Punând un accent deosebit pe folosirea pirghiilor economico-financiare, Legea nr. 12/1980 asigură un cadru juridic mai bun activității tuturor lucrătorilor din unitățile producătoare și din cele de comerț exterior pentru creșterea contribuției schimburilor internaționale la dezvoltarea economico-socială a României, prin punerea în valoare a tuturor rezervelor existente, prin identificarea unor noi căi și modalități de valorificare superioară a exporturilor noastre, în condițiile actuale, când pe piața internațională există o concurență puternică.

Aceasta este condiția esențială pentru ca activitatea de export să se reflecte favorabil în rezultatele financiare de ansamblu ale întreprinderilor producătoare, prin livrarea la termen a mărfurilor contractate la extern, prin crearea de noi produse și sortimente cu parametri de calitate superiori, care să permită obținerea unor prețuri majorate și încasarea valutei (respectiv a contravalorii în lei) cât mai curând posibil. Noua reglementare reușește, în

acest fel, să apropie și mai mult pe producătorul direct de pulsul și cerințele pieței externe. Ea prevede posibilități sporite de cointereseare materială a personalului muncitor din unitățile direct producătoare sau colaboratoare la fabricarea produsului, în condițiile realizării exportului peste prevederile de plan și a cursurilor de revenire planificate. Stabilindu-se ca din încasările valutare obținute peste prevederile din planul valutar al unităților producătoare cel puțin 50% să li se repartizeze acestora, putând fi utilizate pentru importuri destinate dezvoltării producției de export și introducerii de tehnologii noi sau pentru achiziționarea de materiale, subansamble și piese necesare, este stimulată dezvoltarea producției de export a acestor sectoare care au șanse reale și înaltă competitivitate pe piața internațională.

Atribuții în concordanță cu sarcinile sporite

DIN PUNCT de vedere al raportului unităților producătoare cu piața externă, realizarea obiectivelor strategiei de export presupune capacitatea de a identifica multitudinea de factori, de acțiuni pe termen scurt și pe termen lung, în cadrul unor piețe sau la scara unei zone geografice, cercetarea comportării consumatorilor, a rețelelor de comercializare, a concurenților în raport cu politica și strategia unităților noastre producătoare, cunoașterea structurii economice a piețelor și a elementelor legislative ce o caracterizează, condiții de bază pentru elaborarea și utilizarea creatoare și eficientă a programelor de export, ca instrument practic de acțiune, atât prin măsuri luate pe plan intern, cât și prin măsuri luate pentru o prezență competitivă pe piața externă.

Este cât se poate de evident că **elaborarea unui program de promovare a exportului la nivelul unităților producătoare nu poate fi rodul numai al colectivului unității respective, ci el poate fi conceput prin eforturi conjugate, la care să participe atât centrala industrială, cât mai ales întreprinderea specializată de comerț exterior.**

Elaborarea programului de promovare a exportului exprimă, în fapt, mutațiile calitative ce trebuie să se producă la nivelul fiecărei funcțiuni a întreprinderii pentru adaptarea la dinamica pieței. Este deosebit de important să se manifeste un comportament activ pe piața externă, dublat de performanțe tehnice competitive, a căror arie să se extindă de la oferirea de noi produse care valorifică superior materia primă, până la realizarea unui „service” de calitate. Mai mult încă, unitățile producătoare pentru export vor trebui să tindă către un comportament anticipativ, gata să sesizeze direcțiile în care evoluează piețele externe și să pună în fabricație acele mărfuri și sortotipodimensiuni care au eficiența economică cea mai ridicată și plasamentul asigurat.

Rolul principal în elaborarea programului de promovare a exportului unităților producătoare trebuie să-l joace compartimentele de marketing din aceste unități, în colaborare cu responsabilul cu exportul și sub îndrumarea directorului comercial sau directorului însărcinat cu problemele exportului. Având însă în vedere gradul ridicat de

interdependență al problemelor exportului pe linie de cercetare, proiectare și producție, un aport concret la elaborarea programului de promovare al unității producătoare trebuie să-l aducă și compartimentele de marketing din centralele industriale. În ceea ce privește aspectele legate de asigurarea din timp cu contracte și comenzi externe, utilizarea celor mai eficiente acțiuni de propagandă și reclamă comercială, practicarea unor forme moderne de comercializare pe canalele de distribuție cele mai directe spre consumatori, alegerea mijloacelor de transport optime, la elaborarea programului de promovare a exportului unităților producătoare o contribuție deosebită trebuie să aducă compartimentele de conjunctură-marketing din întreprinderile specializate de comerț exterior și, după caz, compartimentele de prețuri și eficiență.

Schema orientativă a unui program de promovare a exportului unității producătoare poate fi următoarea:

EXEMPLU: Program de promovare a exportului de încălțăminte pe perioada 1981—1985 la întreprinderea „EVA”.

A. Măsuri de întreprins în țară

a) **măsuri în domeniul cercetării și creației** (întărirea secției de creație cu personal și dotare cu utilaje adecvate; crearea de produse noi, cu consumuri reduse de materii prime și materiale și eficiență la export, inclusiv prin valorificarea la maximum a resurselor locale din țară; introducerea în fondul de marfă pentru export a încălțămintei cu motive originale din folclorul românesc; realizarea de cooperări cu firme creatoare de modele din străinătate, cooperare cu artiști creatori, designeri etc, organizarea de concursuri etc);

b) **măsuri în domeniul producției** (modernizarea unor linii tehnologice; specializarea unor secții, inclusiv colaborarea cu unități ale industriei mici pentru realizarea încălțămintei de lux; asigurarea unei calități superioare prin îmbunătățirea finisajului, inclusiv prin acțiuni de cooperare; utilizarea în mai mare măsură a accesoriilor din metal, material plastic, cauciuc etc., sub formă de cataramă, șanuri, încălțătoare, capace și tocuri de rezervă, mici tuburi de cremă — confecționate de unitățile industriei mici — care să contribuie la creșterea atractivității și competitivității; întărirea controlului de calitate la fazele care ridică probleme în procesul tehnologic; adaptarea operativă la cerințele pieței externe etc.).

B. Măsuri de întreprins pe piața externă

a) **asigurarea necesarului de comenzi și contracte pe perioade cât mai lungi** (pregătirea de colecții noi de mostre, în vederea tratativelor; participarea, împreună cu întreprinderile specializate de comerț exterior, la prospectarea pieței externe, la negocierea și încheierea contractelor ferme, contractelor-cadru, comenzilor, cu cât mai mulți parteneri din țările socialiste, Europa Occidentală, Africa și Orientul Apropiat, Asia și Oceania, America);

b) **organizarea unor acțiuni de propagandă și reclamă specifice** (popularizarea activă a mărcii de

fabrică, pornind de la ambalaj, etichetă, afișe, panouri; participarea la concursuri internaționale de creație; participarea la parăzi ale modei; organizarea de vitrine și standuri speciale în magazinele de profil din străinătate; realizarea unui minim de materiale de propagandă în limbi străine, sub formă de cataloage, pliante; invitarea periodică de reprezentanți ai unor firme străine, pentru vizitarea întreprinderii și cunoașterea potențialului de export al acesteia etc.);

c) **efectuarea unor acțiuni proprii care să conducă la creșterea prețului extern și a ridicării eficienței exportului** (extinderea transportului în containere; selectarea partenerilor în funcție de apropierea lor de consumatori; elaborarea de propuneri pentru creșterea exporturilor în țările unde se obțin prețurile cele mai bune; participarea, împreună cu alte unități producătoare și cu întreprinderea specializată de comerț exterior, la organizarea unei rețele proprii de comercializare prin înființarea de depozite și magazine, eventual și prin antrenarea unor societăți mixte de comercializare existente în străinătate etc.).

Măsurile de întreprins în țară și în străinătate pentru promovarea la export a unui produs sînt o rezultantă a concluziilor ce se vor desprinde dintr-o analiză aprofundată, efectuată pe o perioadă de mai mulți ani și care poate pune în evidență fie lipsuri ale unității producătoare (grad scăzut de valorificare a materiei prime, sortiment redus, reclamații referitoare la calitate, nelivrarea la termen etc.), fie minusuri în activitatea întreprinderii de comerț exterior (neacoperirea din timp cu comenzi a capacităților de producție pentru export, menținerea de legături cu firme partenere ce au perspective limitate de creștere a volumului vânzărilor, existența unei clientele formată, în general, din intermediari etc.), fie obstacole apărute sau previzibile pe piața externă (contingentări și alte măsuri protecționiste netarifare, taxe vamale ridicate etc.).

Stabilirea și ordonarea întregului ansamblu de măsuri, atât pe plan intern, cât și pe plan extern, este o activitate deosebit de laborioasă, în care unitățile producătoare pentru export vor trebui să facă apel — în afară de sprijinul direct acordat de centrala industrială și întreprinderea specializată de comerț exterior — și la bogata experiență și competență, la studiile și multiplele mijloace de informare și documentare existente la Institutul de economie mondială și Centrul român de comerț exterior. De asemenea, un rol activ îl poate avea Asociația română de marketing, prin sistemul său de filiale existent în toată țara, în sensul de a participa nemijlocit la **elaborarea unor programe-model — pe tipuri de ramuri industriale** — care să orienteze mai bine unitățile producătoare pentru export. Există, în acest sens, o bună bază, constînd în lucrările la nivel macroeconomic privind promovarea exportului românesc pe perioada 1981—1985, elaborate sub directă coordonare a Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale

Octavian BOTEZ

ORIENTĂRI ÎN OPTIMIZAREA STRUCTURII PRODUCȚIEI DE ALUMINIU

AVIND ÎN VEDERE multiplele sale întrebunări, aluminiul prezintă un larg interes în cele mai diverse domenii ale economiei naționale, de la aeronautică la industria ambalajelor, de la electrotehnică la valorificarea resurselor de energie neconvențională etc. În industria românească de aluminiu eforturile însemnate sînt orientate cu prioritate spre prelucrarea avansată și valorificarea superioară a aluminiului, diversificarea producției de semifabricate și în special de produse finite din aluminiu, creșterea ponderii în totalul exportului a produselor din aluminiu cu grad superior de prelucrare care încorporează o cantitate sporită de muncă și inteligență tehnică. Realizarea, în acest sens, a unei optimizări a producției de aluminiu va trebui să permită atingerea obiectivului deosebit de important ca, față de anul 1975 să se ajungă ca în perioada anilor 1980—1985 să se obțină dintr-o tonă de metal o valoare de 4—5 ori mai mare.

ÎN INDEPLINIREA acestor scopuri, un aport însemnat l-a avut evoluția structurii capacităților de producție a industriei aluminiului în țara noastră în cincinalul 1976—1980. Astfel, dacă este adevărat că capacitatea de producție a aluminiului primar a crescut de la 210 mii tone/an în anul 1975, la 260 mii tone/an în anul 1980, prin punerea în funcțiune la întreprinderea de profil din Slatina a încă două hale de electro-liză a cite 25 000 tone/an fiecare, semnificativ rămîne faptul că o dezvoltare sensibil sporită a cunoscut capacitatea de producție a întreprinderii de prelucrare a aluminiului Slatina. În această din urmă unitate, au fost puse în funcțiune în acest cincinal încă 6 prese de etruziune (de la 1 250 t.f. pînă la 5 000 t.f. fiecare) precum și un laminor de benzi la cald, încă două laminoare de benzi la rece și două laminoare de folii, pentru realizarea de produse din aluminiu cu un grad superior de prelucrare. Pe această bază capacitatea de producție la profile extrudate din aluminiu a devenit de 2,2 ori mai mare în anul 1980 față de anul 1975, ponderea acestor produse în producția de semifabricate crescînd de la 19% la 23%. Totodată, este de menționat faptul că și în domeniul laminatelor plate capacitatea de producție disponibilă a înregistrat

o creștere de același sens, ponderea acestora sporind și ea de la 56% în 1975 la 65% în anul 1980. În felul acesta gradul de prelucrare a aluminiului a crescut la circa 75% (inclusiv barele de sîrmă Propertzi).

TRECEREA la o calitate nouă, superioară, în toate domeniile de activitate, intensifică în industria aluminiului preocupările pentru spo-

• **Deși producerea aluminiului necesită consumuri de energie însemnate și în condițiile crizei energetice mondiale extinderea capacităților de producție este limitată, totuși, după aprecierile Băncii Mondiale, consumul mondial de aluminiu primar va crește în anul 1985 la 27 de milioane de tone, fiind de așteptat ca evoluția producției semifabricatelor de aluminiu să urmeze aceeași evoluție ascendentă.**

Se estimează că cel puțin în următorii 5 ani cererea de aluminiu și semifabricate din aluminiu va crește într-un ritm mediu anual de 7—8%. Cererea mondială totală de aluminiu și produse din aluminiu se împarte, pe domenii de utilizare astfel: pentru mijloace de transport 33%, construcții civile 20—25%, containere și ambalaje 15% și electrotehnică 15% etc. În acest context, trebuie remarcat faptul că în majoritatea țărilor industrializate producția de semifabricate din aluminiu este mai mare decît producția de aluminiu primar, ceea ce arată că aceste țări importă aluminiul lingou pentru a-l prelucra.

Ținînd seama de tendințele manifestate de cerere, precum și de criteriile de ordin economic-social, investițiile în industria aluminiului sînt orientate pe plan mondial cu precădere spre realizarea unor noi uzine de alumina, dezvoltarea capacităților de prelucrare a aluminiului (îndeosebi profile extrudate, folii și table din aliaje dure) și, în țările care dispun de energie electrică, se pun în aplicare și proiecte de realizare a unor noi uzine de electro-liză a aluminiului primar. Producția de semifabricate din aluminiu în țările industrializate, este organizată în unități de capacități de la 50 000 tone/an la 500 000 tone/an, cu profil complex (table, benzi, folii, bare, țevi, extrudate).

rirea eficienței producției, acțiune în care optimizarea structurii fabricației și avea în continuare un cuvînt greu de spus. Astfel, așa cum reiese din Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României se prevede ca în cincinalul 1981—1985 producția de aluminiu — fiind mare consumatoare de energie — să se mențină la nivelul capacităților actuale, punîndu-se accentul pe sporirea gradului de prelucrare în produse laminate și extrudate și chiar mai complexe. În acest sens urmează să fie puse în funcțiune noi prese de extruziune, să se completeze laminorul de benzi la cald cu utilaje de ajustaj și stivuire și cu un cup-tor cu propulsie ceea ce va spori

capacitatea de laminare cu 20—25%, iar la secția de cabluri să se extindă capacitatea de producție pentru cabluri electrice de forță torsadate.

O evoluție în acest sens reiese ca necesară și din compararea ponderii actuale a produselor extrudate în producția de aluminiu a țării noastre cu cele existente pe plan mondial. Ea evidențiază necesitatea de a se acționa în direcția unei dezvoltări mai accelerate a producției de profile extrudate în țara noastră, cu atît mai mult cu cît estimările referitoare la evoluția cererii pieței interne indică o dinamică mai rapidă a necesarului de consum pentru extrudate.

Se apreciază că, pe baza acțiunilor întreprinse, în structura producției, ponderea extrudatelor se va majora la minimum 30% pînă în anul 1985 și minimum 35% în 1990 — concomitent cu o mai largă diversificare a acestora și cu o scădere corespunzătoare a ponderii tablelor și a benzilor, care sînt produse cu un nivel modest de prelucrare.

ARGUMENTE suplimentare pentru o astfel de evoluție le prezintă de altfel și eficiența sporită a investițiilor efectuate în industria prelu-

Semnificativ de menționat în acest sens este și faptul că realizările înregistrate la indicatorul „export la 1 000 lei fonduri fixe” în producția de prelucrare din aluminiu se situează constant de-a lungul anilor la nivelul net superior față de cele din producția de aluminiu primar.

În sporirea gradului de prelucrare a aluminiului și a eficienței o contribuție însemnată va aduce în cadrul programului de investiții și punerea în funcțiune în Slatina, în imediata vecinătate a întreprinderii de aluminiu, a unei unități a industriei constructoare de autovehicule și anume a întreprinderii de piese turnate din aluminiu și pistoane auto cu o capacitate inițială de peste 20 000 tone de piese turnate din aluminiu anual. Interesant de semnalat este faptul că tehnologia proiectată pentru acest obiectiv prevede utilizarea aliajelor de aluminiu furnizate în stare lichidă în proporție de circa 85% din necesar de către întreprinderea de aluminiu Slatina, ceea ce va conduce la o substanțială reducere a consumului de combustibil.

Totodată, nu trebuie uitat că în aprecierea gradului de prelucrare a aluminiului primar produs în România și a eficienței acestei activități trebuie luate în considerare și ceilalți producători de bunuri industriale și casnice din aluminiu din țară. Printre cei mai importanți sînt „Metrom” — Brașov, I.C.M.E. București, Fabrica de frigider Găești ș.a. a căror activitate se va diversifica puternic în anii următori fiind de natură să sporească substanțial gradul de valorificare pe care-l realizează aluminiul în industria românească.

Lată deci că fondurile de investiții alocate în cadrul Centralei industriale de metale neferoase, cit și altor titulari de plan angrenați în industria producerii și utilizării aluminiului, au în vedere sporirea ponderii producției de semifabricate și produse finite din aluminiu (urmînd a se realiza valorificări superioare ale acestui metal prin realizarea de organe de asamblare din aluminiu, rondele pentru extrudate doze pentru spray-uri, folii termosudabile pentru medicamente ș.a.). Accentuînd procesul de prelucrare, important este ca eforturile să aibă însă în vedere în continuare în special dezvoltarea produselor cu un grad de prelucrare cit mai avansată, care asigură o eficiență superioară. În acest context apare necesară concentrarea centrului de interes al producției îndeosebi spre realizarea de produse de extruziune, semifabricate și organe de asamblare din aliaje superioare de aluminiu pentru industria aeronautică, eventual de prese turnate din aluminiu (brute sau chiar cu eboșare) și în mai mică măsură spre dezvoltarea producției de laminate plate, care nu pot asigura o valorificare atît de înaltă a acestui metal cu adevărat prețios pentru economie.

Nicolae SPINU
Slatina

crătoare în raport cu cea a investițiilor din industria aluminiului primar (tabelul).

— lei beneficii/1 000 lei fonduri fixe —

Anul	Întreprinderea de prelucrare aluminiu Slatina	Întreprinderea de prelucrare aluminiu Slatina
1970	26,70	—
1973	35,10	63,70
1976	38,10	78,20
1980	57,70	140,00

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate – eficiență

SISTEMUL COSTURILOR NORMATE
ȘI AUTOGESTIUNEA ECONOMICĂVarianta „standard tranzitoriu” și conducerea modernă
a unității economice

NORMAREA COSTURILOR în consens cu exigențele noului mecanism economico-financiar este un proces complex, care angrenează toate compartimentele tehnice și economice ale întreprinderii, toate secțiile și sectoarele de producție, urmărindu-se stabilirea în final a costurilor normate maximale pentru o producție încadrată în prevederile planului și fabricată în condițiile de producție cele mai avantajoase.

La întreprinderea de timplărie metalică și produse pentru construcții din materiale plastice (I.T.M.) Buzău, acțiunea de normare a costurilor a fost declanșată la începutul anului 1978, vizând o serie de obiective prioritare atate individual, dar și în corelațiile lor reciproce, și anume: definirea procesului tehnologic pentru fiecare produs sau reper în parte: delimitarea cu exactitate a secțiilor de producție de bază și auxiliare, a fazelor de fabricație pentru toată întreprinderea, precum și a produselor, a reperelor care urmează a trece prin acestea, încât să permită localizarea pe centre de responsabilitate; nominalizarea cantitativă și valorică a întregului plan de producție; elaborarea normativelor de consumuri de muncă vie și materializată, acțiune de mare anvergură, care cere un efort deosebit, în care sînt antrenate toate funcțiile întreprinderii. Marele volum de muncă reclamat în această etapă se explică prin faptul că sfera normării este atotcuprinzătoare, că nu pot fi luate în seamă rezolvările parțiale, întrucît concepția fundamentală a sistemului costurilor normate este de a ajunge la costul unitar al fiecărui sortiment de produs din nomenclatorul fabricației.

În întreaga acțiune de normare s-a urmărit în permanență: exactitatea, aprofundarea științifică, necesitățile informaționale ale conducerii, astfel încît costul normat pe unitatea de produs să devină un veritabil etalon. În acest scop în tehnologia calculației au fost adoptate procedee specifice în concordanță cu particularitățile producției și chiar ale întreprinderii. Așa a fost cazul secției timplăriei metalică și a producerii timplăriei din mase plastice, la care cele două produse au caracter de serie, dar sînt de o mare complexitate tipodimensională, astfel încît pe parcursul unui an puteau apărea circa 40 000 produse indivizibile. Soluția normării fiecăruia nu era posibilă, astfel că s-a construit un model care s-a de-

rulat pe calculator; cu acest prilej s-a constatat că toate tipurile de timplărie au circa 40 de elemente comune din care se assemblează. S-a normat astfel costul fiecărei componente pe ml sau bucată, mergînd pînă la prețul de producție. Astăzi, pentru orice comandă de uși-ferestre, indiferent de sortotipodimensiune, pe baza fișei tehnologice, cu ajutorul calculatorului se obțin imediat, prin „agregare”, atît costul normat, cît și prețul de producție pe care trebuie să-l achite clientul.

Din anul 1979, acțiunea a fost continuată cu sprijinul unui colectiv de cercetare al Catedrei de planificare, statistică, finanțe-bănci din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu”, urmărindu-se atît perfecționarea normării, cît și instituirea unui sistem perfecționat de evidență și control operativ al costurilor. S-a procedat astfel la recalcularea costurilor normate pentru toate produsele existente în fabricație, pentru toate tipurile de cheltuieli, ajungîndu-se la costul normat al întregii producții marfă planificată a se fabrica. Pe acest temei s-a pus o nouă ordine în evidența costurilor, cu accent pe controlul preventiv, pe aprecierea apriori a efectelor economice ale producției asupra nivelului beneficiului și rentabilității.

VARIANTA CONTABILĂ de urmărirea costurilor este „sistemul standard tranzitoriu”; în practica întreprinderii el se concretizează în următoarele:

a) Pentru fiecare produs existent în nomenclatorul de fabricație există costuri unitare normate pînă la nivelul costului de uzină, defalcate pe secții și articole de calculație, cu desfășurări analitice pentru fiecare element material sau de muncă vie prevăzut a se consuma. În cazul produselor noi, pregătirea fabricației presupune atît pregătirea tehnică, cît și pregătirea economică, respectiv elaborarea calculației normative în conformitate cu rețeta de fabricație din fișa tehnologică.

b) În faza de elaborare a planului se începe cu nominalizarea (în parte de către centrală, iar restul de către întreprindere în funcție de contracte și cercetarea proprie a cererii) a întregii producții marfă pentru anul următor, care se evaluează în costuri normate, defalcate pe articole de calculație — secții de producție etc., mergînd pînă la stabilirea necesarului de materiale și manoperă, întregul program fiind derulat în stația proprie de calcul. Se

obține astfel costul normat al producției planificate, care se compară cu planul costurilor dat prin cheltuiala la 1 000 lei producție marfă.

Dacă planul costurilor este mai mic decît nivelul costurilor normate, situația trebuie analizată cu minuțiozitate: pe această bază trebuie stabilit un program de măsuri concrete pe produse și factori de influență cu defalcarea acestora pe centre de costuri și responsabili. Normal este ca planul costurilor să fie mai mic decît nivelul costurilor normate, întrucît el are în vedere posibilitățile concrete de utilizare a capacităților de producție, creșterea productivității muncii și de aici influențarea favorabilă a costurilor unitare prin diminuarea cotei de cheltuieli convențional-constante ca urmare a creșterii volumului fizic al producției.

c) La începutul anului, pentru fiecare secție de producție se întocmește **bugetul de cheltuieli**, defalcat pe trimestre și luni, cuprinzînd: sarcinile fizice de producție, costurile normate pe unitatea de produs, costurile totale de secție aferente producției fizice planificate pentru fiecare articol de calculație în parte. Lunar, se lansează comenzile, se întocmesc fișele limită și locurile de lucru, în toate cazurile pornind de la prevederile din normativul de costuri.

d) Zilnic, producția finală obținută se evaluează, pe baza **notei de predare produse**, atît la costul normat, cît și la prețul de producție, iarăși cu defalcarea pe fiecare secție în parte. **Am ajuns astfel să cunoaștem zilnic producția fizică efectivă a fiecărei secții și costurile normate aferente, producția marfă și cheltuiala normată la 1 000 lei producție marfă, inclusiv costul normat total al întregii producții efective**, acestea fiind datele de bază pe care le comparăm în permanență cu sarcinile fizice de producție și prevederile din planul costurilor.

e) Cheltuielile efective consemnate în documente pe măsura efectuării lor servesc la **calcularea lunară a costului efectiv al producției finite pe întreaga unitate**, pe fiecare secție în parte, cu defalcarea riguroasă pe articole de calculație, care apoi se compară cu costurile normate și se obțin **abaterile**.

Calculul și urmărirea abaterilor sînt foarte riguroase: pe tipuri de cheltuieli care le-au generat, pe secții, pe cauze și factori de influență. La fel este și analiza abaterilor, care s-a transformat într-o activitate permanentă cuprinzînd atît abaterile față de normă,

cit și față de plan, cauzele care le-au generat, persoanele, compartimentele sau alți factori vinovați, măsurile ce se propun pentru evitarea lor.

ACESTA este mecanismul de normare și urmărire a costurilor în varianta „standard tranzitoriu“*, care deplasează centrul de greutate al muncii în etapele normării costului, urmării operative și analizei extensive a abaterilor, sistem care simplifică foarte mult lucrările de contabilitate și mai ales furnizează operativ toate informațiile de care are nevoie conducerea, pe diverse nivele ierarhice, în materie de costuri, ușor de realizat atît cu mijloace normale de prelucrare, cît și pe calculator.

Sistemul de lucru aplicat în întreprinderea noastră mai are avantajul că, prin tehnica sa, se recalculează bugetele inițiale ale secțiilor în funcție de producția efectivă, astfel că se compară costurile efective cu cele normate, aferente aceleiași producții; în acest fel economiile de costuri stabilite prin sistemul abaterilor reflectă exclusiv eforturile proprii ale fiecărui colectiv.

Normativele de costuri unitare pe produs, bugetele de cheltuieli ale secțiilor și sistemul de analiză a abaterilor au creat o nouă stare de spirit în secțiile de producție, la șefii de echipe, la maiștri, pentru toți aspectele economice concretizate în încadrarea în costurile normate devenind criteriul fundamental în organizarea fabricației. Am ajuns astfel la situația că costurile unitare normate reprezintă costuri tipice de producție, suprapunându-se tot mai

* Sistemul standard tranzitoriu este o variantă perfecționată și adaptată la condițiile concrete ale economiei noastre, a metodei generale standard, care a fost prezentată succint în mai multe articole publicate în „Revista Economică“.

mult celor efective, deoarece costul normal l-am adus în stadiul de a reflecta expresia bănească a soluției optime de execuție tehnică. Este elocvent astfel să menționăm că în anul 1980 costurile efective s-au abătut de la cele normate cu mai puțin de 1 la mie sub formă de abateri favorabile.

Cu toate acestea, mai trebuie să calculăm în continuare și costurile efective pe grupe omogene de produse, așa cum cer **Regulile de bază**, cu un consum de muncă pentru evidență inutil, de vreme ce costurile unitare sînt practice egale cu cele normate.

Pentru rezolvarea acestei probleme sîntem de părere că la întreprinderile în care s-a implementat sistemul costurilor normate se pot aplica conceptele modelului „Standard tranzitoriu“ de asimilare a costului normal cu cel efectiv și detalierea evidenței abaterilor pe feluri, cauze, locuri de producție etc., informațiile astfel obținute fiind de mare utilitate în conducerea eficientă a producției.

Eficiența economică a introducerii sistemului costurilor normate este evidentă, pentru că încă în faza de implementare se descoperă cele mai importante resurse de reducere a cheltuielilor de producție, iar pe parcurs evitarea depășirii consumurilor normate are o importanță esențială. Este suficient în acest sens să amintim că în urma normării costurilor s-au descoperit rezerve de reducere a cheltuielilor cu 40 lei la 1 000 lei producție marfă, în timp ce cheltuielile efective la 1 000 lei producție marfă pe anul 1980 pentru întreaga întreprindere au fost mai mici cu 54 lei decît în anul 1978, anul normării costurilor.

Introducerea sistemului costurilor normate este o acțiune de mare anver-

gură, care cere o schimbare fundamentală de concepție și o amplă mobilizare de forțe, și care nu poate fi considerată niciodată total încheiată. Spre exemplu, în momentul de față noi sîntem preocupați de găsirea soluțiilor corespunzătoare pentru a putea urmări consumurile reale de materiale din depozitele deschise, de a inventaria cît mai corect producția neterminată pentru ca în aceasta să nu se ascundă și abateri de costuri, de a reactualiza costurile normate existente în funcție de noile prețuri reasezate la unele materii prime, de a simplifica și mai mult sistemul de evidență rutinieră în favoarea conducerii previzionale și analizei costurilor.

Important acum este să mobilizăm toți oamenii muncii din întreprindere la încadrarea în costurile normate a întregii producții, la căutarea unor soluții tehnice pentru reducerea în continuare a normelor de consum, lichidarea risipei și valorificarea superioară a resurselor, astfel încît în actualul cincinal, al calității și eficienței, reducerea costurilor de producție și creșterea eficienței economice să stea la baza aplicării noului mecanism economico-financiar.

Vasile CONSTANTINESCU

director

Vasile STĂNCIULESCU

contabil șef I.T.M.P.C.M.P. Buzău

Materialul a fost prezentat în cadrul dezbaterii pe tema „Probleme fundamentale ale normării și evidenței costurilor normate“ organizată de Consiliul județean de control muncitoresc al activității economice și sociale și Cabinetul teritorial de organizare a activității economice și sociale din județul Buzău.

PRODUCȚIA AGRICOLĂ

(Urmare din pag. 5)

revin. În cele ce urmează vom aborda doar una din direcțiile urmărind să dea viață acestei cerințe. Anume, asigurarea activităților agricole cu cadre cu un nivel mediu de calificare — personal al cărui rol crește incontestabil pe măsura sporirii caracterului industrial al activității agricole. Dar să vedem care este în acest sens situația în practică (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Cadrele de specialiști agricoli care lucrează în agricultură — la sfîrșitul anului

Anii Indicatori	1960	1965	1970	1975	1979
Specialiști agricoli	11 152	24 148	29 252	37 502	44 971
din care :					
Cu studii superioare	5 327	11 486	16 449	20 966	25 420
Cu studii medii	5 825	12 712	12 803	16 536	19 551
Raport între ingineri					
agronomi și agronomi	1,04	1,18	2,22	2,03	1,82
Raport între ingineri zootehniști și zootehniști	0,98	1,03	2,14	1,25	1,51
Raport între medici veterinari și veterinari	0,99	0,41	0,49	1,06	1,09

Sursa : Anuarul Statistic al R.S.R., 1980, p. 363.

Așa cum rezultă din datele tabelului, în 1979, la circa doi ingineri agronomi revenea un specialist agronom cu studii medii, la trei ingineri zootehniști reveneau doi zootehniști cu studii medii, la un medic veterinar revenind mai puțin de un specialist veterinar cu studii medii. Asemenea raporturi indică numeroase situații în care munca specialistului cu calificare superioară, în loc să fie fructificată în activități productive corespunzătoare, se fărâmițează în probleme a căror rezolvare implică o calificare mai redusă, precum și numeroase situații în care absența specialistului cu calificare medie este de natură să îngreuneze buna desfășurare a muncii într-un sector sau altul al agriculturii.

Cum se explică penuria de cadre cu calificare medie din agricultură, mai ales că, așa cum relevă datele statistice, an de an s-au îndreptat spre liceele agroindustriale zeci de mii de tineri (28 mii elevi înscriși în 1970, 65 mii în 1975 etc.) ? Una din cauzele acestei penurii decurge din faptul că elevii acestor licee dobîndind la absolvire calitatea de lucrători agricoli, dacă nu intră în învățămîntul superior se îndreaptă spre alte sectoare ale economiei, unde au posibilități de promovare pe care le consideră mai atrăgătoare — ceea ce îngustează procesul de dotare ulterioară a agriculturii cu cadre de calificare medie. Între altele, se face simțită nevoia unor măsuri complexe nu numai pentru atragerea tinerilor spre liceele agroindustriale, ci și pentru să asigure tineretului cu dragoste față de agricultură stimulente, posibilități de promovare, satisfacții corespunzătoare, la nivelul celor din industrie, transporturi, din construcții, dacă nu mai mari țînînd seama de caracterul de prioritate pe care îl îmbracă dezvoltarea și modernizarea agriculturii în actuala etapă. În acest sens trebuie acționat pentru atragerea tineretului, pentru stabilizarea acestuia în agricultură.

Înfăptuirea noii revoluții agricole cuprinzînd întreaga complexitate a problemelor agriculturii, eforturile intense care se desfășoară în acest sens, susținute de investiții sporite, sînt în măsură să asigure realizarea rolului de mare însemnătate care revine sectorului agricol în cadrul economiei. Pe această bază agricultura își va amplifica contribuția la progresul țării.

CITITORII AU CUVINTUL

Economii

IN cadrul unităților sanitare din județul nostru se folosesc anual circa 5 300 kg dopuri din cauciuc pentru flacoane de singe și plasmă. Cu toate că aceste dopuri se obțin cu greu (se confecționează dintr-un latex special, care se importă), ele se aruncă după ce au fost întrebuințate de două ori. Acestea sînt normele sanitare și trebuie să ne conformăm, deoarece flacoanele se folosesc și la perfuziile cu ser fiziologic sau alte soluții sterile.

Deși am încercat să găsim o posibilitate pentru recuperarea materialului respectiv, n-am reușit să aflăm modul în care aceste dopuri de cauciuc ar putea fi retopite și reintroduse în circuitul economic. Menționez că un kilogram de astfel de dopuri costă 138 lei. Dacă la nivelul județului Mehedinți se folosesc anual 5 300 kg de dopuri de cauciuc, înseamnă că în toată țara cantitatea întrebuințată este de peste 210 mii kg, ceea ce înseamnă circa 30 milioane lei. Propun specialiștilor din ministerul de resort și celor din industria chimică să studieze posibilitatea recuperării și refolosirii acestor materiale.

Traian BIRAU
economist la Direcția
sanitară a județului
Mehedinți

ECOURI

Investiții

PUBLICAM, în cele ce urmează, extrase din răspunsurile primite pe marginea articolului „Concentrarea eforturilor în investiții pentru urgentarea punerii în funcțiune a capacităților de producție principale”, apărut în nr. 47/1980 al „R.E.”.

REFERIRILE critice din „R.E.” le considerăm de mare actualitate, fiind menite a ne atrage atenția asupra necesității remedierii din timp a unor deficiențe din activitatea noastră. Într-adevăr, la data de 1 octombrie 1980, detaliile de execuție nepredate la constructori față de volumul de construcții-montaj din planul pe anul 1981 reprezentau 53,6%. Ponderele volumului lucrărilor neacoperite cu detalii de execuție pe anul 1981 se localizează la unitățile comerciale ce vor fi realizate la parterul noilor blocuri de locuințe, la care coordonatorii de investiții sînt consiliile populare județene.

Pentru asigurarea integrală a documentațiilor tehnice, inclusiv a detaliilor de execuție necesare investițiilor comerciale, care se vor realiza în cadrul noilor ansambluri de locuințe, respectiv la parterele blocurilor, am solicitat sprijinul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare în vederea urgentării încheierii acțiunii de definitivare a listei blocurilor de locuințe prevăzute cu spații comerciale la parter în soluții tipizate reactualizate corespunzător regimului de înălțime stabilit în prezent. Totodată, menționăm că pentru obiectivele comerciale noi prevăzute în planul M.C.I. pe anul 1981, ce se vor realiza în construcții independente, documentațiile tehnice sînt asigurate.

Mulțumindu-vă pentru sprijinul acordat, vă asigurăm că și în continuare vom depune eforturi pentru crearea condițiilor nece-

sare realizării la termenele stabilite a noilor investiții comerciale.

Maria FLUCSĂ
adjunct al ministrului
comerțului interior

★

CU TOATE măsurile luate în ultima parte a anului 1980, planul de investiții a fost realizat numai în proporție de 85,8% la total și de 86,0% la construcții-montaj. Din cele 174 capacități de producție urmărite la nivel central, s-au realizat integral sau parțial un număr de 101 capacități, respectiv 58%.

Pentru acest an, ca urmare a indicațiilor primite pentru punerea în funcțiune a capacităților de producție importante, s-au luat măsuri în vederea concentrării fondurilor de investiții pe un număr mai redus de șantiere; s-au încheiat grafice cu executanții de lucrări și furnizorii de utilaje, care să asigure punerea în funcțiune cu prioritate la capacitățile din sectorul zootehnic. În același scop s-a hotărât începerea unor obiective noi numai dacă au documentațiile aprobate și folosirea pe scară largă a proiectelor tip, care asigură o mai judicioasă utilizare a materialelor de construcții prin adoptarea de noi soluții tehnologice și constructive.

Capacitățile de prelucrare a producției agricole au fost redimensionate în module mai mici, care să permită amplasarea obiectivelor în consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste, pentru o mai bună corelare cu asigurarea materiei prime și a posibilităților de acoperire cu produse a nevoilor județului.

P. CHITILA
director în Ministerul Agriculturii
și Industriei Alimentare

★

PROBLEMA privind asigurarea proiectelor de execuție pentru lucrările de construcții-montaj evidențiază din nou condițiile de bază necesare contractării lucrărilor și realizării acestora în concordanță cu sarcinile de plan ce revin atît organizațiilor de construcții, cît și beneficiarilor. În acest sens, Ministerul Sănătății a urmărit ca în propunerea de plan pe anul 1981, care a fost aprobată prin Decretul nr. 343/1980, să fie cuprinse numai lucrări pentru care documentațiile tehnice să poată fi predate în timp util organizațiilor de construcții. Ca urmare a măsurilor luate, situația a fost mult îmbunătățită.

Lucian ROTARU
șef serviciu în Ministerul Sănătății

★

REZULTATELE obținute în trimestrul IV 1980 au constituit o bază solidă pentru activitatea de investiții din acest an în care, în sectorul nostru, trebuie să se realizeze, în conformitate cu prevederile de plan, 5 300 mil. lei, din care 1 018 mil. lei construcții-montaj și să se pună în funcțiune 139 capacități de producție. Pentru realizarea acestui volum important de investiții și de punere în funcțiune la termen a capacităților prevăzute, s-au luat măsuri de realizare corespunzătoare a lucrărilor. Astfel, din punct de vedere al pregătirii cu

documentații, la sfîrșitul anului 1980 erau asigurate în proporție de 85,4% detaliile și devizele de execuție pentru lucrările de construcții-montaj, iar pentru trimestrul I 1981 în proporție de 100% (la lucrările în continuare s-au asigurat detalii și devize de execuție în proporție de 97,1%).

Pentru a se respecta termenele de livrare contractuale, este necesar ca furnizorii de utilaje să se mobilizeze din timp și să asigure toate cooperările cu subfurnizorii, astfel încît termenele asigurate prin contracte să fie respectate. De asemenea, se impune ca furnizorii de utilaje să participe la montajul utilajelor livrate, așa cum prevede noua lege a investițiilor, în vederea scurtării duratelor de montaj și să sprijine unitățile beneficiare în efectuarea rodajului mecanic, a probelor tehnologice și pentru punerea în funcțiune a acestor utilaje.

Considerăm că măsurile luate în domeniile asigurării cu documentații și cu utilaje asigură, împreună cu celelalte condiții, premisa realizării programului de investiții prevăzut pentru anul 1981.

N. POPESCU
director adjunct în Ministerul
Industriei Ușoare

Solicităm sprijinul...

IN NOTA REDACȚIEI apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul” sub titlul „Rezolvări cu sprijinul «R.E.» (nr. 11) se arăta că se va răspunde cu maximă operativitate solicitărilor întreprinderilor. Am dori să arătăm că unitatea noastră are nevoie urgentă de 600 metri de cablu electric armat din aluminiu cu secțiunea de 3 x 185 mm, pentru tensiunea de 10 kilovolți tip acyby sau nayseyfgby, pentru realizarea unor lucrări de investiții.

Mulțumindu-vă pentru sprijinul acordat, așteptăm aferta celor care dețin acest material.

Alexandru PIURSCA
inginer cu pregătirea fabricației
la Întreprinderea mecanică
din Cîmpina

★

VĂ TRANSMITEM, prin prezenta, cele mai sincere mulțumiri din partea conducerii întreprinderii pentru sprijinul concret acordat în vederea lichidării debitului de 600 mii lei vărsăminte din beneficii efectuate în plus la 31 decembrie 1979.

Vă dorim succes deplin în activitatea dv. de popularizare și aplicare a legislației.

Emil PRODAN
contabil șef
la Întreprinderea de materiale
de construcții
din Odobesti

pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Instrumente în sprijinul conducerii
și eficienței

Determinarea măsurilor necesare creșterii producției unei linii tehnologice

AVANTAJE ALE EVALUĂRII DECIZIILOR PRIN SIMULAREA PE CALCULATOR

ETAPA de dezvoltare pe care o parcurge actualmente economia noastră, accentuând factorii intensivi de creștere a producției, impune măsuri care să ducă la o sporire a productivității fără a spori și dotarea materială, sau mărinnd-o doar selectiv. În acest sens, **eliminarea disparităților în ce privește gradul de încărcare al mașinilor dintr-o secție, prin lichidarea locurilor înguste** — pe lângă faptul că satisface cerințele unei utilizări complete a investițiilor deja făcute — poate pune în valoare rezerve nebănuite de creștere a producției.

Organele de conducere colectivă din întreprinderile industriale au îndatorirea de a exploata judicios posibilitățile pe care le oferă știința modernă a conducerii și informatica, pentru îndeplinirea sarcinii formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara din ianuarie a.c. a Consiliului Național al Oamenilor Muncii: „Este necesar... să acționăm cu toată hotărîrea pentru o mai bună organizare a întregii activități și, pe această bază, să realizăm o creștere mai puternică a productivității muncii”, folosind cum trebuie dotarea existentă. În spiritul acestui comandament, prezentăm o aplicare a metodei simulării la determinarea rezervelor de îmbunătățire a folosirii utilajelor unei linii de producție.

Simularea este una dintre metodele modelării. Pentru sistemele de producție ea implică crearea unui model adecvat al sistemului real de studiat, care înglobează structura tehnologică a acestuia. (diversele tipuri de mijloace de producție, plasarea lor pe fluxul pieselor și timpii diverselor prelucrări) și deciziile globale sau caracteristice fiecărui loc de muncă. Realizarea unor experimente pe model, prin simulare, este mult mai economică decît în sistemul real, putîndu-se încerca o largă varietate de decizii sau restructurări ale sistemului, ale căror consecințe se obțin imediat. În sistemul real astfel de experimente sînt costisitoare, lente și pot avea efecte colaterale neprevizibile.

Remarcăm că simularea oferă proiectării un instrument deosebit de util: operînd cu modelul unui sistem nou propus, pot fi determinate comportarea și rezultatele acestuia, încă înainte de angajarea oricăror cheltuieli de realizare.

Aplicația la care ne referim a făcut obiectul unui contract de cercetare al Centrului de calcul al Universității din București, unde există serioase preocupări în domeniul modelării și simulării în problemele sistemelor de producție.

● **LINIA TEHNOLOGICĂ** simulată în modelul realizat constă dintr-un număr de locuri de muncă dotate fiecare, în general, cu mai multe mașini-unelte de același tip, pe care se realizează cîteva tipuri de piese mari (arbori cotiți), cu tehnologie asemănătoare. Numărul de operații fiind de cîteva ori mai mare decît cel al locurilor de muncă, pe multe locuri de muncă se efectuează mai multe operații, care sînt nesucsesive în tehnologie. Aceasta implică folosirea unui mijloc mecanic de transport, în speță macara. Modelul ține seama de întîrzierile datorate așteptării pieselor pentru transportul interoperații. Un număr relativ redus de operații se fac în afara liniei propriu-zise, unde în

scopul reducerii cît mai accentuate a proporției producției neterminate, prin măsuri corespunzătoare.

● **INFORMAȚIILE** pe baza cărora lucrează modelul sînt de două tipuri:

— date despre **capacitățile** secției: numărul locurilor de muncă, capacitatea fiecăruia, numărul de schimburi;

— date despre **tehnologia** fiecărui tip de piesă: fluxul tehnologic (operațiile și locurile de muncă respective), timpii de pregătire, prelucrare și control, necesitatea folosirii mijlocului de transport pentru aducerea piesei la fiecare operație etc.

Modelul cuprinde și **deciziile** pe baza cărora se desfășoară lucrul, cum ar fi cele referitoare la:

— tipul de piesă necesar cu prioritate conform planului, pe fiecare interval al perioadei considerate;

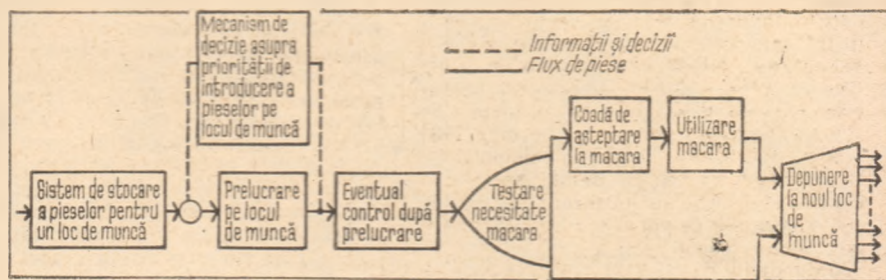
— criteriul de selectare a piesei ce va intra pe mașină, dintre cele care așteaptă cu diferite operații de efectuat la locul de muncă;

— ritmul de aprovizionare a liniei.

Deciziile se stabilesc într-o strînsă colaborare cu conducerea secției și tehnologii produselor, căutîndu-se satisfacerea optimă a obiectivelor propuse. Modelul de simulare poate fi folosit pentru determinarea rezultatelor fiecărei variante de decizie, permițînd fundamentarea economică a măsurilor de luat.

Prin introducerea informațiilor menționate în model, acesta poate fi adaptat la o multitudine de tipuri de linii și tehnologii de fabricație.

Pentru un loc de muncă obișnuit, modelul (realizat în limbajul SIMUB*) prevede instrucțiuni care descriu: așteptarea pentru luarea în lucru; detectarea piesei de introdus pe mașină — pe baza unei discipline care, în cazul concret, avantajează piesele de tipul prioritar al momentului, iar dintre acestea, pe cele într-o fază de prelucrare mai avansată; eventuala pregătire a mașinii (valabilă apoi pentru un anumit număr de prelucrări); prelucrarea propriu-zisă, pe durata timpu-

Structura locului de muncă în model

primă instanță s-a presupus că nu apar întîrzieri. În afara locurilor de muncă obișnuite, cu capacități de una sau mai multe mașini-unelte, modelul a cuprins și locuri speciale, unde piesele sînt prelucrate doar în grupuri ce depășesc un număr minim de piese (maximul fiind dat de capacitatea locului). Acesta este, de exemplu, cazul unui cuptor electric, care nu trebuie folosit neeconomic, doar pentru un număr de piese redus față de capacitatea sa. La fiecare loc de muncă apar stocuri de piese aflate în diferite stadii de prelucrare (la diferite operații), datorate neechilibrării capacităților din linie; modelul urmărește evoluția acestor stocuri (care sînt mari la locurile înguste ale liniei), în

lui normat; control postoperație (dacă este prevăzut în tehnologie); determinarea mașinii pentru operația următoare; ducerea pieselor, eventual așteptînd la mijlocul de transport.

● **REZULTATELE** furnizate de modelul rulat pe calculator cuprind:

1) date referitoare la **productivitatea** liniei:

— producția totală și pe tipuri de piese (sortimente), la sfîrșitul perioadei studiate, ca și la orice momente intermediare de timp dorite (săptămînal, decadal, lunar etc.);

— timpul mediu de fabricație (de tre-

* SIMUB este un limbaj de simulare dinamică discretă, realizat la Centrul de calcul al Universității din București.

cere prin linie) pentru fiecare tip de piesă, ca și distribuția pe clase de frecvență a acestui timp;

2) date relative la **încărcarea mijloacelor de producție și la stocurile de producție neterminată**. Pentru fiecare loc de muncă se dau:

- utilizarea medie a locului (cu una sau mai multe mașini);
- utilizarea maximă a capacității locului;
- numărul mediu de piese, de fiecare tip, care așteaptă la acel loc;
- numărul maxim de piese care au fost la un moment dat în așteptare;
- timpul mediu de așteptare;
- numărul de piese care au putut intra în lucru imediat după aducerea la respectivul loc de muncă.

PE BAZA acestor informații, modelul poate servi atât la **proiectarea optimizată a unor linii noi**, cât și la **îmbunătățirea productivității unor linii existente**.

În faza de proiectare, pe baza datelor tehnologice, modelul poate pune în evidență comportarea viitoarei linii, permițând structurarea ei în mod echilibrat pentru a realiza producția dorită cu un minim de investiții; se pot afla — prin experimente succesive — capacitățile strict necesare fiecărui loc de muncă, amplasarea lor optimă pentru reducerea transporturilor, cantitatea necesară economic de mijloace de transport în dotare.

Pentru o linie deja existentă (cazul studiat) modelul permite cunoașterea cât mai exactă a posibilităților liniei, identificând locurile înguste și cele cu surplus de capacitate; pe această bază el permite aflarea exactă a sporurilor de producție ce se pot obține prin diferite măsuri propuse de conducerea unității și de tehnologii secției.

Se încearcă întii măsuri neinvestiționale; de exemplu reamplasarea utilajelor, dacă mijlocul de transport constituie un loc îngust (modelul permite studierea oricăror amplasamente propuse, pînă la găsirea celui optim); dacă locul îngust indicat de model este un utilaj, se pot încerca îmbunătățiri ale tehnologiei (scule specializate, dispozitive etc.) care să permită reduceri ale normelor de timp pentru operațiile de pe acea mașină sau, dacă e posibil, se mai adaugă un schimb doar la acel loc etc.

Dacă aceste măsuri au fost epuizate, va fi, probabil, necesară creșterea ca-

pacității de producție, modelul fiind acela care indică selectiv locurile cu deficit. Într-adevăr, aceasta reiese din analiza utilizării medii și așteptărilor determinate de model pentru locul respectiv. Pentru asemenea măsuri se pot studia pe model efectele diverselor suplimentări asupra producției totale la ieșirea liniei. Astfel, modelul permite realizarea unor însemnate creșteri de producție, cu suplimentări de capacitate mici și doar la anumite locuri de muncă. Aceasta se face prin lichidarea în etape succesive a locurilor înguste, folosind în fiecare etapă rezultatele modelului.

Iată un exemplu de analiză a informațiilor date de model pentru determinarea locurilor înguste din linie, într-o anumită etapă. Din statistica încărcării utilajelor reiese că utilizarea medie a unui loc de muncă este egală chiar cu 1 sau 100% (locul este în permanență ocupat). Acesta este, deci, principalul loc îngust în situația dată (alte câteva locuri au și ele utilizări de 96—97%). La majoritatea celorlalte locuri de muncă există însă substanțiale rezerve de capacitate nefolosite (utilizări medii sub 80%, iar în unele cazuri chiar mult mai mici). Același lucru se poate vedea și din statistica lanțurilor (șirurilor) de piese ce așteaptă la cite un loc de muncă. Datele mai arată că timpul de așteptare este maxim tocmai la locurile înguste, iar conținutul mediu al șirului este și el mare la aceste locuri.

Concentrându-și atenția asupra reducerii timpilor operațiilor de la aceste locuri semnalate de model, tehnologii pot spori producția întregii linii. Aceste reduceri de timp de prelucrare sînt echivalente cu sporirea capacității la respectivul loc de muncă; atunci cînd timpii nu se mai pot îmbunătăți, se poate recurge la sporirea capacității la locul de muncă respectiv, eventual folosind rezervele de capacitate pe care un model similar cu cel prezentat le identifică în alte secții de producție.

UN ȘIR de experimente de acest tip, încercat de noi pe model, a evidențiat faptul că este posibilă **creșterea producției cu 106% prin sporirea unor capacități** (în total cu mai puțin de 25% din numărul de mașini al liniei) și **prin reducerea timpului de transport cu 33%** (sau folosirea parțială a capacității unei a doua macarale, existente deja în aceeași hală). Acest rezultat nu reprezintă nici el

Secții, ateliere și locuri de muncă model

În 18 întreprinderi industriale din județul Timiș funcționează 8 secții, 9 ateliere și 14 locuri de muncă declarate model. Ele servesc ca pilot pentru testarea, asistată de specialiști, a unor perfecționări organizatorice și tehnologice, precum și ca etalon pentru generalizarea experienței acumulate. Astfel, în municipiul Timișoara, secția de scularie de la întreprinderea mecanică, cele de filatură pentru bumbac și vigoană de la întreprinderea textilă, cele de tinichigerie și confecții nemetalice de la I.M.A.I.A., atelierul de armături de la întreprinderea de materiale de construcții, cel de piine de la întreprinderea de morărit și panificație, cel de la cabluri de kilometraj de la „Tehnometal”, cel de țâpi poliuretanic de la „Spumotim”, un atelier și 5 locuri de muncă de la I.A.E.M. au obținut, în anul trecut, rezultate deosebit de bune în ce privește mărirea productivității muncii, creșterea gradului de mecanizare și ușurarea efortului fizic al lucrătorilor.

Cabinetul județean de organizare, care dă un concurs continuu și calificat acțiunii, și-a propus ca în 1981 să sprijine organizarea model a încă 6 secții, 1 atelier și un loc de muncă, din alte 6 întreprinderi.

maximul producției realizabile, întrucît la multe locuri de muncă, deși încărcarea medie a crescut, rămîn mari rezerve de capacitate; deci experimentările pe model pot continua. În orice situație, modelul poate indica **rezervele medii de capacitate, utilizabile în secție sau pentru producția altor secții**. De remarcat este faptul că modelul, care asigură realimentarea liniei pe măsura ieșirii de piese finite, arată că se poate obține noua producție menționată cu același stoc de producție neterminată. Deci, **raportul dintre producția neterminată și cea finită scade substanțial**: de la 62,2% la 30,1%, evoluție în concordanță cu indicațiile date de secretarul general al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Cuvîntarea la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August” din București, din februarie a.c. Modelul poate servi și la experimentări asupra stocurilor necesare pentru desfășurarea producției în bune condiții, permițînd reducerea lor la minim, în scopul de a evita imobilizarea fondurilor circulante ale întreprinderii.

Maria LOVIN
Matei BOGDAN
Dorin PANAITE

Centrul de calcul al Universității din București

Sporirea eficienței în producția de carne

(Urmare din pag. 7)

feră la un număr mai mic de unități, se pot trage concluzii pline de semnificații privind procesul analizat. Astfel, deosebit de sugestiv ni se pare a fi faptul că în condițiile realizării unui spor mediu zilnic mai mare în unitățile sistemului industrial, costul unui kg spor greutate vie este mai mic în sistemul gospodăresc. Considerăm că explicația acestei situații trebuie căutată în structura și prețurile furajelor folosite. Faptul că în sistemul gospodăresc sînt valorificate prin îngrășătorii o serie de produse proprii — cu caracter rezidual și cu un preț scăzut — ale unităților agricole respective se reflectă în cheltuielile

cu furajele pe kg spor și, în final, asupra costului unui kg spor.

Desigur, de aici nu putem trage concluzia că îngrășarea taurinelor trebuie să se facă numai prin sistemul gospodăresc, deoarece la nivelul efectivelor medii ce sînt crescute în acest sistem nu se poate asigura nici pe departe necesitățile de carne, mereu în creștere, ale economiei naționale. Ceea ce trebuie însă reținut este faptul că prin extinderea, în paralel cu sistemul industrial, a sistemului gospodăresc de îngrășare a taurinelor se poate realiza o creștere suplimentară a producției, de carne, în condiții de eficiență ridicată. De asemenea, se asigură valorificarea superioară

a unor categorii de furaje din unitățile agricole, crește gradul de ocupare a forței de muncă etc.

Sistemul industrial posedă și el premise favorabile sporirii eficienței economice: chiar la nivelul actual al sporului mediu zilnic și al costului pe kg spor, printr-o mai bună organizare a producției și a muncii se poate realiza, într-o perioadă relativ scurtă, o rentabilitate acceptabilă. Semnificativ în acest sens este faptul că prin măsurile recente de majorare a prețurilor de producție, respectiv de contractare cu 11,8 la sută, prețul mediu ce se obține pe kg spor greutate vie a crescut de la 14,02 lei la peste 16,50 lei, făcînd rentabilă chiar în actualele condiții creșterea taurinelor în sistemul industrial.

PRIORITĂȚI

ÎN

DEZVOLTAREA

ȘI ÎN

STRUCTURAREA

EXPORTURILOR (III)

O ramură de perspectivă în comerțul mondial

CONGRESUL al XII-lea al Partidului Comunist Român a trasat sarcina dezvoltării puternice a agriculturii, ca una din ramurile de bază ale economiei naționale. „**Ne propunem, de fapt — arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — să realizăm o adevărată revoluție agrară în ceea ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre**”¹⁾.

În anii construcției economiei socialiste, agricultura a obținut succese însemnate. Astfel, în ultimele trei decenii producția medie la ha a crescut de aproape 3 ori la grâu, de circa 5 ori la porumb, de peste 4 ori la floarea-soarelui, de aproape 3 ori la sfecla de zahăr etc. În ultimul cincinal, s-a obținut o producție medie anuală de cereale boabe de 19,4 milioane de tone, cu 4,5 milioane de tone mai mult decât în cincinalul anterior. Au fost depășite nivelurile medii anuale înregistrate în cincinalul precedent cu circa 560 mii tone de carne, 10,3 milioane hectolitri de lapte de vacă, cu peste 1,9 miliarde de ouă. A crescut, de asemenea producția la celelalte produse agricole. Pe baza progreselor obținute în dezvoltarea producției, în pofida faptului că mai ales în deceniul trecut, într-o serie de ani, condițiile naturale n-au fost dintre cele mai favorabile, agricultura a contribuit concomitent cu satisfacerea cererii interne la dezvoltarea exporturilor prin exportul de materii prime pentru producția mărfurilor alimentare al căror volum a crescut de la 501,4 mil. lei valută în 1970 la 1 099,8 mil. lei valută în 1979. În aceeași perioadă, ca urmare a succeselor obținute în dezvoltarea industriei, mult mai rapid a crescut volumul exportului de produse alimentare prelucrate, de la 1 345,7 mil. lei valută la 4 160,3 mil. lei valută. De asemenea, unele materii prime agricole se regăseau în exportul altor grupe de produse: textile, confecții, încălțăminte etc.

Subliniind progresele obținute de agricultura noastră în dezvoltarea producției pentru satisfacerea cerințelor pieței interne și a exportului, trebuie arătat că există încă rezerve însemnate a căror valorificare, prin noua revoluție agrară, va aduce o contribuție notabilă la crearea, în perspectivă, a unor noi disponibilități pentru export.

Aceste disponibilități ar fi cu atât mai necesare dacă avem în vedere pe de o parte, necesitatea echilibrării balanței noastre comerciale, iar pe de altă parte, tendința de creștere a cererii de produse agricole și produse alimentare prelucrate pe piața mondială. De exemplu, importurile de cereale ale țărilor în curs de dezvoltare au crescut de la 43 milioane de tone în 1970, la circa 88 milioane de tone în 1980. Prețurile importurilor de cereale ale acestor țări au crescut în deceniul trecut cu peste 20% pe an. Atât pe termen scurt cât și pe termen lung, această tendință se va menține. Cu toate că, probabil, se vor depune eforturi susținute pentru dezvoltarea agriculturii în toate țările

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntarea la Congresul al II-lea al consilierilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimii, al consilierilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, Știința, 20 februarie 1981

lumii, o mare parte din cererea mondială de produse agricole se acoperă pe calea comerțului internațional. Corespunzător unor prognoze, în anul 1990 importul de cereale al țărilor în curs de dezvoltare va fi de minimum 80 milioane tone sau de maximum 1 250 milioane de tone. Dar, așa cum se știe sfera importatorilor de produse agricole nu se reduce la aceste țări. De asemenea, concomitent cu creșterea veniturilor populației sporește și cererea de produse alimentare prelucrate într-o gamă tot mai diversificată.

Comerțul mondial de produse agricole, cu deosebire de cereale, este dominat încă de un grup de corporații transnaționale, cum sînt: „Cargil Inc.”, „Continental Grains Corp.”, și „Garnac”. Aceste corporații care centralizează peste 90% din comerțul mondial de cereale și-au dublat sau triplat averea în ultimul deceniu; ele stabilesc prețurile la cereale și influențează, direct sau indirect, alimentația a milioane de oameni.

În ultimele decenii, țările dezvoltate din punct de vedere industrial și-au intensificat eforturile pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii, în unele dintre acestea, și în primul rînd în S.U.A., creîndu-se disponibilități imense pentru export. Astfel, în cursul exercițiului fiscal care s-a încheiat la 30 septembrie 1979, exporturile agricole ale Statelor Unite au atins 32 miliarde de dolari, aducînd o contribuție însemnată în balanța comercială și în cea de plăți. În această țară agricultura este una dintre cele mai importante ramuri de export, în ultimele două decenii exporturile americane de produse agricole crescînd de peste 6 ori. În anul 1979, exporturilor le-au revenit 67% din recolta de orez, 60% din cea de soia, 50% din cea de grâu, 40% din cea de bumbac, 30% din cea de tutun, 25% din cea de porumb. Statele Unite ale Americii satisfac peste 60% din cererea mondială de import de cereale destinate hrănirii animalelor. Trebuie menționat că, în anii '20 și '30 și chiar către anii '50, balanța comercială cu produse agricole a Statelor Unite ale Americii înregistra încă deficite. Progresul agriculturii americane, care s-a produs în principal în ultimele două-trei decenii, s-a bazat pe concentrarea și centralizarea producției și a capitalului care s-au soldat cu o spectaculoasă creștere a productivității muncii, progres care s-a bazat însă și pe o puternică revoluție tehnică. În prezent este realizată mecanizarea aproape a tuturor lucrărilor agricole și își face tot mai mult loc și automatizarea.

În ultimii ani asemenea progrese se extind și în alte țări, obținîndu-se surpluse tot mai mari de produse agricole care iau calea exportului. Franța de exemplu vizează o agricultură capabilă să acopere în mare măsură factura petrolieră. Din punct de vedere valoric, în numai 8 ani, 1969—1976, producția agricolă a Franței a crescut de patru ori, sporind considerabil și exportul.

Strategii noi în vederea asigurării unor disponibilități sporite pentru export

ÎN ȚARA NOASTRĂ promovarea exporturilor și creșterea eficienței acestora în perioada următoare, dar mai ales într-o perspectivă îndelungată, poate fi antrenată într-o măsură însemnată prin realizarea unor progrese substanțiale în agricultură, ca și în domeniile industriale legate de această ramură economică, atât în amonte cît și în aval.

România dispune de un potențial important, care valorificat realmente superior, la nivelul posibilităților oferite de tehnica și tehnologia modernă, precum și de organizarea științifică, poate contribui la lărgirea considerabilă a ofertei de produse agroalimentare pentru piața internă și pentru export, precum și de materii prime necesare în industria alimentară și pentru alte ramuri prelucrătoare. Totodată, cererea de produse agricole și alimentare pe piața internă, ca și pe cea externă, este, așa cum s-a arătat, în continuă creștere. Impactul creșterii populației și a veniturilor acesteia în comerțul mondial cu produse agricole manifestă o tendință de permanență accentuată.

Pentru a realiza o amplă modernizare a agriculturii, cu efecte economice de durată, apar ca necesare o serie de măsuri conjugate, cu o sferă largă de cuprindere: dezvoltarea și mai ales modernizarea producției de tractoare și mașini agricole, schimbări notabile în domeniul geneticii, biologiei, dezvoltarea mult mai rapidă a unor infrastructuri cum sînt sistemele de transporturi, dezvoltare, perfecționarea unor domenii prelucrătoare care beneficiază de mașini agricole, creșterea ratei investițiilor destinate acestor activități, introducerea în domeniul învățămîntului și al cercetării științifice a unor priorități care să asigure buna calitate, imperios necesară pentru înfăptuirea noii revoluții agrare. Astfel, în privința mecanizării agriculturii asigurarea gamei de mașini necesare pentru toate lucrările agricole va asigura creșterea randamentului la hectar, vor fi evitate însemnate pierderi de produse, mai ales ca urmare a perioadelor încă lungi necesare la arat, semănat, dar mai ales a celor

de recoltare. În domeniul producției de tractoare, în țara noastră s-a afirmat deja puternic ca exportator, pe piața mondială asistăm la o puternică acțiune de modernizare, legată în parte și de adâncirea specializării și cooperării internaționale. Astfel, S.U.A. sînt specializate pe tractoare de mare putere 90—200 CP și chiar peste 300 CP, R. F. Germania și Anglia produc și exportă mai ales tractoare din clasele 80—140 CP, Franța și Italia s-au orientat spre clasele de 40—80 CP, Japonia exportă cantități mari de tractoare sub 40 CP și motocultivatore. O componentă însemnată a strategiei de export a marilor grupuri multinaționale Internațional Harvester, John Deere, Massey-Ferguson ș.a. o constituie orientarea spre game sortimentale complete ca să includă atît tractoarele cît și alte mașini agricole.

Evident că, dezvoltînd în continuare producția de tractoare și mașini agricole într-o gamă cît mai diversificată pentru piața internă, ar trebui luată mai mult în considerare necesitatea unei specializări atente a acestei producții atunci cînd ea este destinată exportului. Odată cu aceasta, în producția de tractoare și mașini agricole vor trebui continuate eforturile pentru dezvoltarea unui sector puternic de creație și design, precum și de întreținere, printr-un service adecvat, o pregătire tehnică și economică temeinică, pentru a evita eventualele influențe negative asupra eficienței producției precum și asupra comercializării pe piața internă și externă. Subliniem această cerință deoarece, pe măsură ce s-au asimilat în producție noi tipuri de tractoare, mai ales de mare capacitate, care, este adevărat, obțin prețuri mai ridicate pe piețele externe, prețurile de producție și cele de livrare au crescut. Astfel, socotind prețul mediu de producție pe un CP la tractoarele de 65 CP=100, la cele de 80 CP el este cu 8% mai ridicat, iar la cele de 180 CP cu 88% mai mare. Menționăm că în țările industriale dezvoltate tendința este de regulă inversă: pe măsură ce crește capacitatea tractoarelor, prețul mediu pe CP scade. Asemenea situații ar putea fi înlăturate printr-un echilibru mai bun între diversificare și specializare, prin dezvoltarea unor sectoare puternice care pot asigura producții suficiente atît pentru piața internă cît și pentru export. Totodată apar necesare eforturi mai susținute pentru modernizarea acestor mașini sub toate aspectele. Atît experiența noastră, cît și a altor țări, chiar și a celor cu agricultura avansată demonstrează că în timpul semănatului și al secerișului, este necesar ca lucrătorii agricoli să muncească 16 ore și uneori chiar mai mult pe cîmp, ceea ce impune asigurarea unor condiții de muncă mai bune. Competitivitatea tractoarelor pe piața mondială depinde din ce în ce mai mult de dotarea acestora cu cabine climatizate, sisteme de conducere bine echipate tehnic, înzestrarea cu sisteme ultrasensibile care avertizează conductorul atunci cînd semînțele, îngrășămintele, ierbicidele, fungicidele sau insecticidele nu sînt împrăștiate la un debit normal, cu aparate de radio etc.

De o deosebită importanță este extinderea în continuare a mecanizării recoltării. **Atenția pe care o acordă conducerea de partid, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acestei probleme este pe deplin justificată dacă vom în vedere că la nivelul tehnicii contemporane se poate recolta totul mecanic de la cereale, pînă la legume și fructe.** Mai mult, pe plan mondial se extinde sortarea concomitentă cu recoltatul produselor cu mașini cu comenzi electronice ceea ce asigură viteza mare de lucru, reducerea de 5—6 ori a numărului de lucrători în comparație cu tipurile mai vechi de mașini, ca să nu mai facem comparație cu situația în care recoltatul se execută manual. Dar mecanizarea și automatizarea recoltării este condiționată nu numai de existența unor mașini de înaltă calitate, ci și de așa-numita revoluție genetică pentru crearea soiurilor speciale, care ajung cam la aceleași dimensiuni și se maturizează în aceleași perioade etc.

Un interes deosebit prezintă înlăturarea sarcinilor trasate de partid privind intensificarea **lucrărilor de conservare și ameliorare a solului prin lucrări adecvate de irigații, drenare și îngrășare a acestuia.** Conservarea solului este o problemă de primă importanță pentru omnire; o serie de studii evidențiază faptul că, dacă nu intervin schimbări radicale în acest domeniu, peste cîteva decenii ar putea apărea dificultăți față de care cele existente în prezent legate de penuria de petrol, spre exemplu, ar rămîne minore. În acest sens, Robert Allen, o oficialitate a Uniunii Internaționale pentru Conservarea Naturii (cu sediul în Elveția), menționează că solul dispare în proporții uriașe, anume cu peste 60 000 milioane de tone pe an, luat de fluviu, de vînturi ș.a. Terenurile arabile dețin numai 11% din suprafața globului, iar 200 de acri se pierd pe minut prin transformarea lor în deserturi. În acest ritm, o treime din suprafața arabilă actuală va fi pierdută într-o perioadă de cca. 20 de ani.

În țara noastră s-au luat măsuri pentru conservarea și ameliorarea solului, dar este necesar să se acționeze mai ferm pentru respectarea și aplicarea lor cu o eficiență sporită. În unele cazuri sporul de producție la hectar la culturile irigate nu este în concordanță cu investițiile și cheltuielile de producție afe-

rente, costurile produselor fiind sensibil mai ridicate decît cele proiectate. O serie de calcule au arătat că, pentru recuperarea cheltuielilor cu irigațiile prin sporul de venit net, ar trebui să se obțină un plus de producție la hectar de cel puțin 2000 kg la grîu și 3000 kg la porumb față de culturile neirigate. Acest deziderat poate fi, de regulă, atins dacă lucrările de irigare sînt făcute corespunzător cerințelor și dacă se dozează corect cantitățile de apă în timp și pe culturi.

În plus, în unele unități agricole cu mari suprafețe irigate nu sînt încă pe deplin corelate mijloacele pentru executarea în timp optim a lucrărilor de eliberare a terenurilor de resturi vegetale, a arăturii de toamnă, a pregătirii patului germinativ, a erbicidării, precum și pentru recoltare mai ales cînd producțiile se ridică la 10—12 tone de porumb știuleți la hectar, deoarece altfel eficiența irigării poate influența în mod negativ. O anumită rămînere în urmă față de țările cu agricultura dezvoltată există în ceea ce privește aplicarea îngrășămintelor chimice, mai ales dacă ținem seama de faptul că exportul de îngrășăminte asigură doar un aport valutar modest. În fine, rezerve există și pe linia calității unor antidăunători chimici a căror acțiune neselectivă împiedică, așa cum apreciază specialiștii, izolamentele și uneori, administrate în doze neraționale, produce efecte nefavorabile chiar culturilor cărora li se administrează.

Dezvoltarea mult mai rapidă decît în trecut a agriculturii atît pentru cerințele de consum ale poporului nostru, cît și ca ramură de export are în vedere măsuri conjugate și eforturi mai mari pentru dezvoltarea unor infrastructuri care sînt încă rămase în urmă față de potențialul de producție agricolă, mai ales a sistemului de transport, de depozitare și păstrare a produselor agricole. Insuficiențele cantitative și neajunsurile de ordin calitativ ale acestui sistem pot conduce la pierderi de produse agricole prin deteriorarea acestora, la reducerea eficienței exportului, dat fiind faptul că este necesar ca o parte însemnată din produse să se comercializeze imediat după recoltare la prețuri scăzute.

Pentru materializarea cît mai rapidă a politicii agrare a partidului nostru, a prețioaselor orientări date de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind noua revoluție agrară, sînt necesare politici și strategii noi în domeniul investițiilor, al formării și pregătirii cadrelor, al ridicării satelor noastre la nivelul civilizației industriale contemporane.

Sporirea simțitoare a investițiilor în agricultură este o condiție a ridicării acestei ramuri la nivelul celor mai avansate existente în lume, dar nu este singura pentru transformarea noii revoluții agrare într-o realitate. De asemenea, sînt necesare în continuare eforturi susținute în privința strategiei formării cadrelor necesare agriculturii și, în general, satelor: ingineri, economiști, medici, învățători, profesori etc. Evident că asemenea cerințe impun măsuri adecvate, în principal de ordin calitativ, în domeniul învățămîntului de toate gradele, aplicarea cu mai multă consecvență a concepției avansate pe care o datorăm președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică îmbunătățirea în continuare a sistemului de repartizare în producție și mai ales întărirea disciplinei, a prezenței pe perioade îndelungate la locurile de muncă, locuri care ar trebui să devină de regulă și domiciliile reale ale specialiștilor de la sate, perfecționarea prin cursuri post-liceale, post-universitare din care să dispară complet formalismul, participarea de complezență etc.

Avînd în vedere complexitatea noii revoluții agrare, incidențele numeroase care antrenează progrese importante în domeniul producției, în infrastructuri dintre cele mai diferite, devin necesare și măsuri creatoare pentru perfecționarea învățămîntului tehnic, economic și a altor profile care pot și trebuie să contribuie efectiv la formarea de noi specialiști și la perfecționarea celor existenți, cu competențe sporite, cu mentalități noi, capabili să aducă schimbările revoluționare indicate de Congresul al XII-lea al P.C.R., de ultimele orientări date de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În sprijinul opiniei că învățămîntului și cercetării le revine un rol esențial în înlăturarea noii revoluții agrare pledează și experiența mondială. De exemplu, într-o analiză sistemică și sectorială a factorilor care au contribuit la progresele agriculturii americane, pe primul loc era situat impactul acestei ramuri cu învățămîntul și cercetarea științifică.

Pentru ca ideea remarcabilă a înlăturării unei noi revoluții agrare să devină în cel mai scurt timp o realitate sînt necesare programe complexe, judicios gîndite, dar mai ales decizii ferme și raționale care să ducă la înlăturarea lor. În aceste condiții nu va fi nevoie de prea mulți ani ca agricultura să capete locul ce i se cuvine în ridicarea nivelului de trai al poporului nostru, în promovarea exporturilor românești cu eficiență și durabilitate pe numeroase meridiane și paralele ale globului.

prof. dr. Alexandru PUIU

ȚĂRĂNIMEA -

principala forță socială, politică și militară în revoluția de la 1821

DE-A LUNGUL milenarei noastre istorii țărănimea s-a dovedit a fi principala forță socială a națiunii, luptătoare neînfricată pentru dezvoltarea poporului, a națiunii noastre, pentru apărarea ființei naționale, a limbii și culturii poporului, pentru păstrarea gleei strămoșești. Secole de-a rândul, țărănimea a dus o luptă hotărâtă pentru cauza dreptății sociale, pentru mersul înainte al țării. „Sint cunoscute marile răscoale țărănești din ultimele 3-4 secole, care au jalonat lupta țărânimii, a maselor populare, împotriva exploatării feudale, a dominației și asupririi străine și, care au avut un rol determinant în făurirea României noi, moderne“¹⁾. Un astfel de moment în istoria poporului român îl constituie și revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu, a cărei principală forță socială, politică și militară a fost țărănimea, care „a alcătuit oșterea de panduri a lui Tudor Vladimirescu, în 1821, în timpul revoluției naționale și sociale împotriva tagmei jefuitoarelor, pentru reforme democratice și scuturarea jugului asupririi străine“²⁾.

O analiză mai atentă a structurii sociale din Țara Românească în preajma revoluției de la 1821, precum și a structurii Adunării Norodului — ca expresie a poporului înarmat, ridicat în redobândirea drepturilor sale naționale și sociale — arată că, din punctul de vedere al organizării și al forței combative militare, revoluția de la 1821 depășește răscoalele țărănești anterioare, însă pe plan social ea este de același tip cu ele, adică antifeudală.

Apropiat de evenimentele, **K. Marx**, cu autoritatea sa științifică de necontestat și cu căldura cu care a cercetat istoria unuia dintre cele mai asuprite popoare ale timpului său — poporul român — scria că Tudor Vladimirescu — ca patriot român — „nu s-a

¹⁾ Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Congresul al II-lea al consilierilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărânimii, al consilierilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, Ed. politică, București, 1981, p. 9-10.

²⁾ Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste, 27 februarie 1974, Ed. politică, București, 1974, p. 9.

³⁾ Karl Marx — Însemnări despre români (manuscrise inedite), Ed. Academiei Republicii Populare România, București 1964, p. 110.

⁴⁾ Op. cit. p. 136.

⁵⁾ Documente privind istoria României, Răscoala din 1821. Documente interne, vol. I Ed. Republicii Populare România, 1969, p. 129

⁶⁾ Idem.

⁷⁾ Vezi Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu. Documente externe. Ed. Republicii Socialiste România, București, 1980.

⁸⁾ K. Marx, Op. cit. p. 110.

⁹⁾ Idem, p. 136.

¹⁰⁾ Op. cit. p. 386.

¹¹⁾ Op. cit. p. 373.

¹²⁾ Op. cit. p. 385.

adresat boierilor, ci țăranilor“³⁾, pentru că revoluția lui Tudor Vladimirescu a fost făcută „în numele țăranilor contra boierilor și fiscului“⁴⁾. Pentru a ne convinge de veridicitatea acestei teze, nu avem decât să apelăm la o scurtă analiză a structurii de clasă a societății românești de atunci. Într-un document din 1819 (redactat în limba greacă), cunoscut sub denumirea de „Expunere a situației Țării Românești privind administrația, moșiile, regimul țăranilor, numărul bisericilor, sistemul fiscal și veniturile domniei“, se arată că întreaga populație a țării, evaluată la peste un milion și două sute de mii de locuitori (pămînteni și străini), locuia în 28 de orașe și 2 741 de sate.

Baza relațiilor de producție o constituia proprietatea moșierească asupra principalului mijloc de producție al societății feudale — pămîntul. „Pămîntul Țării Românești — spune documentul sus-menționat — se împarte în 3 740 moșii mănăstirești, ale mitropoliei, ale episcopilor, ale boierilor, ale negustorilor etc. și nici măcar o palmă de pămînt nu se găsește fără stăpîn. Cele mai multe moșii au câte două și trei sate, iar celelalte sînt nelocuite“⁵⁾.

Principala clasă productivă a acestei societăți o constituia țărănimea iobagă, caracterizată astfel: „Acei care locuiesc pe moșii străine (clăcașii) muncesc pe pămîntul stăpînului cite 12 zile pe an, fără leafă și îi dau din semănături și poame dijmă, iar pentru vitele care se hrănesc pe această moșie trei pină la douăzeci parale pe cap“⁶⁾. Între aceste extreme se găseau țăranii liberi, proprietari de pămînt: „țărani care au moșii (moșnenii) fiind puțini la număr, plătesc numai cele ale domnului...“⁷⁾.

Exploatarea feudală și fiscalitatea exagerată căreia îi erau supuse cele 255 855 de familii recensate la catagrafia făcută în anul 1819, în timpul ultimei domnii a lui Alexandru Suțu, se afirmă tot mai evident ca o piedică în dezvoltarea vieții social-economice a țării. Bogat în tot felul de produse, pămîntul Țării Românești nu numai că producea un surplus pentru export în țările vecine, dar ar fi putut hrăni — bine exploatat, chiar la nivelul tehnicii de atunci — o populație de 3-4 ori mai mare (decî 3,5-5 milioane de locuitori).

Triplă exploatare feudală — domnească, bisericăască și moșierească — a maselor de țărani iobagi, în condițiile structurii de clasă a societății românești de atunci — a fost cauza evidentă care a condus țărănimea iobagă să se ridice la luptă pentru înlăturarea sau cel puțin ușurarea jugului exploatării moșierești și a fiscalității domnești împovărătoare.

În aceste condiții, principala forță

politică și militară a revoluției de la 1821 a constituit-o țărănimea. Documentele vremii, inclusiv notele informative ale reprezentanților la București ai diferitelor puteri străine,⁸⁾ dau informații detaliate și aproape zilnice cu privire la evoluția puterii armate a lui Tudor Vladimirescu în marșul său triumfal spre București. De altfel, Marx scria: „Țăranii alergau în masă în jurul său, nu-l mai numesc decît Tudor Vodă (principele Tudor). Trupa sa crește considerabil cu voluntari țărani și cu cete armate venite din munte“⁹⁾, ajungînd la concluzia că: „În răscoala lui Vladimirescu armata era compusă aproape numai din țărani...“¹⁰⁾.

La cît se ridică această forță armată țărănească aflăm chiar de la Tudor Vladimirescu. În „Proclamația lui Tudor Vladimirescu către locuitorii Bucureștilor“, dată în Bolintin la 16 martie 1821, el precizează că „toată Adunarea Norodului, care este acum peste șaisprezece mii (cifra concordă cu cea cuprinsă în notele informative ale unor consuli străini la București)“. Această relatare a lui Tudor ne dă o imagine mai veridică asupra puterii armatei sale de țărani, cu ajutorul căreia ajunsese să controleze un spațiu atît de mare al pămîntului românesc.

Se ridică și întrebarea care a fost rolul boierimii „liberale“ în revoluția de la 1821, prin ce se explică atitudinea pe care o adoptat-o Tudor față de unii din reprezentanții acesteia? În „Proclamația lui Tudor Vladimirescu către locuitorii județelor, privind rostul mișcărilor sale și îndatoririle lor“ dată la 20 martie 1821, Tudor afirmă că a găsit în poliția Bucureștilor „mulți patrioți boieri întru asemenea bune cugetări cu ale norodului asemenea...“¹¹⁾. Considerăm că este vorba de o tactică revoluționară, impusă de dublul caracter al revoluției de la 1821: națională și socială, al cărei ascuțit era îndreptat, în primul rînd, împotriva dușmanilor externi ai poporului român. De aceea, Tudor și-a propus nu numai neutralizarea, ci chiar atragerea de partea sa a boierilor patrioți care, pe lîngă experiența politică pe care o posedau, dețineau și o mare putere economică, absolut necesară pentru a întreține o armată de proporțiile aceleia a lui Tudor. El a înțeles un adevăr de mare semnificație politică, pe care l-au promovat toți marii bărbați de stat ai neamului românesc: în fața primejdiei străine, trebuie făurită unitatea întregului popor.

De aceea, cele două „Proclamații ale lui Tudor Vladimirescu către locuitorii Bucureștilor“, date la 16 și 20 martie 1821, sînt documente programatice și de un profund patriotism, așa cum l-a înscris în istorie glasul lui Tudor: „Căci oricare va fi la un glas și între unire cu creștinescu norod, ce este pornit numai pentru dreptate, acela se va numi patriot“¹²⁾. În cea de a doua proclamație din 20 martie 1821, Tudor se adresa către „toți locuitorii din orașul Bucureștilor, parte bisericăască și mirească, boierească și negustorească, și către tot norodul — cîți n-ați lăsat să se stingă în inimile dv. sfînta dragoste cea către patrie“, amintindu-le că sînt „părți ale unui neam, frați și fii ai unei maici“¹³⁾ chemîndu-i la unitate națională, în interesul ființei neamului românesc.

prof. dr. Oprea P ARPALA
lector univ. Emilia P ARPALA

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

COMPONENTELE unei teorii înrudită, aceea a „capitalismului dependent” — cu circulație în Africa în varianta „capitalismului periferic”, reprezintă o sursă la care se apelează, de asemenea, pentru caracterizarea economiei Africii de Sud. Un asemenea demers analitic întreprinde chiar S. Amin, inițiatorul conceptului pe teritoriul Africii. Într-un studiu din 1979, economistul amintit constată că economia Africii de Sud o parcurs deja faza „precapitalistă”, caracterizată printr-un tip de diviziune a muncii colonial, faza de integrare în sistemul capitalist mondial, „faza enclavelor capitaliste miniere”, care pentru această țară a început din 1867 (odată cu descoperirea diamantelor de la Kimberley și a aurului de la Witwatersrand) și s-a încheiat odată cu primul război mondial.

O a doua fază de evoluție — deja capitalistă — a economiei, după modelul periferic, ar fi aceea a creării unei industrii de substituție a importului pentru necesitățile de consum a claselor avute locale, burghezia minieră și agrară, fază parcursă de Africa de Sud în perioada interbelică. În prezent, remarcă S. Amin, această țară a intrat într-o a treia fază a diviziunii internaționale a muncii, bazată pe exportul de produse industriale clasice — lăsându-se centrului avantajul specializării în ramurile de vîrf — și pe importul crescînd de produse alimentare excedentare (de la centru). De fapt, constată S. Amin, în Africa de Sud „cea de a treia fază a fost larg declanșată după război”, „fazele a II-a și a III-a avînd aici tendința de a se confunda”⁸⁾.

Dacă etapele diviziunii muncii parcurse de economia Africii de Sud pot fi, în linii mari, surprinse în considerațiile mai sus citate, caracteristicile actuale ale acestei economii sînt în realitate mai complexe decît această schemă, chiar dacă ne limităm doar la tendințele specializării manifestate în baza tehnico-materială. Trebuie luate, în seamă distorsiunile, disparitățile prezente în gradul de dezvoltare în plan teritorial, în interiorul diverselor sectoare ale economiei, îndeosebi în agricultură

Criteria de analiză a caracterului economiei sud-africane în gîndirea anticolonialistă actuală (II)

și transporturile Africii de Sud. Utilizarea conceptelor bipolare centru-periferic sau a celor specifice teoriei „capitalismului periferic” permit totuși depistarea unora din caracteristicile evoluției diviziunii muncii specifice economiei sud-africane, ca și a unor elemente ale raporturilor cu fosta metropolă britanică și, în general, cu țările imperialiste, raporturi derivate din activitatea monopolurilor internaționale; dar legătura cu acestea nu apare directă. Din întreaga această perspectivă se conturează existența unui loc deosebit al economiei sud-africane, unele tendințe în relațiile economice cu alte țări în curs de dezvoltare din zona australă, ca și în interiorul țării, în raporturile economice cu bantustanele.

Concluzia necesității utilizării unei metodologii de caracterizare mai amplă a economiei sud-africane s-a impus în rîndul tot mai multor cercetători ai economiei sud-africane, inclusiv în rîndurile acelor tentați de valențele conceptelor bipolare centru-periferic. Într-o proporție mai largă sau mai restrînsă, ei simt nevoia utilizării instrumentarului metodologic marxist, care oferă posibilitatea unei analize complexe, sistemice atît a orînduirii, cît și a economiei statelor din Africa australă, ținînd seama de esența relațiilor de producție, și de particularitățile concret-istorice ale dezvoltării. În acest context sînt tot mai numeroase demersurile teoretice ce țin seama prioritar de această metodologie,

care permite surprinderea caracteristicii de bază: „împlerirea relațiilor capitaliste cu politica de segregare rasială” în economia sud-africană.

Un asemenea demers întreprinde și activista engleză a Mișcării împotriva apartheidului, Ruth First. Pe baza unor date statistice bogate, a unei analize axate atît asupra dinamicii forțelor de producție, cît și asupra conținutului și calității relațiilor de producție, cercetătoarea deduce că economia sud-africană, după al doilea război mondial „s-a transformat dintr-o economie bazată pe exportul unei singure materii prime — aurul —, într-o economie industrială modernă. Autoarea recunoaște că „industriile miniere și extractive au stat la baza dinamismului economiei Africii de Sud”, dar precizează totodată că prima condiție a acestui dinamism a constituit-o „exploatarea rentabilă a resurselor țării”⁹⁾ bazată pe apartheid. „Rasismul, arată autoarea, a fost un factor esențial al rentabilității capitalului”¹⁰⁾. Oprindu-se asupra implicațiilor politicii apartheidului asupra relațiilor de producție și îndeosebi asupra repartiției produsului în Republica Sud-Africană, R. First relevă că acest sistem a evoluat ca un „model de control al minii de lucru instituit în industria minieră și „transferat apoi celorlalte sectoare cu ajutorul unei legislații foarte complexe care împiedică această mîna de lucru de a fi altfel decît ieftină”. De fapt, semnificația dată de autoarea segregăției rasiale depășește sfera producției și repartiției produsului și are permanent în vedere dimensiunile sociale și politice, manifestările acesteia în planul suprastructurii și caracterul ei discriminatoriu, anacronic. Dovada o constituie opoziția sa față de „înțelegerea simplistă a apartheidului” ca „dezvoltare separată a economiei”, așa cum este tratat în cercurile neocolonialiste. R. First consideră această politică tocmai ca o pirghie rasială de dezvoltare a economiei albe din Africa de Sud” pe seama „exploatării forței de muncă negre”¹¹⁾, și nicidecum de dezvoltare separată. Examinînd, de asemenea, situația raporturilor de clasă, autoarea deduce existența unei du-

FIȘE

BIBLIOTHECA ECONOMICA
INSTITUTUL DE ECONOMIE SOCIALISTAEVOLUTIA DEMOGRAPICĂ
ȘI
CREȘTEREA ECONOMICĂ

CONSTANTIN V. BĂLOIU

● Creșterea, în proporție geometrică, a populației terestre — fenomen ce se înregistrează cu deosebire în țările în curs de dezvoltare, aspirația unor grupuri tot mai largi de oameni spre îmbunătățirea nivelului lor de viață, pe de o parte, iar pe de altă parte deficitul în creștere de resurse alimentare, efectele perturbatoare ale crizei economice mondiale, iată cîțiva termeni ai relației complexe popu-

lație-dezvoltare, domeniu căruia îi este consacrat cel de-al 37-lea volum publicat în seria Bibliotheca Oeconomica a Editurii Academiei. — EVOLUTIA DEMOGRAPICĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ. Autorul — Constantin Băloiu — procedează, din primele pagini ale cărții, la o distincție metodologică: tratarea în capitole de sine stătătoare a problemelor teoretice ale creșterii și dezvoltării economice, a variabilelor demografice fundamentale, opțiune a cărei justificare o constituie, după cum se subliniază în carte, maniera, adesea conuză, în care sînt analizate cele două grupuri de factori în literatura de specialitate.

Clarificarea problemelor teoretice fundamentale oferă temeiul abordării, pe parcursul volumului, a numeroase aspecte de detaliu referitoare la interacțiunea economie-demografie. Sînt, astfel, analizate probleme ale optimului demoeconomic, sînt investigate în profunzime elementele și relațiile structurale ale sistemului demoeconomic, autorul

urmărind să desprindă, în capitalul final al lucrării, un posibil scenariu al evoluției economiei mondiale raportată la factorul populație.

Perfecționarea sistemului economic

● Aplicarea reformei experimentale a sistemului economic chinez — acțiune de interes național ale cărei obiective de bază sînt lărgirea autonomiei întreprinderilor și creșterea participării oamenilor muncii la conducerea activității, asigurarea unor legături flexibile între sistemul de planificare și piață etc. — pune în fața cercetătorilor economiști din această țară sarcini noi. După cum arată Liao Jili în articolul „La réforme du système économique” publicat în numărul din martie a.c. al revistei „La Chine en Construction” se constată apariția, în practică, a unor fenomene care nu au putut fi anticipate în momentul inițierii acțiunii de reorganizare a sistemului economic. Unele dintre

acestea sînt de natură strict economică: dificultățile ce apar în desfășurarea liberă pe piață a mijloacelor de producție de către unitățile producătoare; înclinarea anumitor întreprinderi de a vinde fără aprobare și la prețuri ridicate bunuri a căror distribuție este planificată prin fondul de stat etc. Alte fenomene, afirmă L.J., sînt de natură psihologică și ele privesc tendințele de respingere a noului la nivelul întreprinderilor ai căror conducători au fost obișnuiți cu vechile metode de conducere, precum și pregătirea profesională a personalului, încă deficitară, în ce privește metodele moderne de conducere științifică a întreprinderii.

Informatică

● Continuînd seria investigațiilor întreprinse asupra schimbărilor ce se înregistrează în planul calificării forței de muncă, al conținutului muncii, sub impactul revoluției științifice și tehnice

ble exploatări – rasiale și de clasă – ce imprimă economiei Africii de Sud un caracter ce relevă amestecul de structuri moderne în baza tehnică a industriei și a agriculturii „albe” cu structuri înapoiate și întinse zone marginale de subdezvoltare în bantustanele agrare; o suprastructură burgheză monopolist-statală imbinată întin cu rasișmul anacronic completează caracteristicile atribuite de R. First economiei Africii de Sud. Concluzia sa, o existență unui „capitalism rasial” în Africa de Sud, a cărui „esență o constituie apartheidul”¹²⁾, se înscrie în același consens cu deducțiile altor cercetători africani ca Aquino de Bragança, Maria și Louis de Brito, Kurth și Martha Madorin, Barry Munslow etc.¹³⁾, de la Centrul de Studii africane din Maputo – Mozambic, ca și din alte țări vecine. De altfel, o asemenea caracterizare este și cea mai frecventă în literatura anticolonialistă despre Africa de Sud.

Concluzii similare în Anglia, deduc H. Wolpe sau H. Williams; ei pornesc de la metodologia cauzalității structurale, bazată pe articularea modului de producție capitalist asupra celui precapitalist, metodă care li se pare potrivită în raport cu modul de pătrundere al capitalismului în această țară. H. Wolpe relevă astfel existența în R.S.A. a unei formațiuni social-economice capitaliste „bazate pe apartheid” și pe „profunde inegalități” interne.

Samir Amin, bazându-se pe o metodologie complexă care presupune utilizarea unor criterii marxiste și preluarea unor concepte periferice, realizează o încercare de stadializare a evoluției capitalismului sud-african. Bazându-se pe constatarea absenței unor caracteristici esențiale ale „economiei periferice” în această țară, S. Amin conchide că „Africa de sud nu este o formă „înapoiată” a capitalismului, ci dimpotrivă, imaginea hidoasă a ceea ce ar deveni din ce în ce mai mult sistemul mondial (imperialist – n.n.) dacă el ar continua să se dezvolte după logica sa proprie”. În opinia sa, deci, Africa de Sud prezintă în mic „imaginea sistemului im-

perialist mondial”. Ținând seama de gradul relativ ridicat de dezvoltare monopolist-statală a economiei acestei țări, și în mod deosebit de tendințele sale expansioniste externe pe plan politic și economic, de „colonialismul său intern” – S. Amin consideră Africa de Sud ca „țară subimperialistă”¹⁴⁾. Prin „subimperialism” – termen introdus de autor prin anul 1973¹⁵⁾ – acesta înțelege nivelul atins de unele țări care au pășit pe calea capitalistă de dezvoltare, cind se manifestă tendința acestora de a ocupa un „loc central, hegemonic și dominant” față de fostele colonii din zona respectivă. În acest fel autorul încearcă să sublinieze poziția intermediară încă a economiei Africii de Sud în raport cu nivelul de dezvoltare economică a fostelor metropole, dar reliefează și prezența trăsăturilor imperialismului și unele trăsături particulare legate de „colonialismul său intern”, în pofida amplasării geografice într-un continent subdezvoltat.

După cum se observă, între cercetătorii menționați există numeroase deosebiri în ce privește metodologia utilizată sau referitor la importanța acordată unei caracteristici sau alteia a economiei sud-africane. Oricare ar fi ordinea caracteristicilor atribuite, dintre ele nu lipsesc – adesea în modul cel mai explicit – existența raporturilor de dublă exploatare: rasială și de clasă. Termenii „capitalism” și „apartheid” sînt regăsiți mai frecvent chiar și în studiile consecutive prioritare analizei bazei tehnice a economiei Africii de Sud, impactul raporturilor exprimate prin cele două concepte fiind de fapt prezent în întreaga structură a vieții economice, sociale și politice a acestei țări.

Indiferent însă dacă întîlnim o abordare bipolară centru-periferie, sau o analiză materialist-structuralistă, dacă economia Africii de Sud este caracterizată în final ca fiind „capitalist-rasială” (ca la R. First), or numai rasistă (ca la A. Cournanel), sau fie că se consideră că poartă amprenta „capitalismului și colonialismului intern” (ca la H. Wolpe), or a „subimperialismului” (ca la S. Amin) se observă un consens de opinii privind semnificația trăsăturilor

menționate: caracterul anacronic, desuet și retrograd al împletirii acestor fenomene în lumea contemporană în general, în Africa de Sud în special. Mai mult, este combătută încercarea de a goli de conținut semnificația „apartheidului”, încercare întîlnită încă în literatura neocolonialistă actuală. În gândirea progresistă africană, dar și în cea din fostele metropole coloniale se subliniază cu tot mai multă tărie teza că politica reformistă – ca ultimă pirghie ce se conturează în unele cercuri neocolonialiste sud-africane – este incompatibilă cu lupta de lichidare a apartheidului, ca și teza că tacticile de tergiversare sau represiune nu pot bara victoria finală a luptei pentru libertate a popoarelor africane. Asemenea atitudini curajoase întîlnite tot mai frecvent, chiar și în Africa de Sud, confirmă cu tărie justetea aprecierilor românești cu privire la hotărîrea fermă a popoarelor de a-și asigura dezvoltarea lor independentă și liberă. Așa cum sublinia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, „popoarele sînt hotărîte să lichideze definitiv dominația colonială și neocolonială, să-și asigure independența, să-și făurească o viață liberă așa cum doresc”¹⁶⁾.

dr. Mircea ROZOREA
dr. Dumitru MUREȘAN

¹²⁾ S. Amin, Perspectives de l'Afrique Australe; în Revue Tiers-Monde nr. 77/1979, p. 10 și 11.

¹³⁾ Ruth First, La filiere sud-africaine. Revue Tiers Monde nr. 77/1979, p. 125.

¹⁴⁾ Op. cit., p. 138.

¹⁵⁾ Op. cit., p. 137.

¹⁶⁾ Op. cit., p. 138.

¹⁷⁾ v. Zimbabwe, Reflexions sur le probleme rhodesian. Revue Tiers-Monde, nr. 77/1979, pp. 79–118.

¹⁸⁾ S. Amin, Op. cit. p. 25.

¹⁹⁾ S. Amin, L'Echange inegal et la loi de la valeur. La fin d'un debat. Avec une contribution de Jagdish C. Seigal. Paris. Ed. Anthropos, 1973, p. 12–15.

²⁰⁾ Nicolae Ceaușescu, Mesajul adresat Adunării Generale a O.N.U. cu prilejul celei de a 20-a aniversări a Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale.

contemporane, revista „L'USINE NOUVELLE” publică în numărul său din 5 ianuarie a.c. sub titlul „Votre metier et l'informatique” un grupaj de studii consacrate efectelor pe care le evidențiază utilizarea pe scară largă a mijloacelor informatice în planul structurii profesiunilor. Unul din domeniile supuse analizei îl constituie activitatea de cercetare și proiectare. După cum subliniază Jaques Antoin (semnatarul articolului L'ordinateur remplace les dessinateurs, cuprins în grupaj) calculatorul se afirmă în tot mai mare măsură drept un instrument indispensabil activității compartimentelor de concepție. Utilizate pe scară largă în industria franceză a automobilelor, aeronautică, în industria electrotehnică și electronică, sistemele de concepție asistate de calculator determină nu numai înlocuirea unui personal, adesea numeros, specializat în activități de copiere și desen tehnic ci și o autentică restructurare a activității din acest domeniu. Căci, alimă

J.A., calculatorul preia și rezolvă într-un mod propriu, mai eficient, multe din activitățile pe care le implică munca de cercetare: selectarea temelor de studiu, arhivistica, documentarea, partea de calcul pe care o necesită o anumită lucrare, precum și desenarea și multiplicarea proiectelor.

Dezbateri științifice

● În cursul săptămînii trecute, sub egida Institutului Central de Cercetări Economice a avut loc deschiderea Seminarului de modelare economico-matematică, manifestare științifică organizată cu scopul de a lărgi aria de cunoștințe – teoretice și practice – a cercetătorilor economiști în domeniul utilizării metodelor moderne de analiză și calcul economic. Evidențind că, prin concepție și mod de organizare, Seminarul are un pronunțat caracter de lucru, directorul general al I.C.C.E. a subliniat, în cuvîntul de deschidere, importanța stăpînirii de către cadrele de

cercetători a acestor instrumente științifice ca o condiție a elaborării unor cercetări de calitate înaltă. A fost afirmată, totodată, necesitatea difuzării cunoștințelor și experienței dobîndite pînă în prezent în construirea și aplicarea modelelor economico-matematice. Prima expunere prezentată în cadrul seminarului a avut drept temă analiza unor aspecte rezultate din experiența Institutului de planificare și prognoză în modelarea proceselor macroeconomice, urmînd ca în cadrul ședințelor ulterioare ce se vor desfășura de două ori pe lună să fie abordate și alte probleme cum sînt: consumurile cumulate de resurse și eficiența comerțului exterior; programarea dinamică a investițiilor; utilizarea funcțiilor de consum în analiză și prognoză; utilizarea sondajelor statistice în cercetarea economică etc.

● Recent, Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri a organizat o dezbatere cu tema: „Eficiența economică în unitățile

FIȘE

industriale”, manifestare științifică la care au participat cercetători din cadrul Institutului Central de Cercetări Economice, specialiști din organele centrale de sinteză, economiști din unități industriale. În cadrul dezbaterii au fost prezentate rezultatele investigațiilor efectuate în întreprinderi industriale privind numeroase aspecte legate de determinarea eficienței în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar: valențele, producția netă, căile și formele de prelevare la bugetul statului a venitului net creat în unitățile industriale etc. Participanții au formulat o serie de propuneri în legătură cu utilizarea unor indicatori care să reflecte cit mai veridic atît efortul cit și rezultatele activității productive ce se desfășoară în unitățile economice.

IN COLECȚIA „Conducere-organizare“ a Editurii Politice, în care au fost publicate multe dintre cele mai valoroase lucrări consacrate problemelor conducerii unităților economice a apărut, de curind, o nouă carte: „Conducătorul în procesul conducerii moderne“^{*)}. Lucrarea, vădind un pronunțat caracter monografic, abordează global, într-o viziune sistemică, aspectele de bază ale muncii cadrelor de conducere, conturează, atât pe plan teoretic, cât și instrumental, multi-dimensionalitatea profesiei de conducător, activitate aflată în actuala etapă de dezvoltare a economiei românești în plin proces de maturizare.

Pentru a cunoaște în detaliu aspectele muncii de conducere, profilul conducătorului modern, pentru a testa o serie de ipoteze teoretice și a desprinde tendințele de perspectivă autorii au apelat în lucrare la un registru larg de informații privind munca conducătorilor ținând seama de condițiile specifice ce există în unitățile economice românești, precum și de experiența acumulată în alte țări în această direcție. Studii asupra organizării și funcționării organelor de conducere colectivă din întreprinderi și centrale, anchete de factură psihologică și sociologică, analize asupra utilizării timpului de lucru al cadrelor de conducere, însăși experiența dobândită de autori în calitate de consultanți în problemele conducerii au reprezentat valoroase surse informaționale, al căror aport în lucrare este vizibil pe multiple planuri. În prelucrarea și interpretarea informațiilor dobândite pe cale empirică, în volum s-au utilizat cele mai noi rezultate ale cercetărilor de specialitate din țara noastră ca și din alte țări, fapt care a contribuit, credem, într-o măsură importantă, la asigurarea unui nivel calitativ ridicat al lucrării.

Autorii au abordat problematica conducerii și a conducătorului dintr-o perspectivă dublă: retrospectivă și prospectivă. În acord cu această opțiune metodologică, pe tot parcursul lucrării, dar mai cu seamă în capitolul al treilea, sînt analizate cu rigurozitate multiple aspecte ale muncii conducătorului, ceea ce a permis desprinderea unor caracteristici de bază privind profilul psihologic, utilizarea efi-

cientă a timpului de lucru, stilul de muncă cu secretariatul etc., precum și relevarea unui ansamblu de elemente de real interes privind profesionalizarea muncii conducătorilor. Tendințele ce se manifestă în formarea și perfecționarea acestora etc. Acest ultim grup de probleme își găsește o tratare mai largă în lucrare, căutîndu-se o prefigurare a evoluției principalelor elemente de conținut, a modalităților de realizare a muncii conducătorului avînd în vedere obiectivele fărîmării societății socialiste multilateral dezvoltate.

O altă caracteristică, de definiție, a lucrării o reprezintă abordarea echilibrată a aspectelor conceptual-teoretice și a celor metodologico-aplicative. Accentul care se acordă în lu-

noastră, fundamentată pe o gândire originală, inspirată de clarviziunea secretarului general al partidului; căci autoconducerea, atît la nivelul principiilor cit și în planurile formelor organizatorice pe care le îmbracă, ale implicațiilor psihosociale, reprezintă un domeniu deschis perfecționării care solicită din partea cercetătorilor din științele sociale soluții practice eficiente, viabile. În acest spirit autorii au urmărit cu prioritate două ipoteze: a) introducerea și dezvoltarea autoconducerii marchează sensibil conținutul și modalitățile de manifestare ale procesului de conducere din unitățile economice, indiferent de nivelul ierarhic în care se încadrează; b) în condițiile conducerii colective, ale auto-

caracteristicilor tipologice actuale ale conducătorilor, ceea ce ar fi permis, probabil, sugerarea și a altor modalități de perfecționare a activității lor. Prin conținutul său, lucrarea are o valoare de necontestat din cel puțin două puncte de vedere.

Considerăm că trebuie relevată, în primul rînd, valoarea științifică ridicată a lucrării, determinată de calitatea analizelor efectuate, de rigurozitatea definirii conceptelor implicate și de aportul original al autorilor concretizat, în special, în elaborarea tipologiei cadrelor de conducere din unitățile economice românești, în ce privește precizarea conținutului și a dezvoltării autoconducerii microeconomice, în ce privește desprinderea tendințelor prospective ale profesionalizării cadrelor de conducere ș.a. Aceste elemente și numeroase altele, sporesc aportul lucrării la conturarea teoriei conducerii întreprinderii moderne românești, necesitate resimțită puternic în condițiile actuale ale trecerii la o calitate superioară în întreaga activitate economico-socială. În același timp, cartea prezintă și o ridicată valoare aplicativă. Instrumentele prezentate — o mențiune aparte se cuvine adresată tabelului ce cuprinde principalele 50 de metode utilizabile în procesul decizional de către cadrele de conducere — reprezintă un ghid valoros, cu puternice valențe formative și applicative în modernizarea muncii conducătorilor. De reținut că, pentru unele metode mai complexe cum ar fi arborile decizionale sau tabelul decizional sînt prezentate și exemple concrete de folosire, ceea ce facilitează însușirea și utilizarea lor în condițiile tot mai complexe și dinamice ale întreprinderii contemporane.

În concluzie, considerăm necesar să reliefăm că, prin conținut și mod de realizare, lucrarea este concepută sub imperativul trecerii la o nouă calitate în conducerea microeconomică. Elementele încorporate sînt indispensabile tuturilor cadrelor de conducere și specialiștilor, tuturilor cursanților înscriși la programele de formare, și de perfecționare cu profil economic și de conducere. Ele constituie un mijloc de sporire a participării, cu eficiență superioară, a oamenilor muncii la implementarea și dezvoltarea noului meca-nism economico-financiar în întreprinderi și centrale, în întreaga economie.

Un ghid valoros în problemele conducerii întreprinderii

crare elementelor conceptuale își află expresia în abordarea noțiunilor fundamentale ale domeniului supus investigației: cadru de conducere, tip de conducător, stil de conducere, conducere colectivă, autoconducere și altele precum și în comentarea aspectelor teoretice majore dezbătute actualmente în literatura de specialitate. Cît privește aspectele metodologico-aplicative trebuie remarcat numărul mare de metode și tehnici prezentate, îndeosebi cu caracter decizional, numeroasele seturi de reguli vizînd raționalizarea unor componente de bază ale muncii conducătorilor: ședințele, utilizarea colaboratorilor conducerii, întrebuițarea mijloacelor informaționale moderne în procesul conducerii etc. o parte însemnată a lor fiind testate practic în cursul cercetărilor realizate de autori.

Un spațiu larg este acordat în lucrare analizei problemelor conducerii în condițiile dezvoltării conducerii colective. În fapt, se poate susține cu deplin teamei că eforturile de cercetare ale autorilor au fost orientate și filtrate prin prisma autoconducerii colective — realitate specifică dezvoltării economico-sociale din țara

conducerii, funcțiile și importanța cadrelor de conducere nu numai că nu scad, dar se amplifică. Considerarea acestor două elemente esențiale ale conducerii, simbioza dintre ele s-a realizat în carte în primul rînd prin definirea și caracterizarea complexă a sistemului autoconducerii, prin reliefarea influențelor puternice, adesea determinante, pe care le are structura conducerii colective asupra profilului, sarcinilor, competențelor, responsabilităților, metodelor și comportamentelor cadrelor de conducere.

Faptul că am accentuat aspectele pozitive ale lucrării, calitățile sale, nu semnifică însă că toate problemele sînt aprofundate îndeajuns, că nu mai apar și unele aspecte, după opinia noastră discutabile sau că o serie de probleme nu și-au aflat o tratare mai puțin corespunzătoare în paginile cărții. Astfel, considerăm că ar fi fost util ca în prezentarea metodelor decizionale să fie incluse și cele oferite de analiza economică privitoare la productivitate, beneficiu, rentabilitate ș.a. De asemenea, în abordarea tipurilor cadrelor de conducere ar fi fost, credem, interesantă o diagnosticare detaliată a ca

^{*)} Corneliu Russu, Ovidiu Nicolescu, „Conducătorul în procesul conducerii moderne“, Ed. Politică, 1980.

Convorbiri economice
cu
Frederic ROMIG

Divizia pentru energie a Comisiei
Economice O.N.U. pentru Europa.

COLABORAREA INTERNAȚIONALĂ —
CONDIȚIE A ECONOMISIRII ENERGIEI

AFLAT în România la invitația organizatorilor Simpozionului internațional asupra conservării energiei (București, 24—26 martie a.c.), Frederic Romig, funcționar internațional în cadrul Diviziei pentru Energie a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa a răspuns cu amabilitate solicitării „Revistei economice”, prezentând cadrul general al studiului inițiat de CEE/ONU privind perspectiva energetică a Europei până în anul 2000.

— Pentru început v-am ruga să prezentați rolul și rezultatele obținute de Grupul de consilieri, superiori în problemele energiei, creat cu cîțiva ani în urmă în cadrul CEE/ONU, precum și contribuția României la activitatea acestui grup.

— Grupul de consilieri superiori în problemele energiei, creat la nivel guvernamental de țările membre ale CEE/ONU și-a ținut prima sesiune în noiembrie 1979, pînă acum avînd în total trei astfel de reuniuni. Principalul rezultat al activității grupului a constat în schimbul de informații și inițierea unui dialog privind cererea și disponibilitățile energetice, politicile energetice din țările Europei, S.U.A. și Canada. Rezultatele muncii lor au fost strînse într-o colecție de date care a constituit baza prognozelor pînă în anul 2000, pentru toate țările. Aceste previziuni indică evoluția viitoare a cererii și ofertei, pe diferite tipuri de combustibil și relativ la diferite sectoare de activitate.

Informațiile au fost culese cu ajutorul Secretariatului, revăzute de experți din diferite țări — și aici trebuie să menționez contribuția României la acest proces de revizuire — și apoi prezentate sub forma unui raport care se referă, în primul rînd, la problema globală a energiei, apoi la aspecte specifice regiunii CEE/ONU și, în sfîrșit, la probleme a căror rezolvare reclamă cooperarea internațională.

Următoarea etapă va consta în reactualizarea datelor raportului în lumina concluziilor celei de a treia reuniuni a grupului de consilieri care a avut loc în luna februarie a acestui an. Apoi urmează să se organizeze o întîlnire de lucru asupra formei revizuite a raportului, întîlnire prevăzută să aibă loc în luna noiembrie sau în martie anul viitor, cu care ocazie se va analiza posibilitatea realizării unei reuniuni la nivel înalt sau la nivel ministerial în problemele energiei, cu participarea tuturor țărilor sau a celor membre ale CEE/ONU.

Propunîndu-ne să analizăm situația energetică a Europei a trebuit să ținem cont de mai multe condiții și particularități. Mai întîi de faptul că avem de-a face cu consumatori de energie — echipamente energetice — care, mai repede sau mai tîrziu, vor fi înlocuiți datorită gradului de uzură tehnică și morală. Apoi analiza efectuată asupra a 17 țări — conținînd cu 60% în producție și două treimi în consumul mondial de energie — a demonstrat însemnate diferențieri în nivelul lor tehnologic.

Studiul pleacă, de asemenea, de la considerentul că previziunile în materie de energie se bazează nemijlocit pe previziunea economică: altfel, spus, previziunile economice sînt de importanță crucială dacă ele constituie coloana vertebrală a prognozelor energetice și deci a politicilor în domeniul energiei. Previziunile economice naționale sînt pertinente cînd vizează fenomene posibile să apară în cadrul național respectiv: problema se schimbă însă la nivel internațional, în condițiile în care toate țările devin din ce în ce mai interdependente prin intermediul relațiilor lor economice externe — astfel că o țară nu mai poate face singură aprecieri într-un domeniu în care sînt implicați și partenerii ei. Dar și aici zăbădăriturile posibile diferă: studii recente sugerează că necesitățile energetice ale unei țări se pot diminua dacă modificările structurale duc la creșterea ponderii unor servicii ca engineering, sistem bancar,

pe seama unor sectoare ale industriei grele, ca de exemplu oțelul. Este însă evident că nu toate țările își pot permite asemenea orientări, cineva trebuind să producă și oțel chiar dacă acesta necesită multă energie. Iată, așadar, o complexitate de probleme cu care au fost confrunțați realizatorii acestui studiu.

Ca metodă de analiză, studiul se referă la cererea de energie pe diferite sectoare de activitate și eficiența utilizării energiei. Activitatea de producere a oțelului, de exemplu este comensurată prin consumul de energie necesar pentru obținerea unei tone de oțel. Pe această bază, prognozele indică măsura în care siderurgia se va putea dezvolta în viitor. Ele mai arată cum poate crește eficiența utilizării energiei în condițiile menținerii sau perfecționării nivelului echipamentelor și al tehnologiilor.

Practic, studiul acesta nu poate face prognoze. În schimb, el încearcă să aprecieze condițiile viitorului (în raport de creșterea populației, evoluția structurilor economice, creșterea economică previzibilă) pentru a face mai bine înțelese consecințele viitoare ale politicilor actuale în domeniul conservării energiei atunci cînd acestea există sau, în caz contrar, în ce măsură ar trebui insistat pe îmbunătățirea tehnologiilor de conservare.

Cred că sînt multe lucruri de cîștigat de către toate țările din acest model, din rezultatele lui — rezultate care urmează încă a fi determinate de grupul de consilieri. Practic, este vorba de a determina problemele — la nivel global sau regional — și de a găsi soluții pentru rezolvarea lor.

— Se pune în prezent cu tot mai multă insistență problema utilizării surselor alternative de energie, care se pare că vor avea un viitor strălucit în ciuda ponderii lor actuale reduse în balanța energetică. În ce constă contribuția grupului consultativ, a CEE/ONU în ansamblul ei, în pregătirea viitoarei Conferințe a Națiunilor Unite de la Nairobi asupra surselor noi și reînnoibile de energie ?

— Un alt grup consultativ al CEE/ONU, specializat pe probleme de știință și tehnologie a avut deja o reuniune pregătitoare — în R.F. Germania — efectuîndu-se o trecere în revistă a tehnologiilor legate de sursele alternative de energie. Datele rezultate în urma acestei reuniuni — la care și-au adus contribuția mulți oameni de știință și la care au fost reprezentate multe din statele membre — vor constitui materialul pe baza căruia Comisia va participa la pregătirea Conferinței de la Nairobi.

— Referitor la unele surse alternative de energie — sisturi bituminoase, cărbune lichiefiat — există multe aprecieri în sensul că ele vor deveni competitive în anii '80...

— Studiul nostru răspunde indirect la această problemă. Pînă acum am realizat două modele de previziuni din cele trei pe care ni le-am propus. În primul model conservarea energiei nu este luată în calcul; cel de-al doilea consideră doar sursele energetice cunoscute azi și care la ora actuală constituie obiectul tranzacțiilor comerciale; un al treilea model analizează probleme care sînt pe cale de a fi rezolvate în prezent, privind surse de genul celor pe care le-ați menționat, încercîndu-se să se determine impactul lor către sfîrșitul deceniului actual sau începutul celui următor. Aceasta — pentru că va mai exista un anumit interval de timp — chiar după ce noile surse vor deveni competitive — pînă la utilizarea lor pe scară largă în industrie. Cu alte cuvinte, faptul că studiul nostru ia în calcul aceste surse demonstrează încrederea pe care o avem în posibilitatea utilizării lor cît mai rapide și mai eficiente.

— Ce ne puteți spune despre utilizarea biomasei în contextul actualelor păreri controversate în legătură cu ponderea pe care ar trebui să o aibă agricultura în furnizarea de materie primă pentru producerea de carburant ?

— Cred că aceasta va depinde de necesitățile fiecărei țări. Pentru țările deficitare în resurse agricole și cu balanțe de plăți deficitare se impun ca priorități dezvoltarea agriculturii și conservarea resurselor energetice. Cred că există în prezent pericolul de a nu se ține seama de aceste priorități.

— În final am dori să cunoaștem impresiile dumneavoastră în legătură cu acest simpozion la care participați.

— Simpozionul răspunde unuia din dezideratele cele mai actuale ale omenirii: el a evidențiat faptul că o mare parte din tehnologiile disponibile azi pot contribui considerabil la conservarea energiei. Dar tehnologiile, cunoștințele și practica în materie de economisire diferă enorm de la o țară la alta, deci fiecare țară își poate aduce o contribuție la aceste eforturi. Contribuția fiecărei țări la îmbunătățirea perspectivei energetice poate deveni efectivă pe calea comerțului, a transferului de cunoștințe tehnice.

O altă etapă ar include posibilitatea de a compara, analiza și discuta rezultatele obținute de fiecare țară. Practic, este vorba de a se realiza o cît mai mare înțelegere și un schimb de păreri cît mai eficient, ceea ce s-a înfăptuit cu succes la acest simpozion.

D. S.

**Cerințe ale instaurării
unei noi ordini
economice
internaționale**

Noi dimensiuni ale conceptului de ajutor pentru dezvoltare

ERADICAREA subdezvoltării, asigurarea progresului economico-social al țărilor în curs de dezvoltare necesită îmbinarea armonioasă a eforturilor proprii ale popoarelor din aceste țări — ca factor determinant — cu colaborarea internațională, inclusiv ajutorul necondiționat din partea altor state. După cum se subliniază în Programul partidului nostru „colaborarea internațională, ajutorul fără condiții constituie un factor important pentru progresul rapid al țărilor în curs de dezvoltare“¹⁾.

Doă categorii distincte de măsuri

COLABORAREA internațională, ajutorul pentru dezvoltare, ar putea să aducă o contribuție substanțială la eliminarea decalajelor economice dintre state numai în condițiile realizării unei noi ordini economice internaționale. Instituirea acesteia comportă două categorii distincte de măsuri. O primă categorie vizează crearea unui mediu internațional propice pentru eradicarea subdezvoltării, eliminarea tuturor formelor de exploatare internațională (asigurarea unor raporturi echitabile ale prețurilor în comerțul internațional, stabilizarea prețurilor internaționale la produsele de bază, eliminarea protecționismului țărilor dezvoltate, suprimarea practicilor comerciale restrictive ale întreprinderilor, controlul activității societăților transnaționale, instituirea unui sistem monetar internațional stabil și echitabil, sporirea și ameliorarea transferului de resurse financiare în condiții comerciale în țările în curs de dezvoltare, înlăturarea restricțiilor și discriminărilor în domeniul transferului de tehnologie etc.). Măsurile de acest tip sînt desemnate uneori cu termenul de ajutor neconcesional pentru țările în curs de dezvoltare, întrucît ele nu comportă un tratament de favoare, preferențial, față de aceste țări.

A doua categorie de măsuri are drept scop asigurarea unui tratament privilegiat pentru țările în curs de dezvoltare în toate domeniile relațiilor economice internaționale în vederea accelerării eliminării decalajului care le desparte de țările dezvoltate. Forma clasică tradițională a acestui tratament o constituie sprijinul direct acordat țărilor în curs de dezvoltare prin transferul de resurse, în condiții de favoare, din țările dezvoltate (ajutor financiar, tehnic, alimentar etc.). Cea mai mare parte a transferului de acest tip se materializează în așa-numitul ajutor public (gubernamental) pentru dezvoltare (A.P.D.) care, potrivit definiției O.C.D.E. reprezintă ansamblul apurturilor de resurse care sînt furnizate țărilor mai puțin dezvoltate și instituțiilor multilaterale de către organisme oficiale și care, considerate separat, la nivelul fiecărei operațiuni, răspund la criteriile următoare: a) se acordă în scopul esențial de a favoriza dezvoltarea economică și ameliorarea nivelului de viață în țările mai puțin dezvoltate; b) îmbracă un caracter de favoare și comportă un element de subvenție (element de donație sau liberalitate) cel puțin egal cu 25%. Elementul de subvenție rezultă din diferența între valoarea dobînzii normale de piață (considerată în mod convențional egală cu 10%) și valoarea dobînzii pentru apurturile în condiții de favoare pe durata împrumutului. Astfel, elementul de subvenție este egal cu zero în cazul împrumuturilor cu o dobîndă de 10%, iar acest element ajunge la 100% pentru donații sau subscripții fără dobîndă pentru instituțiile multilaterale. Un împrumut cu o dobîndă de 5%, fără o perioadă de grație, acordat pe un termen de 15 ani corespunde elementului minim de donație de 25% pentru A.P.D.

Paralel cu formele tradiționale de ajutor prin transferul de resurse în condiții de favoare în ultimul deceniu au apărut noi forme, indirecte de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare în domeniul comerțului și serviciilor. Printre aceste forme se numără: sistemul generalizat de preferințe (S.G.P.); aplicarea

unui tratament special, mai favorabil țărilor în curs de dezvoltare în domeniul măsurilor netarifare și altor măsuri de politică comercială, tratament prevăzut în cadrul codurilor de conduită negociate la ultimele negocieri multilaterale, de sub egida G.A.T.T.; acordarea unui tratament preferențial întreprinderilor țărilor în curs de dezvoltare în materie de practici comerciale restrictive ale întreprinderilor; măsuri speciale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în domeniul transporturilor maritime, turismului etc. Spre deosebire de transferul de resurse în condiții de favoare, formele indirecte de ajutor în domeniul comerțului și serviciilor sînt, de regulă, mai greu de cuantificat.

În același timp, alături de ajutorul țărilor dezvoltate, s-a afirmat ajutorul între țările în curs de dezvoltare, concretizat prin eforturile acestor țări vizînd crearea unui sistem preferențial de relații comerciale, economice și financiare între ele.

Ansamblul măsurilor sus menționate, care urmăresc asigurarea unui acces privilegiat la resursele și deșeurile externe pentru țările în curs de dezvoltare, reprezintă ajutorul sau asistența pentru dezvoltare în sensul cel mai deplin al termenului (ajutor în condiții de favoare sau ajutor concesional)²⁾.

Ajutorul pentru dezvoltare, în sensul strict al cuvîntului, de ajutor concesional sau ajutor în condiții de favoare ar putea fi, deci, definit ca reprezentînd acordarea unui tratament special țărilor în curs de dezvoltare, mai favorabil decît cel aplicat în mod obișnuit altor țări în domeniul relațiilor economice internaționale, în scopul sprijinirii eforturilor vizînd asigurarea dezvoltării economico-sociale independente, eliminarea decalajelor care le despart de țările dezvoltate. Acest ajutor, care constă dintr-un ansamblu de măsuri speciale, preferențiale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, are drept scop procurarea de avantaje economice suplimentare pentru aceste țări față de țările dezvoltate, avantaje care îmbracă forma așa-numitului element de donație sau subvenție în cazul transferului de resurse în condiții de favoare sau a concesiilor tarifare și netarifare preferențiale sau unilaterale în domeniul relațiilor comerciale.

În literatura și practica economică se utilizează în mod curent și o definiție mai restrînsă a noțiunii de ajutor pentru dezvoltare, potrivit căreia această noțiune este limitată la transferul de resurse în condiții de favoare în țările în curs de dezvoltare. Evident, această definiție apare însă ca incompletă, avînd în vedere formele noi de ajutor care au apărut în ultimul timp în domeniul comerțului și serviciilor.

Ajutorul internațional pentru dezvoltare este definit uneori ca reprezentînd totalitatea transferurilor de resurse în țările în curs de dezvoltare, atît în condiții de favoare, cît și în condiții normale, comerciale. Desigur, această definiție privează conceptul de ajutor de specificitatea pe care i-o conferă faptul că ajutorul implică un tratament de favoare. În același timp, ea limitează sfera ajutorului numai la transferul de resurse.

Asistența externă nu se substituie efortului propriu al țărilor în curs de dezvoltare, avînd numai un rol complementar în raport cu aceste eforturi. De altfel, termenul de ajutor, în sensul etimologic al cuvîntului, presupune sprijinirea eforturilor celui ajutat. Obiectivul final al ajutorului trebuie să-l constituie facilitarea eforturilor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare vizînd creșterea capacității de autosatisfacere a nevoilor lor și, implicit, reducerea dependenței economice față de străinătate și crearea premiselor necesare care să permită renunțarea, în

¹⁾ Programul Partidului Comunist de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. Politică, București, 1975, p. 181

²⁾ În sensul cel mai larg, termenul de ajutor pentru țările în curs de dezvoltare se folosește și pentru a desemna ansamblul măsurilor de cooperare economică internațională în folosul acestor țări, indiferent de faptul dacă aceste măsuri au caracterul unui tratament de favoare sau nu; în acest caz, termenul de ajutor este sinonim cu noțiunea de cooperare economică internațională pentru dezvoltare

perspectivă, la ajutor. De aceea, ajutorul în domeniul transferului de resurse trebuie să reprezinte un ajutor pentru producție și nu pentru consum. Ajutorul pentru consum, de exemplu, sub forma asistenței alimentare, nu poate fi considerat decât o măsură tranzitorie, atit timp cit măsurile de sprijinire a creșterii producției alimentare în țările beneficiare nu au permis încă renunțarea la această formă de ajutor.

În ce privește acordarea unui acces privilegiat pe piețele externe pentru produsele și serviciile furnizate de țările în curs de dezvoltare, această formă superioară de ajutor contribuie, prin însăși natura sa, la creșterea gradului de autosatisfacere a nevoilor de devize ale țărilor beneficiare.

Ajutorul concesional implică existența donatorilor și beneficiarilor. Este de remarcat că, în cazul ajutorului dintre țările în curs de dezvoltare, distincția tradițională dintre donatori și beneficiari se șterge adeseori, întrucit aceste țări îndeplinesc frecvent ambele roluri în același timp.

Carențele structurale ale ajutorului

AJUTORUL pentru dezvoltare, care a apărut încă din anii imediat următori celui de-al doilea război mondial nu a dat rezultatele scontate, în condițiile actualei ordini economice internaționale. Decalajele economice dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate s-au menținut sau chiar s-au adâncit. Acest lucru se explică, pe de o parte, prin proporțiile reduse și condițiile inadecvate ale acordării ajutorului țărilor occidentale, iar, pe de altă parte, prin atenuarea sau chiar anularea efectelor modeste ale ajutorului ca urmare a condițiilor economice defavorabile create pentru dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare de actuala ordine economică mondială.

Ajutorul țărilor occidentale pentru țările în curs de dezvoltare apare cu totul insuficient în raport cu uriașele necesități ale acestor din urmă țări. Semnificativ în această privință este faptul că obiectivul privind ajutorul public pentru dezvoltare (A.P.D.) de 3,7% din produsul național brut (P.N.B.) al țărilor dezvoltate, proclamat de O.N.U. pentru al doilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, este departe de a fi atins. În 1979, ajutorul public pentru dezvoltare al țărilor dezvoltate membre ale Comitetului de asistență pentru dezvoltare (C.A.D.)³⁾ din cadrul OCDE, în sumă de 22,3 miliarde dolari, a reprezentat numai 0,34% din P.N.B. al acestor țări (față de 4,6 miliarde dolari și respectiv 0,52% în 1960).

În timp ce nevoile în ce privește transferul de resurse în condiții de favoare au crescut considerabil, datorită dificultăților economice sporite ale țărilor în curs de dezvoltare, generate, în special, de recesiunea economică din Occident și criza energetică, valoarea reală a ajutorului public pentru dezvoltare în mod practic a stagnat. Astfel, în perioada 1970—1977, acest ajutor furnizat de țările membre ale C.A.D., exprimat în termeni reali (valoarea nominală corectată de influența inflației) a crescut doar într-o măsură neglijabilă (1,1% în medie pe an). Această situație a afectat, în special, țările în curs de dezvoltare cele mai sărace, care depind într-o largă măsură de ajutorul public pentru dezvoltare, neputînd apela decât în mică măsură la sursele comerciale de finanțare.

În absența unui ajutor public suficient pentru dezvoltare, s-a înregistrat o creștere rapidă a curentului de resurse financiare private spre țările în curs de dezvoltare (investiții directe, împrumuturi bancare private, credite de export etc.), curent a cărui pondere în ansamblul fluxului de resurse financiare spre aceste țări a sporit de la 44,4% în 1970 la 60,7% în 1977. Aceasta a determinat creșterea curentelor financiare inverse, în special sub forma plății amortizărilor și dobînzilor pentru împrumuturile contractate și a transferului beneficiilor obținute din investițiile private în aceste țări. Drept rezultat, s-a agravat problema datoriei externe și a deficitului balanței de plăți a țărilor în curs de dezvoltare.

Performanțe nesatisfăcătoare au fost obținute și în ce privește proporțiile ajutorului comercial acordat, în special, sub forma Sistemului generalizat de preferințe vamale. Exporturile țărilor în curs de dezvoltare în regimul preferințelor vamale generalizate reprezintă încă o pondere relativ redusă din exporturile lor pasibile de taxe vamale (în 1976, numai circa 15% din importurile pasibile de taxe vamale ale țărilor membre ale O.C.D.E. din țările în curs de dezvoltare s-au efectuat în cadrul S.G.P.).

În condițiile actualei ordini internaționale, ajutorul a fost conceput pentru a răspunde mai curînd intereselor țărilor donatoare decât celor ale țărilor beneficiare. El este adeseori acordat

³⁾ Participanții la acest Comitet, care se ocupă de coordonarea ajutorului occidental pentru dezvoltare, sînt: Australia, Austria, Belgia, Canada, Danemarca, Finlanda, Franța, Republica Federală Germania, Italia, Japonia, Olanda, Noua Zeelandă, Norvegia, Suedia, Elveția, Marea Britanie, S.U.A. și Comisia Comunităților Europene.

⁴⁾ Document TD/B/2.39 din 23 ianuarie 1979, versiunea franceză, p. 15

țărilor beneficiare nu în raport cu nevoile lor, ci în funcție de criteriul politice fiind utilizat ca instrument în lupta pentru consolidarea sau reimpărțirea sferelor de influență.

În nu puține cazuri, ajutorul a servit mai degrabă pentru dezvoltarea țărilor bogate decât a celor sărace. O expresie a acestei realități o constituie și practica țărilor donatoare privind așa-numitul „ajutor legat“, care implică obligația țărilor beneficiare de a utiliza sumele primite sub formă de ajutor pentru a cumpăra mărfuri în țara donatoare la prețuri, deseori, superioare cu 50% celor de pe piața mondială. „Ajutorul legat“, care în 1978 a reprezentat 48% din ajutorul public pentru dezvoltare al țărilor membre ale C.A.D., este, în fapt, o subvenție camuflată pentru economia țărilor donatoare, conducînd, în același timp, la o supraevaluare a ajutorului acordat în mod real.

Pe de altă parte, ajutorul occidental nu a ținut seama suficient de prioritățile și planurile de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare, fiind structurat îndeosebi în funcție de concepțiile și interesele țărilor donatoare. Asistența țărilor occidentale s-a concentrat, în special, în domeniul agriculturii și infrastructurii, neglijînd industria, a cărei dezvoltare constituie un obiectiv fundamental al țărilor în curs de dezvoltare.

Neajunsurile ajutorului occidental decurg în bună măsură din faptul că țările în curs de dezvoltare exercită o influență limitată asupra elaborării și aplicării politicilor de ajutor. Grosul transferului de resurse în condiții de favoare se realizează pe calea bilaterală, care asigură controlul deplin al țărilor donatoare asupra utilizării ajutorului. Chiar și în cazul în care ajutorul se acordă prin instituții multilaterale, țările donatoare dezvoltate își mențin controlul asupra distribuției acestuia, dacă nu este asigurată participarea echitabilă a țărilor în curs de dezvoltare la procesul de luare a deciziilor în instituțiile respective.

Ajutorul pentru dezvoltare are un caracter benevol. Transferul de resurse în condiții de favoare în țările în curs de dezvoltare se face pe bază de contribuții voluntare, iar Sistemul generalizat de preferințe vamale are un caracter autonom, modificarea sau anularea preferințelor vamale fiind la discreția țărilor donatoare. În aceste condiții, ajutorul este lipsit de o bază stabilă, certă, previzibilă, ceea ce se repercutează negativ asupra țărilor donatoare.

Pe de altă parte efectele limitate ale ajutorului pentru dezvoltare au fost anihilate de mediul economic internațional, nefavorabil pentru eforturile de dezvoltare ale acestor țări. Țările în curs de dezvoltare au suferit o pierdere importantă de substanță din averea lor națională, datorită unui transfer invers de resurse din aceste țări, fără nici o contrapartidă, transfer care a atins proporții superioare ajutorului public pentru dezvoltare. Potrivit datelor Secretariatului U.N.C.T.A.D., în 1978 țările în curs de dezvoltare au înregistrat o pierdere în devize de peste 30 miliarde dolari, ca urmare a deteriorării raportului lor de schimb, în timp ce ajutorul pentru dezvoltare furnizat de țările donatoare, membre ale C.A.D. a reprezentat în același an 20 miliarde dolari. Conform raportului analitic al secretarului general al O.N.U., prezentat sesiunii a XI-a speciale a Adunării generale a O.N.U. din august—septembrie 1980, dacă raportul de schimb al țărilor în curs de dezvoltare ar fi fost în 1979 același ca și în 1970, puterea lor de cumpărare externă ar fi fost cu 36 miliarde dolari mai mare decât a fost în realitate. Deci aceste țări au înregistrat, datorită înrăutățirii raportului lor de schimb, o pierdere de cîștig din comerțul internațional cu mult superioară ajutorului public pentru dezvoltare din 1979, care a fost de 22,3 miliarde dolari.

În afară de aceasta, țările în curs de dezvoltare înregistrează un transfer invers de tehnologie, ca urmare a „exodului de competențe“ în țările dezvoltate, transfer fără contrapartidă, care constituie de fapt o formă inversă de ajutor extern. Conform estimărilor preliminare ale Secretariatului U.N.C.T.A.D.⁴⁾, valoarea corespunzînd exodului de personal calificat din ansamblul țărilor în curs de dezvoltare spre trei țări occidentale (S.U.A., Canada, și Anglia) a reprezentat nu mai puțin de 46 miliarde dolari între 1961 și 1972, adică circa 3,8 miliarde dolari anual. Această sumă este aproape egală cu cea a ajutorului public pentru dezvoltare din aceeași perioadă al celor trei țări occidentale sus menționate.

În aceste condiții, se pune întrebarea legitimă: cine pe cine ajută? Datele sus indicate atestă că mai degrabă țările dezvoltate au profitat sub raportul transferului de resurse decât invers.

De asemenea, ajutorul comercial acordat țărilor în curs de dezvoltare sub forma Sistemului generalizat de preferințe vamale și altor avantaje comerciale speciale este contracarat de efectele măsurilor protecționiste adoptate de țările dezvoltate în ultimii ani, măsuri orientate cu precădere contra exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

Victor ALDEA

Siropul de porumb — un înlocuitor, avantajos al zahărului?

ÎN CONDIȚIILE creșterii prețurilor zahărului pe piața internațională se acordă o atenție sporită posibilităților de utilizare a unor înlocuitori ai acestui produs, în special în țările importatoare de zahăr.

Din întreaga cantitate de zahăr consumată pe plan mondial, numai 25% se folosește ca atare, în stare cristalină; restul de 75% folosit în stare lichidă poate fi substituit de îndulcitori din porumb. Siropul de porumb cu conținut ridicat de fructoză este cel mai important substituent caloric al zahărului.

Prețurile ridicate ale zahărului pe piața internațională în sezonul 1974/75 au stimulat extinderea fabricilor producătoare de sirop de porumb. În anul 1979 capacitatea de producție a S.U.A. s-a situat la nivelul de 2,3 milioane tone, din care numai 75% a fost utilizată, consumul american de sirop de porumb marcând creșteri sensibile în anul 1980 (odată cu noile majorări ale prețurilor zahărului), diferențiate în funcție de utilizările finale. Astfel, cererea de sirop pentru băuturi răcoritoare (40% din consumul total) a sporit în prima jumătate a anului 1980 cu 30%

comparativ cu perioada corespunzătoare a anului 1979; folosirea siropului de porumb pentru produse de patiserie (20% din total) s-a majorat cu 10%, pentru alimente conservate (compoturi, gemuri, jeleuri) cu 20%, iar pentru unele produse lactate cu 5%.

Piața comună și-a sporit capacitatea de producție a siropului de porumb de peste 5 ori în intervalul 1976—1979, atingând nivelul de 509 mii tone. În anul 1980 atît producția, cit și consumul de sirop de porumb s-au majorat, ceea ce a determinat o scădere a consumului comunitar de zahăr, în special în Olanda, Anglia, R.F. Germania.

Japonia este de asemenea unul din principalii producători de sirop de porumb, capacitatea de producție fiind estimată la peste 200 mii tone.

În perspectiva anului 1985 experții Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.) prognozează o creștere a consumului mondial de sirop de porumb cu circa 1 milion tone (bază uscată la 3,365 mil t. față de 1980.

Producția și consumul american de sirop de

porumb vor înregistra creșteri sensibile, ceea ce va determina în anul 1985 o diminuare a importului de zahăr al S.U.A. cu 2 milioane tone față de nivelul actual (totalizînd 3 milioane tone). Aceleași tendințe de folosire pe scară mai largă a substituenților din porumb ai zahărului se vor înregistra în Japonia și Canada. Ca urmare, în anul 1985 importul de zahăr al Canadei se va reduce cu 300 mii tone (la nivelul de 400 mii tone), iar Japonia va importa cu circa 500 mii tone zahăr mai puțin decît în anul 1980.

Pe de altă parte, surse de specialitate din S.U.A. au arătat că, avantajul economic al siropului de porumb față de zahăr se va diminua odată cu creșterea costului combustibilului, care reprezintă circa 45% din costul de producție al acestui substituent al zahărului. Creșterea în continuare a costurilor energetice ar putea chiar anula beneficiile realizate prin obținerea produselor, fapt pentru care preocupările se îndreaptă în prezent către identificarea de noi procedee tehnologice în măsură să protejeze competitivitatea siropului de porumb.

Virginia CIMPEANU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

Benin: opțiuni ale primului plan trienal

ÎN AUGUST 1977, Consiliul național revoluționar din Benin a lansat primul plan de stat de dezvoltare economică și socială pe perioada 1977—1981, urmărind, în principal, dezvoltarea în continuare a sectorului agricol, ca bază a dezvoltării industriale, creșterea capacității de absorbție a pieței interne și asigurarea creșterii economice pe baza acumulărilor interne de capital.

Dezvoltarea industrială (care beneficiază de aproape 70% din totalul investițiilor) în perioada de plan este estimată să ducă la creșterea ponderii acestui sector în produsul intern brut de la 11% în 1977, la 17% la sfîrșitul perioadei, în timp ce sectorul primar își păstrează preponderența cu 37%.

Axată în principal pe prelucrarea produselor agricole locale, tinăra industrie benineză își creează în prezent un important sector textil: acoperind întregul ciclu de producție — de la filatură pînă la imprimare — acest sector a realizat în ultimul timp beneficii anuale de peste 4 miliarde franci C.F.A.

În domeniul energetic, principalele centrale electrice, construite în localitățile Cotonou, Porto-Novo, Parakou și Bohikon-Abomey, au realizat o producție totală de peste 70 mil. kWh în 1978, față de 50 mil. kWh în 1973.

Proiecte recente vizează exploatarea zăcămintelor de țitei offshore (cu rezerve estimate la 22 mil. barili), pentru început prevăzîndu-se un ritm al extracției de 15 mii barili zi.

În ce privește valorificarea resurselor naturale, în perioada planului trienal au fost descoperite — urmînd a fi date în exploatare — zăcăminte de fier (în regiunea de nord a țării, cu rezerve de 250 mil. t minereu cu conținut de 50% metal), fosfați (rezerve în curs de inventariere, estimate preliminar la 3—5 mil. t) și calcar (140 mil. t), acestea din urmă făcînd obiectul activității unei viitoare fabrici de ciment, cu o capacitate de 500 mii t pe an și care va fi construită în localitatea Onigbolo-Pobé.

Realizarea obiectivelor de plan va permite o îmbunătățire a situației economico-sociale a țării. Se așteaptă ca ritmul anual de creștere economică de 3% din perioada 1972—1974 și circa 7% în prezent să se accelereze pînă la sfîrșitul perioadei de plan, contribuind la creșterea venitului național pe locuitor.

Relațiile economice bune dintre R.S. România și R.P. Benin, statornicite pe baza acordurilor comerciale și de cooperare economică și tehnică, vin în sprijinul realizării obiectivelor benineze în domeniul agricol, petrolier și al cercetărilor geologice.

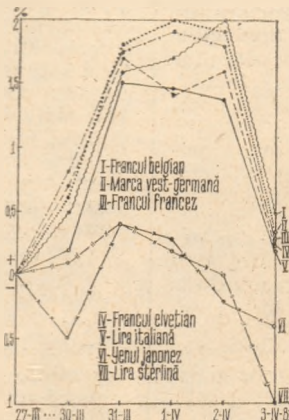
Liliana RĂDULESCU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 30.III—3.IV.1981 s-a caracterizat printr-o evoluție contradictorie a cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare.

Factorul determinant l-a constituit mișcarea dobinzilor la dolar. Astfel, manifestarea, la începutul perioadei analizate a unei tendințe de scădere a dobinzilor la depozitele în dolari, atît la intern, unde dobinda preferențială „prime rate” s-a aliniat, în jos, de la 17,5 la 17% p.a. la toate băncile americane, cit și pe piața eurodolarilor, unde scăderea a fost la depozitele pe 6 luni, la un moment dat de peste 1%, față de închiderea din 27.III.1981, a determinat scăderea cursului dolarului față de restul valurilor occidentale, în prima parte a intervalului. Redresarea ulterioară a nivelului dobinzilor la depozitele în dolari, a contribuit la recuperarea de către dolar din pozițiile pierdute, cursul situîndu-se la închiderea din 3.IV.1981 la nivele superioare închiderii săptămîinii precedente în relația cu yenul japonez și lira sterlină și în ușoară depreciere față de celelalte valute occidentale.

Lira sterlină a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar, la închiderea din 3.IV., cotînd cu 1% sub nivelul din 27.III. (2.215 dolari/1 liră, față de 2.237 dolari/1 liră), ca urmare atît a situației economice nefavorabile, cit și a perspectivelor reîzbucnirii cu o mai mare amplitudine a conflictelor sociale din Anglia. Yenul japonez continuă să suporte consecințele situației nefavorabile a balanței comerciale și de plăți a Japoniei, astfel că la sfîrșitul săptămîinii prezentate cursul său de 213,75 yeni/1 dolar era cu 0,4% sub cel din 27.III., de 212 yeni/1 dolar. În cadrul sistemului valutar vest-european s-au manifestat din nou tensiuni puternice, moneda supusă presiunilor fiind francul belgian, în apărarea căruia Banca centrală a Belgiei a intervenit atît prin majorarea cu 3% a taxei oficiale a scontului (de la 15 la 18%) și a taxei de lombard (de la 17 la 20%) cit și prin intervenții

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 30.III—3.IV, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 27.III a.c.

directe pe piață, prin adoptarea de către majoritatea țărilor membre C.E.E. a unei politici concertate de intervenție în vederea sprijinirii monedei belgiene. La închiderea din 3.IV, francul belgian era tranzacționat la 34,85 franci/1 dolar, cu 0,4% peste închiderea din 27.III de 35 franci/1 dolar. Marca vest-germană a continuat să se mențină pe primul loc în cadrul sistemului, înregistrînd în acest interval recordul de întărire față de francul francez (de 236,05 franci/100 mărci) de la începutul funcționării acestuia; în relația cu dolarul, marca se situa la sfîrșitul perioadei la 2,1275 mărci/1 dolar, cu peste 0,3% în repriere față de închiderea de referință de 2,1350 mărci/1 dolar. Procente apropiate de repriere față de dolar au înregistrat și francul francez (5.0250 franci/1 dolar pe 3.IV., față de 5,0375 franci/1 dolar pe 27.III.) și lira italiană (1.060 lire/1 dolar, față de 1.062 lire/1 dolar respectiv), ca de altfel și francul elvețian (1,9375 franci/1 dolar, în comparație cu 1,9425 franci/1 dolar), al cărui curs în relația cu marca vest-germană a fost menținut prin intervențiile directe ale autorităților monetare centrale în limite destul de strînse de fluctuare.

Dobinzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni s-au situat la închiderea săptămîinii la 14,875% la eurodolarii (15,625% pe 27.III.), 8% la eurofrancii elvețieni (8,25% nivelul de referință), 12,375% la eurolirele sterline (12,625% respectiv) și 12,625% la euromărcile vest-germane (12,5% pe 27.III.1981).

Pe un trend descendent, prețul aurului la Londra era fixat la al doilea fixing din ziua de 3.IV la 523 dolari/uncia, cu 15,75 dolari/uncia sub cel corespunzător din 27.III.81.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

R.D. GERMANĂ

Orientări și exigențe ale dezvoltării în anii '80

ÎNCEPUTUL deceniului 9 a coincis și în R.D. Germană cu debutul unui nou cincinal, etapă de dezvoltare care stă sub semnul unor condiții sensibil schimbate ale producției, dacă avem în vedere „drasticele creșteri de prețuri“, care începând cu 1973 au atras după sine spectaculoase deplasări în cadrul relațiilor de prețuri pe piața mondială. Astfel R.D.G. — care își asigură din import 60% din necesarul de materii prime și combustibili — s-a văzut obligată la un efort suplimentar considerabil: bunăoară pentru aceeași cantitate de țiței, de exemplu, achitarea notei de plată presupunea în 1979 un export de mașini de peste trei ori mai mare decât la începutul anilor '70, iar aceasta în condițiile în care volumul petrolului importat se dublase față de 1970.

Procedind la analiza implicațiilor asupra economiei țării a spiralei prețurilor la materia primă și, mai ales, la țiței — care se profilează și la orizontul anilor '80 — C.C. al P.S.U.G. a apreciat la a 11-a sesiune a sa (decembrie 1979) că în prezent R.D.G. este confruntată cu o situație nouă: posibilitățile și cerințele de acum — principal diferite de cele de la începutul anilor '70 — ridică exigențe noi în fața întregii activități economice. Ritmul fără precedent al dezvoltării științei și tehnicii, al introducerii unor noi generații de produse, tehnici și tehnologii și al restructurării economice pe plan mondial impun, în concepția P.S.U.G., în mod ineluctabil noi etaloane obiective ale progresului tehnico-științific, ale eficienței, și calității.

Adevându-și strategia economică la imperativele anilor '80, R.D.G. își propune trecerea de la creșterea producției bazată pe o sporire a cantității de energie și de materii prime, la o creștere în condițiile aceleiași cantități sau a unei cantități doar puțin sporite.

Corelarea dinamicii de creștere a producției cu dinamica reducerii cheltuielilor materiale, ca o expresie a in-

tensificării, s-a materializat de-a lungul deceniului anterior în importante economii de energie și materiale. Astfel, de exemplu, în cincinalul 1976—1980 s-a redus consumul specific la principalele materii prime și purtători de energie cu 5%. Pentru anii '80 această problemă se pune în termeni calitativ noi: sporul de producție se cere realizat integral sau în cea mai mare parte pe seama economiilor obținute din reducerea consumurilor specifice. Dealtfel, economia R.D.G. a și înregistrat un prim succes în această direcție, realizându-se pentru întâia oară în anul 1980 creșterea producției în condițiile reducerii absolute, cu 1%, a consumului de energie primară.

În contextul escaladării prețurilor la materia primă și, în primul rând, la petrol, cât și al limitelor impuse lărgirii importului, se amplifică importanța pe care R.D.G. o acordă dezvoltării bazei proprii de materii prime și energie. Paralel cu utilizarea cât mai eficientă a energiei și a materiilor prime, atenția se concentrează asupra folosirii raționale a purtătorilor de energie, vizându-se substituirea cu lignit în industria energetică a țițeiului, gazelor și huilei, în vederea „innobilării superioare“ a acestora.

Noua orientare privind structura de utilizare a purtătorilor de energie implică o creștere importantă a extracției de lignit — de la 257 milioane t în 1980 (producție care-i asigură R.D.G. primul loc în lume) la 285 milioane t în 1985 și 300 milioane t în 1990 și vizează asigurarea în următorii ani într-o proporție covârșitoare a producției de energie primară pe baza acestui combustibil. Totodată, o parte însemnată a acestui spor al producției de lignit va fi destinată lărgirii industriei carbocimice, chemată să contribuie alături de petrochimie la asigurarea bazei de materii prime și materiale necesare economiei. Dacă în prezent volumul produselor carbocimice puse la dispoziția economiei naționale corespunde unui echivalent de

circa 7 milioane tone țiței, la nivelul anului 1990 va corespunde unui echivalent de țiței de 11 milioane tone.

Un alt obiectiv important al cincinalului actual în domeniul energetic îl constituie dublarea până în 1985 a capacității centralei termonucleare-Nord de la Lubmin.

La temelia noii concepții strategice de dezvoltare a potențialului economic al R.D.G. — premisă hotărâtoare a ameliorării în continuare a standardului de viață — se află necesitatea schimbării principale a ponderii factorilor de creștere în favoarea factorilor calitativi. Folosirea deplină a tuturor resurselor de care dispune țara implică o dinamică înaltă a productivității și eficienței muncii sociale, aceasta fiind considerată problema cheie a creșterii economice în etapa actuală.

Doar o dinamică a productivității muncii superioară ritmurilor medii de creștere obținute până acum poate asigura nu numai compensarea sporirii, ci și reducerea cheltuielilor de producție și, deci, creșterea venitului național. În acest sens, în planul pe anul 1981, creșterii cu 5% a venitului național și 5,8% a producției marfă industriale îi corespunde un spor de 5% al productivității muncii în industrie. De dinamică înaltă a productivității muncii și de reducerea pe această cale a costurilor este condiționată în etapa actuală și creșterea competitivității și a rentabilității valutare a produselor de export.

Ameliorarea calității produselor, creșterea ponderii „produselor de vîrf“, care corespund celui mai înalt nivel tehnic și de calitate internațional, accelerarea introducerii noilor generații de produse și renunțarea la produsele care nu întrunesc condițiile de eficiență, stau la baza îmbunătățirii structurii exportului.

Promovarea progresului științifico-tehnic, mărirea aportului cercetării științifice stau în centrul întregii activități economice. Importanța acordată cercetării științifice este subliniată de faptul că în planul pe 1981, 8,4 miliarde mărci, adică 4,5% din venitul național, sînt destinate dezvoltării ei. Programul de dezvoltare și introducere accelerată a microelectronicii în întreaga economie națională se înscrie, de pildă, ca unul din obiectivele majore ale dezvoltării în anii '80.

Congresul al X-lea al Partidului Socialist Unit din Germania, care va avea loc între 11 și 16 aprilie a.c., va stabili obiectivele și sarcinile planului cincinal 1981—1985, menite să asigure o nouă creștere a potențialului economic al R.D.G. pe baza accelerării progresului științifico-tehnic și a creșterii înalte a eficienței economiei naționale.

G. BORDON
I.E.S.

PROBLEME NOI ÎN FAȚA CERCETĂRII ASUPRA DEZVOLTĂRII

UNIVERSITATEA Națiunilor Unite trebuie să depășească concepțiile actuale de cercetare limitată, sectorială a problemelor dezvoltării — aprecia recent rectorul Universității, Soedjatmoko în raportul său către Consiliul acestei instituții specializate a O.N.U. În condițiile în care omenirea în totalitatea ei este confruntată cu noi probleme de dimensiuni globale se impun și noi abordări globale — arată rectorul U.N.U., subliniind în acest sens câteva direcții prioritare către care trebuie să-și îndrepte atenția cercetarea. Iată câteva din aceste direcții prezentate recent în buletinul informativ al U.N.U.

● Crizele economice actuale, prin amploarea lor, au dat o nouă dimensiune, un caracter mult mai complex problemelor cu care este confruntată economia mondială. Pentru înțelegerea fenomenelor noi care apar este nevoie ca abordarea lor să se facă în cadrul unor instituții cu scop de cercetare multidisciplinară asupra economiei mondiale.

● Echilibrele sociale, chiar viabilitatea unor sisteme sociale sînt puse sub semnul întrebării datorită modificărilor sociale rapide și de amploare care au loc în lume ca urmare a mutațiilor apărute în configurația puterii — spune Soedjatmoko —, ca urmare a viziunilor noi asupra sistemelor de valori și asupra valorilor în sine. În acest context trebuie acceptată premisa unor modificări structurale profunde și pe scară largă, la nivel național și internațional. Odată cu acceptarea acestei premise se creează și condiții pentru instaurarea păcii în lume, pentru reducerea cheltuielilor sociale și umane destinate înarmării și redirecționarea lor în scopuri creatoare, de progres.

În acest caz, studiile cercetărilor în

probleme de dezvoltare ar putea contribui efectiv la extinderea cooperării internaționale ca una din condițiile care se impun tot mai mult în ultimul timp în procesul dezvoltării.

● Pe un alt plan cercetarea este chemată să stabilească dacă, în diferite spații naționale, este vorba de drepturi fundamentale sau obligații sociale atunci cînd se abordează probleme legate de relații instituționale și umane, de coeziunea și viabilitatea culturii.

● O altă problemă prioritară o constituie pregătirea condițiilor pentru noua etapă de dezvoltare pe care o va impune secolul 21, cercetarea trebuind să considere viitorul în legătură cu condițiile istorice specifice ale fiecărei națiuni, de mediu și tehnologie, cu diferențele culturale existente pe glob în funcție de capacitatea omenirii de a crea noi structuri și în condițiile acestei varietăți largi de culturi naționale. Tot aici se adaugă probleme ce țin de impactul crizei alimentare și energetice asupra țărilor celor mai sărace, probleme privind răspunderea ce revine progresului tehnic și științific în dezvoltarea societății sau în distrugerea ei. Practic, arată rectorul Universității Națiunilor Unite, schimbările tehnologice au devenit atât de rapide încît omenirea trebuie să învețe să se adapteze la acest impact sau să învețe cum să controleze impactul unor asemenea evoluții cu implicații incalculabile. De aici și necesitatea ca cercetarea să se îndrepte spre analiza capacității omenirii de a învăța cum să reacționeze într-o situație nouă, ceea ce este de natură să ducă la revoluționarea întregului sistem educațional actual.

Em. S.

Breviar

● **PRIMA CONFERINȚĂ REGIONALĂ** pe problemele exploatații și valorificării resurselor minerale în Africa, care și-a încheiat lucrările la 3 februarie a.c. la Arusha, a constituit un jalon important în cadrul eforturilor depuse de țările africane pentru a pune capăt jefuirii bogățiilor lor naturale de către companiile transnaționale. Rezoluția adoptată recomandă, între altele, extinderea înființării unor organizații de stat — regionale și subregionale — pentru extragerea mineralelor utile, dezvoltarea colaborării dintre țările africane în domeniul prelucrării materiilor prime, urmînd a fi studiate posibilitățile de creare a unor instituții specializate în operațiuni de finanțare și asigurare a întreprinderilor africane din industria minieră.

● **PROMOVAREA TEHNOLOGIILOR ȘI TEHNICILOR TRADIȚIONALE** constituie obiectul noului serviciu de cercetări organizat la Beijing de autoritățile chineze în colaborare cu Universitatea Națiunilor Unite.

Proiectele se referă la cercetarea și popularizarea unor metode tradiționale în domeniul agriculturii și creșterii viteilor (de exemplu folosirea acupuncturii în medicina veterinară), scopul urmîrit fiind de a găsi căile cele mai potrivite pentru îmbunătățirea dietei alimentare a populației.

● De la 1 septembrie 1980 rectorul Universității Națiunilor Unite este Soedjatmoko, cunoscut om de știință indonezian (născut în 1922, cu studii la Jakarta și la Harvard), autor a numeroase cărți și articole privind aspectele sociale, economice, culturale și politice ale dezvoltării. Activitatea în sistemul O.N.U. a noului rector a început în 1947 ca reprezentant al țării sale în Consiliul de Securitate. Între 1968 și 1971 a fost ambasadorul Indoneziei în S.U.A., apoi a fost consilier în cadrul Agenției naționale pentru planificarea dezvoltării și al ministerului afacerilor externe. Omul de știință indonezian desfășoară o activitate de cercetare în cadrul mai multor organisme internaționale, fiind membru în consiliile de conducere ale Institutului Aspen, Institutului pentru studierea politicii mondiale, Fundației internaționale pentru alternative de dezvoltare. A participat de asemenea cu comunicări la conferințele Federației mondiale pentru studierea viitorului.

Restructurări în industrie

Biroul internațional al muncii are în curs de elaborare un studiu consacrat schimbărilor din structura pe ramuri a industriei a zece țări europene și implicațiilor lor asupra utilizării forței de muncă. O atenție specială este acordată în acest studiu unui număr de șase ramuri industriale de veche tradiție, aflate în prezent într-un intens proces de readaptare la noile condiții din economia mondială (criza energetică și a unor materii prime, ascuțirea concurenței pe piața produselor industriale, revoluția științifico-tehnică etc.). Este vorba de industria textilă, a confecțiilor, a pielăriei, a tutunului, siderurgică și a construcțiilor și reparațiilor de nave, ramuri a căror restructurare a început în unele cazuri cu mult înaintea declanșării recesiunii în țările capitaliste dezvoltate. Cele zece țări europene avute în vedere în studiul B.I.T. sînt Anglia, Belgia, Finlanda, Franța, R.F. Germania, Italia, Iugoslavia, Norvegia, Olanda și Suedia.

Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială

ORGANIZAȚIA Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială, al cărei rol este de „a promova și accelera industrializarea țărilor în curs de dezvoltare”, a început să funcționeze la 1 ianuarie 1967. De atunci, ONUDI a sprijinit în cadrul programelor sale de cooperare tehnică peste 120 de țări în curs de dezvoltare în probleme legate de industrializare: volumul asistenței sale tehnice a crescut de la 5,5 milioane dolari în 1967 la 70,5 milioane dolari în 1979. Potrivit aprecierilor directorului executiv al organizației, Abd-El Rahman Khane, realizarea obiectivului fixat în 1975 la Lima de a se majora ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială a lumii de la 8,6% la cel puțin 25% în anul 2000 ar necesita, între altele, sporirea creditelor alocate programelor de asistență ale ONUDI, finanțate în principal de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, la 200—300 milioane dolari pe an în perioada 1982—1986.

Una dintre măsurile inițiate de ONUDI pentru accelerarea ritmului in-

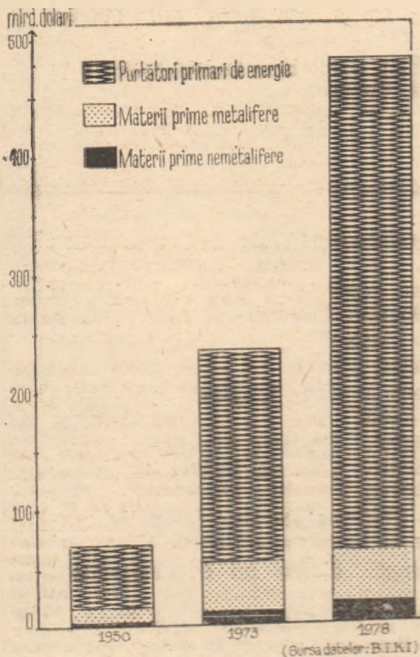
dustrializării în țările lumii a treia este sistemul consultărilor la nivel sectorial. Aceste consultări sînt chemate să permită discernerea tendințelor actuale și de viitor în domeniile producției de materii prime, finanțării, pregătirii cadrelor și necesarului de energie, urmînd să conducă în final la acorduri de natură să asigure o repartitie mai echilibrată a capacităților industriale în lume și la transferuri de resurse financiare și cunoștințe tehnice, ca elemente ale instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Organul director al ONUDI este Consiliul de dezvoltare industrială, compus din 45 de membri. La fiecare reuniune generală anuală a ONUDI sînt aleși 15 membri noi ai Consiliului, în locul țărilor al căror mandat (cu o durată de trei ani) a expirat, urmîndu-se o repartizare geografică echitabilă. Țara noastră a fost aleasă ca membră a acestui organ, cu începere de la 1 ianuarie 1981, pentru o perioadă de trei ani.

D. D.

Dinamici diferențiate in industria extractivă

O ANALIZĂ a evoluției globale și structurale a producției industriei extractive pe plan mondial, publicată recent, evidențiază că în ultima fază a unei perioade de aproape trei decenii (1950—1978) s-au produs unele modificări importante. Astfel, după cum se

vede și din graficul alăturat, dinamica valorii acestei producții s-a accelerat începând din 1974, îndeosebi sub influența puternicii majorări a prețurilor la cea mai de seamă componentă a sa — producția purtătorilor primari de energie. Ca urmare, ritmul mediu de creștere a valorii producției industriei extractive (de 7,2 la sută medie anuală pe perioada amintită) a devansat dinamica întregii producții industriale pe plan mondial. Totodată, în timp ce în 1950 producția de purtători primari de energie reprezenta 76,4 la sută din cele circa 67,8 miliarde dolari la cît se ridica valoarea producției industriei extractive, în 1978 ea a ajuns să reprezinte 87 la sută din valoarea respectivă (de 478,9 miliarde de dolari), ponderea celorlalte două componente — mai ales cea a mineralelor metalifere — reducîndu-se corespunzător.

Perspective ale agriculturii iugoslave

IUGOSLAVIA își propune să majoreze substanțial producția agricolă pînă la sfîrșitul cincinalului 1981—1985, respectiv să ajungă la o recoltă de 20 milioane tone de cereale (din care 6 mil. tone de grâu și 12 mil. tone de porumb), un milion tone de zahăr din sfeclă și 380 mii tone de ulei comestibil; în domeniul zootehniei, se preconizează să se realizeze o producție anuală de 420 mii tone de carne de vită, 680 mii tone de carne de porc, 350 mii tone de carne de pasăre și 5,5 miliarde de ouă. Atingerea unui asemenea nivel al producției agri-

cole va permite Iugoslaviei să tripleze exporturile sale de produse agroalimentare, în anii favorabili, pînă la suma de două miliarde dolari pe an.

Se apreciază că atingerea obiectivelor menționate va necesita eforturi considerabile pentru mobilizarea rezervelor existente de intensificare a producției pe cele aproape 10 milioane ha de terenuri arabile. Este vorba, între altele, de extinderea utilizării soiurilor superioare, selecționate de specialiștii iugoslavi la grâu (unde cel puțin zece soiuri pot avea un randament de peste o sută de chintale la hectar), de porumb, floarea soarelui ș.a. La aceasta se adaugă posibilitățile de întărire a colaborării între unitățile agricole socialiste și un număr de 2,6 milioane de agricultori ne-colectivizați, ca și atragerea în circuitul agricol a celor circa 600 mii ha de terenuri arabile nedebrășate sau cultivate doar ocazional.

Cauzele scăderii competitivității

INTR-UN studiu publicat de revista *Revue française de gestion* se apreciază că în decurs de peste două decenii se înregistrează o scădere a competitivității produselor fabricate în S.U.A. Printre factorii esențiali și manifestările semnificative în acest domeniu se menționează următoarele:

— În perioada 1960—1980 investițiile au fost mult mai mici (ca pondere în P.N.B.) decît în alte țări capitaliste dezvoltate (Japonia, R.F.G., Franța etc). Sectorului terțiar i-a revenit o parte tot mai mare din investițiile destinate anterior industriei, iar cele efectuate în industriile de bază sînt deseori orientate necorespunzător. Astfel, în mod frecvent, marile corporații preferă să achiziționeze alte întreprinderi la prețuri avantajoase, decît să modernizeze și să reutilizeze propriile lor unități industriale. Ca urmare, în industria grea din S.U.A. vîrsta medie a fondurilor fixe productive este de două ori mai mare decît în întreprinderile corespunzătoare din Europa occidentală sau Japonia.

— Începînd de la mijlocul deceniului al șaptelea ritmul de creștere al productivității muncii în industria americană s-a încetinit în mod constant; aceasta a determinat reducerea avansului său față de alte industrii occidentale, în 1979 un muncitor japonez ajungînd să realizeze 66 la sută din ceea ce produce muncitorul american, iar un muncitor din R.F.G. — 88 la sută.

— Fondurile destinate cercetărilor fundamentale au rămas practic staționare timp de 11 ani, iar cota alocațiilor din bugetul federal pentru cercetare și dezvoltare s-a redus continuu începînd din 1965. Progresele tehnico-științifice înregistrate în unele sectoare nu compensează rămîinerile în urmă acumulate în domenii ca: industria de automobile, producția de articole electronice destinate marelui public, siderurgia, industria chimică.

— În cursul ultimelor două decenii ponderea industriei americane în producția mondială s-a redus cu mai mult de jumătate în ramuri importante, ca industria chimică și farmaceutică, cea a metalelor neferoase ș.a. Totodată, dacă anterior firmele din S.U.A. predominau absolut în clasamentul primelor

o sută de companii din lumea occidentală, în prezent ponderea lor a scăzut sub 50 la sută.

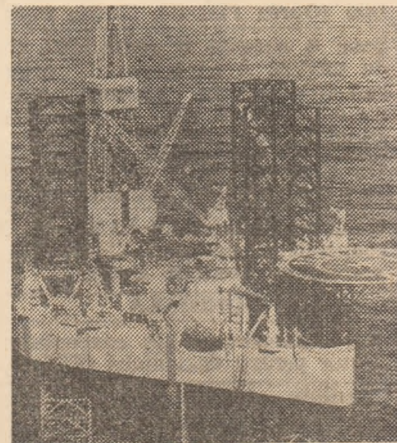
Reducerea energointensivității

INDUSTRIA celulozei și hîrtiei este una dintre cele mai energointensive ramuri industriale, situîndu-se — din acest punct de vedere — pe locul doi, după cea a aluminiului. Pornind de la constatarea că tehnologiile de fabricare a celulozei și hîrtiei au fost elaborate într-o perioadă în care energia era ieftină, revista *Paper Trade Journal* analizează posibilitățile de reducere a consumului acesteia.

Ținîndu-se seama de faptul că circa 50 la sută din întreaga energie consumată în procesul de fabricare a hîrtiei se folosește pentru uscarea pastei de hîrtie, se recomandă perfecționarea tehnologiilor în vederea micșorării conținutului său în apă, precum și eliminarea acestuia prin metode mecanice (prin presare). Apoi, întrucît aproximativ un sfert din cantitatea totală de energie este utilizată pentru încălzirea apei pînă la temperatura cerută de procesul de producție, un rol important are reciclarea apei calde rezultate de pe urma procesului respectiv. În sfîrșit — apreciază revista — este necesar să se asigure funcționarea cît mai rațională a diferezitelor mașini și instalații, întrucît pentru acționarea lor se consumă aproape un sfert din întreaga energie folosită în fabricile de celuloză și hîrtie.

Uzină electrică „off-shore“

PLATFORMA din ilustrația alăturată, care execută un foraj în platoul continental din apele teritoriale ale R.F.G. (Marea Nordului), urmărește descoperirea unui zăcămint de gaze naturale de cel puțin 5—7 mld. m c, în vederea instalării, pe loc, a unei centrale electrice mobile. Prevăzută cu turbine combinate pentru gaze și abur, o asemenea centrală maritimă, denumită E.P.O.S. (Electric Power on Sea) este proiectată

să funcționeze în zona respectivă cu o putere de 375 MW, pînă la epuizarea zăcămintului (de pildă, timp de un deceniu), după care — scrie publicația *Flash sur l'Allemagne* — ea va fi transportată spre un alt zăcămint, descoperit între timp.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 15 din 10 aprilie 1981

— Sindicatele — puternică verigă a democrației noastre socialiste	1
— Dezvoltarea economico-socială armonioasă a tuturor județelor țării (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)	3
ECONOMIE NAȚIONALĂ	
— Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social	
● Exigențe și posibilități ale creșterii producției agricole (Dan Popescu)	5
● Aspecte ale sporirii eficienței în producția de carne (Gh. Frățilă, Gh. N. Iosif, V. Zahiu)	7
— Producția fizică îndeplinită ritmic, la toate sortimentele (Gheorghe Drăghici)	8
— Valorificarea resurselor materiale și energetice refofosibile (Vasile Boescu, Bogdan Pădure)	9
— Programul de export — sarcină prioritară pentru toate funcțiile întreprinderii (Octavian Botez)	11
— Orientări în optimizarea structurii producției de aluminiu (Nicolae Spiniu)	13
— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Sistemul costurilor normale și autogestiunea economică (Vasile Constantinescu, Vasile Stănculescu)	14
— Cititorii au cuvântul	16
CONDUCERE-ORGANIZARE	
— Instrumente în sprijinul conducerii și eficienței. Determinarea măsurilor necesare creșterii producției unei linii tehnologice (Maria Lovin, Matej Bogdan, Dorin Panaite)	17
TEORII — IDEI	
— Priorități în dezvoltarea și în structurarea exporturilor (III) (Alexandru Puiu)	19
— Tărănimea — principala forță socială, politică și militară în revoluția de la 1821 (Oprea Parpală, Emilia Parpală)	21
— Școli ● curente ● economiști. Criterii de analiză a caracterului economiei sud-africane în gândirea anticolonialistă actuală (II) (Mircea Rozorea, Dumitru Mureșan)	22
— Un ghid valoros în problemele conducerii întreprinderii (Constantin Pintilie)	24
— Colaborarea internațională — condiție a economisirii energiei. Convorbiri economice cu Frederic Romig	25
ECONOMIA MONDIALĂ	
— Noi dimensiuni ale conceptului de ajutor pentru dezvoltare (Victor Aldea)	26
— Tendințe — conjuncturi	28
— R.D. Germană. Orientări și exigențe ale dezvoltării în anii '80 (G. Bordon)	29
— Forumul dezvoltării	30
— Mondorama	31
ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale	

IN THIS ISSUE

— Requirements and possibilities to upgrow the agricultural output (Dan Popescu)	5
— Turning into account energy and material resources (Vasile Boescu, Bogdan Pădure)	9
— The program for export — a priority target to all the function of the enterprise (Octavian Botez)	11
— Priorities in developing and structuring exports (III) (Alexandru Puiu)	19
— Schools ● trends ● economists. Analysis criteria of the South-African economy characteristics in the present anti-colonial thinking (II) (Mircea Rozorea, Dumitru Mureșan)	22
— Economic talks with Frederic Romig. The international collaboration — a condition for energy saving.	25
— Requirements for a new international economic order. New dimensions of the concept of development aid (Victor Aldea)	26
— The German Democratic Republic. Directions and requirements of development in the '80 s. (G. Bordon)	29

DANS LE NUMERO

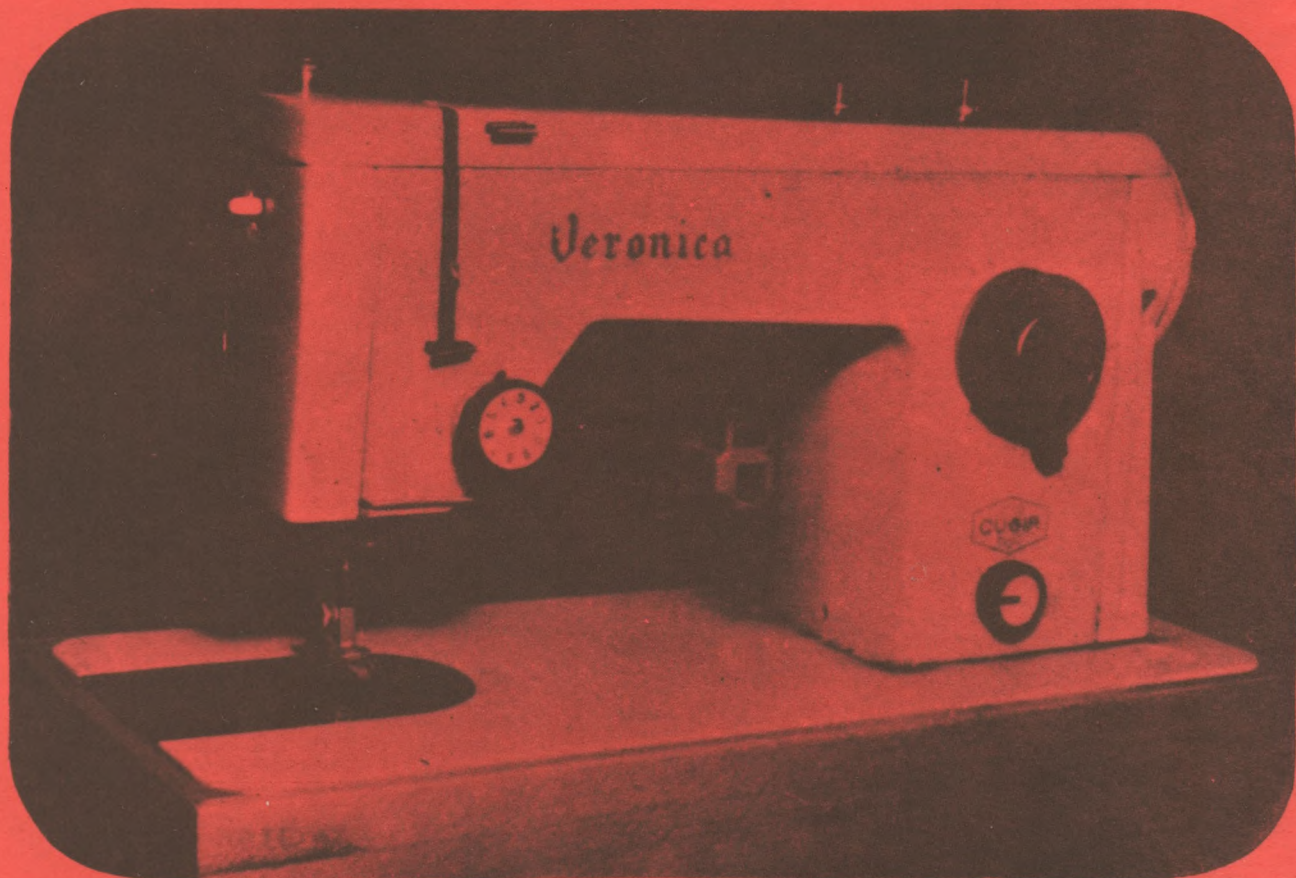
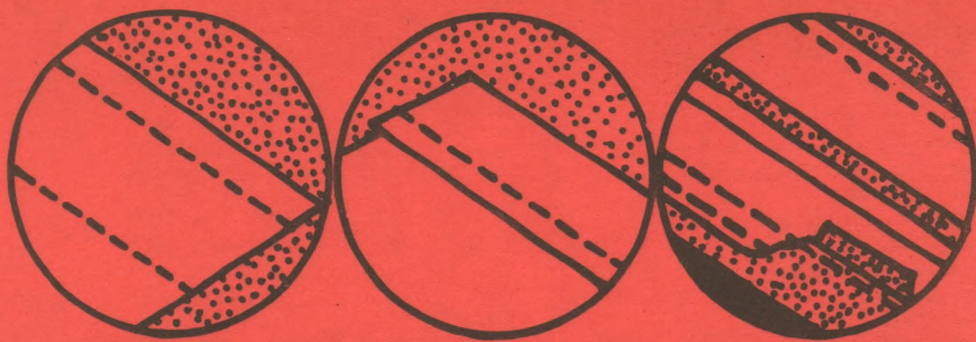
— Exigences et possibilités d'accroissement de la production agricole (Dan Popescu)	5
— La valorisation des ressources matérielles et énergétiques reutilisables (Vasile Boescu, Bogdan Pădure)	9
— Le programme d'exportation — tâche prioritaire pour toutes les fonctions de l'entreprise (Octavian Botez)	11
— Priorités dans le développement et dans la structuration des exportations (III) (Alexandru Puiu)	19
— Ecoles ● courants ● économistes. Critères d'analyse du caractère de l'économie sud-africaine dans la pensée anti-coloniale actuelle (II) (Mircea Rozorea, Dumitru Mureșan)	22
— Discussions économiques avec Frederic Romig. La collaboration internationale — condition de la conservation de l'énergie	25
— Nouvelles dimensions du concept d'aide au développement (Victor Aldea)	26
— La R.D. Allemande. Orientations et exigences du développement dans les années '80 (G. Bordon)	29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Требования и возможности увеличения сельскохозяйственной продукции (Дан Попеску)	5
— Освоение вторично используемых материалов и энергии (Василе Боеску, Богдан Пăдуре)	9
— Экспортная программа — первенствующее задание для всех функций предприятия (Октавиан Ботез)	11
— Приоритеты в развитии и перестройке экспорта (III) (Александру Пуиу)	19
— Школы ● течения ● экономисты. Критерии для анализа характера южно-африканской экономики в современном антиколониальном мышлении (II) (Мирча Розора, Душтру Муреșан)	22
— Экономические беседы... с Фредериком Ромигом. Международное сотрудничество — условие экономики энергии	25
— Новые масштабы концепта помощи для развития (Виктор Алдя)	26
— Германская Д. Р. Направления и требования развития в восьмидесятых годах (Г. Бордон)	29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 3 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”

Mașina electrică de cusut VERONICA — de nelipsit din gospodăria dv !

Recom

- este o mașină folositoare care execută cele mai uzuale operațiuni : coaserea dreaptă, tivirea, baterea (innădirea materialului), încreșirea ei
- tivirea și rabaterea sint efectuate fără a necesita însăilarea ;
- fiind tip „valiză“, nu ocupă spațiu mult și nu strică estetica încăperilor ;
- costă 2 155 lei, se vinde și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 431 lei.

În magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat găsiți la vânzare și :

- Mașina de cusut VERONICA normală — cost 2 020 lei ;
- Mașina de cusut VERONICA normală cu picior metalic — cost 2 020 lei ;
- Mașina de cusut VERONICA tip „mobilă“ — cost 2 270 lei.

REȚINEȚI !

Toate aceste tipuri de mașini de cusut din gama VERONICA se pot cumpăra și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de 20% din valoare.

Un dar plăcut pentru femei

CASETA EGRETA

- roșu de buze
- pudră compactă
- fard de pleoape
- apă de colonie
- parfum

Produse cosmetice ale întreprinderii „Miraj”

Lei 5
(inclusiv supliment)